

עניני הכותמים
אמרי' י' חייך בקי'ק' קצ'ק' אצ'ק' א' פתח
ב' ב'נין ב'נין ב'נין ב'נין
ג' ב'נין ב'נין ב'נין ב'נין
ד' ב'נין ב'נין ב'נין ב'נין

סדרת הש"ס

כל הוד פרק שני נדה

עין משפט
נר מצוה

מוסף רש"י
ראה בעמי הקודם
למטה

כל הוד המרבה לבדוק. שנתקט ממד שמה לאהה: בנשים
משוהות. שמחוק ק' לא אחי לדי ספק טומאה ובעלה לא
אחי לדי אסורא: ובאנשים. שנתקט עלמנו מדי בנאמנו שמה ילא
ממנו קרי: תקצין. שמתחמם ומרגיש כשמתעמם בנאמנו ומוציא
שכנת ורע לנטלה: גמ' הרגשה. תורה אור

כל הוד - בנשים תקצין. ולא לרד לבדוק לבדוק בלחור או
בחדם כדלמך בגמ' ולי"ח הא לקמן אמר דלמטה מעטרה
מתר והיות שפי האמה וס' הוא כדוק עלמנו וי"ל דנס למעלה
לד הוקף לרד לבדוק שמה הלך שם טפת קרי ח'א' מעטרה
ולמטה לא שרי אלא להסתיין משום
ניטלות או משום בית הכנסת אבל
כדי לבדוק עלמנו לא:

ובאנשים תקצין: גמ' מ"ש נשים ומאי
שנא אנשים נשים לאי בנות הרגשה ניגור
משוהות אנשים רבני הרגשה ניגור תקצין
אי הכי מאי איריא מרבה כי לא מרבה נמי
כי קתני מרבה אנשים תנא ברא' לענין שכבת
זרע אבל לענין זוב אף הוא משוהות כנשים
ואפי' לענין שכבת זרע אם בא לבדוק בערור
או בחדם בודק ובמשלית לא ותניא בודק
עצמו במשלית ובכל דבר שרודה כדלמך אביי
במשלית עבה הכא נמי במשלית עבה והיכא
איתמר דאביי אהא רתנ' היה אוכל בתרומה
הרגיש שגודעו ויבריו אוחו כאמרו וכולע
את התרומה אוחו והתניא: רבי אליעזר אומר
כל האוחו באמרו ומשחין כאילו מביא מכול
לעולם אמר אביי במשלית עבה רבי אמר
אפילו תימא במשלית רבה כיון דעיקר עקד
ואביי חייש הלמא אתי לאוסופי ורבא לא חייש
דלמא אתי לאוסופי ולא *התניא הא למה
זה דוכה לנחון אצבע בעין שכל זמן שאצבע
בעין עין מדפעת וחזרת ומרמעת ורבא כל
אחמורי והדר אחמורי בשעתיה לא שביח
נופא ר"א אומר כל האוחו באמה ומשחין
כאילו מביא מכול לעולם אמרו לו רבי
אליעזר והלא נצוצות נתיין על רגליו ונראה
בכרות שפכה ונמצא מוציא לעז על בניו שהן
ממורים אמר להן מוטב שיוציא לעז על בניו
שהן ממורים ואל יעשה עצמו רשע שעה אחת
לפני המקום רביא אידך אמר להן רבי אליעזר
לחכמים האפשר יעמוד אדם במקום גבוה
ישתין או ישתיין בעפר תיתוח ואל יעשה עצמו
רשע שעה אחת לפני המקום ה' אמר להו
ברישא אילמא כמייאמר אמר להו תקנתא
בתר דאמר להו איסורא הדר אמר להו תקנתא
אלא הא אמר להו ברישא ואמר ליה אין לו
מקום גבוה ועפר תיתוח מאי אמר להן מוטב
שיוציא לעז על בניו ואל יעשה עצמו רשע
שעה אחת לפני המקום וכל כך למה מפני
שמציא שכבת זרע לבמלה דא"ר יוחנן כל
המוציא שכבת זרע לבמלה חייב מיתה

לוקן מ' [לוקן מ']
לוקן מ' [לוקן מ']

אוחו והתניא רבי אליעזר אומר
ש' - ולא תלמך לימא הא
דקלמך אוחו וכולע היט למטה
מעטרה דקרי וי"ל אס יתח חרע
לכא עד פי האמה שוב לא יוכל
לנכטו אי נמי כיון שחלחו בלמה
בדוחק שלא ילא זרע י' הרהור אפי'
למטה מעטרה ולי"ח ומאי פריך מר'
אליעזר והלא רבנן פליגי עליה ופרו
וק לוקן מ' פריך ארבי יהודה
מרבי אליעזר וי"ל דרבנן לא
אלא בתקנתא משום לפי ממוחה אבל
לנרדן ר"א חסרי ורבי יהודה נמי היה
שומד במקום גבוה ליתא ניטלות
ולא היה אוחו אלא כדי שלא יעלו מי
רגלים על הסתל ובהא לא שרו רבנן
אי נמי לבסוף הודו חכמים לדברי ר'
אליעזר מדלמך בפרקי כילד ממרביין
(בבב' דף מ') און מ' רגלים כלן
אלא ביטובה או בעפר תיתוח או
במקום גבוה והיטו כרבי אליעזר אבל
אוחו בלמה לא קלמך אפי' דמתחמם
כמו כן כלן ולקמן בפירוקן (דף מ:)
שלא שגחתי ומשיב אוחו בלמה ומשחין
ולא הזכר שם רבי אליעזר:

לוקן מ' [לוקן מ']

ודלא ניטלות נתיין ולי"ח ויתקצין
בדו כדלמך בפי' אמר להם
הממונה (ימא' ד) דמטה לטפק וי"ל
דכשאין אוחו איכא רוב ניטלות ולא
כני בשפאף אבל בלמה ליתא אלא מעט
וכני בשפאף דהו היה כני בשפאף אף
כשאין אוחו גם רבנן לא הו שרו:
ויעמוד במקום גבוה. ואפילו
בקיבוק קשה והא דלמך
בפרק מומין אלו (בבב' דף מ:): לא
סחין לאשלו נבי מקוסקסה ולא עלגבי
כלי דלמך רב הו מורד רבנן מהדרי
מיא לעין עיטס וי"ל דהסם מיידי
מקון לפרת שהא גבוה מכל הנהרות
כדלמך (בבב' דף ט'): כל הנהרות
למטה משלש נהרות ושלוש נהרות למטה
מפרת ומפרת שהא גבוה מכולם יורד
לעין עיטס שהאו גבוה לתימרי'
(ינמס דף מ:): סבור למכניה בעין
עיטס ומדלי טפ' לכל רחוק מפרת
או אפילו לנך טפ' נהרות שרי:
אם היה כשו מותר. ופי' כל כתבי
(שבת דף ק'ק:): דקלמך דקרי
ליה לרבי רבינן הקדוש שלא האית
ידו למטה מלכננו היט רבוהא שהיה
סבו והיה מתמלך על עלמו:

לוקן מ' [לוקן מ']

המקשה
אם היה נשוי מותר ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דתני אבא בריה רבני בנימין בר חייא אבל מסייע בביצין
מלכמה ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן יבול יש לו מעטרה ולמטה מותר
מעטרה

לוקן מ' [לוקן מ']

המקשה
אם היה נשוי מותר ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דתני אבא בריה רבני בנימין בר חייא אבל מסייע בביצין
מלכמה ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן יבול יש לו מעטרה ולמטה מותר
מעטרה

לוקן מ' [לוקן מ']

המקשה
אם היה נשוי מותר ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דתני אבא בריה רבני בנימין בר חייא אבל מסייע בביצין
מלכמה ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן יבול יש לו מעטרה ולמטה מותר
מעטרה

לוקן מ' [לוקן מ']

המקשה
אם היה נשוי מותר ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דתני אבא בריה רבני בנימין בר חייא אבל מסייע בביצין
מלכמה ואיבעית אימא כי הא אורי ליה דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן יבול יש לו מעטרה ולמטה מותר
מעטרה

לוקן מ' [לוקן מ']

הנהגת הב"ח
(ה) נבי כשתח דקף
ויסין רבי פ' י'
בבב' דף מ' ג' ספרי
(ז) וס' אף לן כמיידי:
(ח) רש"י דף ט' ע"ב
וכ' וחסה ס' כדלמך:
(ט) ר"ה דף ט'
סמולת ל' כדלמך:
כתי' חסם ט' כדלמך:
הנהגת הב"ח
(י) וי' ע"כ ר"ה כד'
ונתלם כ' וי' ע"כ:
דבריו י'
[מקום ל' וי' ע"כ:
ס' פירוש ט' כדלמך:
פ"ב כ'
[מקום ל' וי' ע"כ:
שבת מ']

קדושה. הלכות איסורי ביאה פ"ח

ג' האשה שלא נדקה עמה וכו'. זה למד רבינו ממי שמומחה הסמות מדבריהם כמו שכתבנו בסמוך והרי היא כמולמת מעת לפת כלשה שאין לה וספ הנזכרת פק ג' מהלכות ממחלי משכב ומושב ושינוי פ"ה נדדה כדעה בריתא הרוחה דם ממחלה מעל"ע ומה היא ממחלה אכולין ומשקין משככות ומושבנות וכלי חרס המוקף למיד פסול ואינה מקולקלת למנייה ואינה ממחלה את בעלה ואינה מונה אלא משעה שראתה ע"כ וכן הדיון בוסתה אחר שכן מדבריהם : ואם מלאה עומה סבורה וכו'. כפרק כל ה"ד (דף י"ג) אחרת אשה שיש לה וספ והניע שעה וספה ולא נדקה ולבסוף נדקה אחר רב נדקה ומלאה עמה סבורה סבורה וספואל אחר אפילו נדקה ומלאה סבורה נמי

יד וכן אשה שראתה דם ממחלה מכה וכו'. כ"כ הראשון והביא ראיה מדתנא כפרק כל ה"ד (דף י"ג) הרוחה דם ממחלה מכה אפילו כפרק ימי נדחה סבורה דברי רשב"ג רבי אומר אם יש לה וספ חוששת לוסתה ואוקמה רבא דכ"ע וסמות דרבנן והכל במקור מקומו סמא קא מיטליג וק"ל כאוקמתיה דרבנא דוסמות דרבנן וכיון שכן וז שרואה דם אפילו בשעת חמישים ואפילו בשעת וסמה סבורה דלשה בחזקת סבורה עומדת והלוקן להקל שאני אומר דם זה מן המכה נא ולא נהלקו רשב"ג ורבי בדבר זה ור"ח והלא נכשיר דעלמא חישיין לעונת וסמה כולה ורש"י שאל ראתה והיאך אשה מסיר את ז' שיאח בשעת וסמה ועוד שהרי דם לפניו וי"ל הריא דרבנן היא ומשום דאשכח למיקם עלה דמילתא אבל כהא ליכא למיקם אמילתא ואין דין אשכח משאי אפשר ש"כ חף אשה אוסרה על בעלה לעולם עכ"ל :

הרי היא בהן בחזקת טהרה ואינה צריכה בדיקה. אבל אחר ימי זיבתה צריכה לבדוק ט"ב שכחה ולא נדקה בין באונם בין ברצון ה"ז בחזקת טהרה עד שתבדוק ותמצא טמאה : י"ג האשה שלא נדקה עצמה בשעת וסמה ולאחר ימים נדקה ומצאה טמא אע"פ שהיא טמאה למפרע עד שעת וסמה כמו שיתבאר בענין טמאה וטהרה. הרי זו אינה מטמאה את בעלה למפרע. ואינה מונה אלא משעה שראתה דם. ואם מצאה עצמה *טהורה [י] הרי זו בחזקת [ו] טהורה : י"ד וכן אשה שראתה דם מחמת מכה [ז] שיש לה במקור אף ע"פ שראתה בשעת וסמה היא טהורה והדם טהור. שהוסתות מדבריהם כמו שיתבאר בהלכות מטמאי משכב ומושב : מ"ן הסומא יבדוקת עצמה ומראה לחבירתה. אבל החרשת והשוטה צריכות פקחות לבדוק אותן ולקבוע להן וסתות ואח"כ יהיו מותרות לבעליהן : מ"ן כל אשה שמעתה ולא ידעה

ע"כ אשה שראתה דם ממחלה מכה וכו'. כ"כ הראשון והביא ראיה מדתנא כפרק כל ה"ד (דף י"ג) הרוחה דם ממחלה מכה אפילו כפרק ימי נדחה סבורה דברי רשב"ג רבי אומר אם יש לה וספ חוששת לוסתה ואוקמה רבא דכ"ע וסמות דרבנן והכל במקור מקומו סמא קא מיטליג וק"ל כאוקמתיה דרבנא דוסמות דרבנן וכיון שכן וז שרואה דם אפילו בשעת חמישים ואפילו בשעת וסמה סבורה דלשה בחזקת סבורה עומדת והלוקן להקל שאני אומר דם זה מן המכה נא ולא נהלקו רשב"ג ורבי בדבר זה ור"ח והלא נכשיר דעלמא חישיין לעונת וסמה כולה ורש"י שאל ראתה והיאך אשה מסיר את ז' שיאח בשעת וסמה ועוד שהרי דם לפניו וי"ל הריא דרבנן היא ומשום דאשכח למיקם עלה דמילתא אבל כהא ליכא למיקם אמילתא ואין דין אשכח משאי אפשר ש"כ חף אשה אוסרה על בעלה לעולם עכ"ל :

עת וסתה וראתה דם חוששת לזיבות. לפיכך אם ראתה יום אחד או שנים יושבת תשלוש שבועה שמא דם זה בימי נדתה היא. ואם ראתה שלשה ימים סופרת שבועת ימים נקיים שמא בימי זיבתה היא עומדת : י"ז וכיצד היא עושה לתקן וסתה ולידע אם היא זבה ודאית או ספק זבה ולידע ימי זיבתה. הכל לפי ימים שתראה בהן. כיצד ראתה יום אחד או שנים משלמת עליהן השבועה ותתחיל למנות האחד עשר יום מאחר השבעה : י"ח ראתה שלשה ימים הרי זו ספק זבה שמא יום אחד מהן קודם נדתה ושנים מתחלת הנדה. וכן אם ראתה ארבעה. שמא שנים קודם הנדה ושנים מתחלת הנדה ויושבת חמשה תשלוש ימי נדה ואחד עשר ימי זיבה אחר החמשה : י"ט וכן אם ראתה תשעה ימים הרי זו ספק זבה שמא שנים קודם ימי נדה ושבעה של נדה ומתחלת למנות אחד עשר יום כאחר התשעה שפסק הדם. וכן אם ראתה אחד עשר יום הרי זו ספק זבה. שמא שנים קודם הנדה ושבעה של נדה וב' של אחר הנדה ונשאר לה מימי זיבתה תשעה : כ' ראתה שנים עשר יום הרי זו זבה ודאית. שאפילו היו מהן שנים לפני הנדה ושבעה של נדה הרי שלשה לאחר הנדה וישאר לה מימי זיבתה שמונה. וכן אם ראתה שלשה עשר יום ישאר לה מימי זיבתה שבעה והן ימי הספירה : כא משכה בראיית הדם אפילו ראתה אלף יום כשיפסק הדם סופרת שבועת ימים נקיים. ואחר ה' יתהילו ימי הנדה לזו שמעתה : כב חנה למדת שכל הטועה אינה מונה משיפסק הדם פחות מ' ולא יותר על י"ז ויבואו ימי נדתה. כיצד ראתה יום אחד ופסק הדם מונה י"ז לתשלוש נדתה וי"א ימי זיבתה ויבואו ימי נדתה. ואם ראתה י"ג או יתר מונה ז' משיפסק הדם ויבואו ימי נדתה כמו שביארנו :

אין * א טור שם כגון לאוין ק"א :

הנהגות מיימוניות [ס] וכן פסק בשאלות דרב אחאי מרשת אחרי מות רמא רב נתן דחיא בחראה סוקי פלוגתיהו דרב וספואל תבי דקאמר בוסתות גיטיות קסיפלי וכו' והלכתא כרב באיסורי ועוד דמוקי פלוגתא דר' אליעזר ור' יחיאל בהא הלכה כר' יחיאל וכן פסק ר"ח דוסתות דרבנן הליכך אשה שיש לה וספ ושכחה ויהי בדיקה ואח"כ בדיקה וסמא סתור סתורה ובעלה וס"מ לא תשמש עד שתבדוק רמא ארבי"ן. הכא אם מצאת סמאה סמאה למפרע ואפילו לס"ד וסתות דרבנן תוס' : [י] ברב לגבי שפואל דאמר סמאה מפני שאורה בוסתו בא ע"כ : [י] דתניא התם הרוחה מחמת מכה אפילו חזק ימי נדתה טהרה דברי רשב"ג רבי אומר אם יש לה וספ חוששת וכן עד אחר רבינו דב"ע וסתות דרבנן והבא במקור מקומו סמא קסיפלי רשב"ג אפר אשה טהורה ודם סמא דקאית דרך מקור א"ל רבי אי הישת לוסת אשת נמי סמאה ותי לא חוששת מקור מקומו סתור וירש"י דלאקולי ארשב"ג אהא למיסר דאפילו סמאה מנה אין כאן ולא חיישינן לוסתה וכו' וא"כ תרוייהו סתור דאין האשה סמאה נדה אפילו בשעת וסתה ועיין לקמן פ"א :

מגדל עוז האשה שלא נדקה עמה וכו'. זה למד רבינו ממי שמומחה הסמות מדבריהם כמו שכתבנו בסמוך והרי היא כמולמת מעת לפת כלשה שאין לה וספ הנזכרת פק ג' מהלכות ממחלי משכב ומושב ושינוי פ"ה נדדה כדעה בריתא הרוחה דם ממחלה מעל"ע ומה היא ממחלה אכולין ומשקין משככות ומושבנות וכלי חרס המוקף למיד פסול ואינה מקולקלת למנייה ואינה ממחלה את בעלה ואינה מונה אלא משעה שראתה ע"כ וכן הדיון בוסתה אחר שכן מדבריהם : ואם מלאה עומה סבורה וכו'. כפרק כל ה"ד (דף י"ג) אחרת אשה שיש לה וספ והניע שעה וספה ולא נדקה ולבסוף נדקה אחר רב נדקה ומלאה עמה סבורה סבורה וספואל אחר אפילו נדקה ומלאה סבורה נמי כחמ"ס פ"ה שזורה בזמנו נא וכו' ואמר רב נתן בר יוחנן בוסתות קסיפלי מר סבר וסתות דלוריימא ומר סבר וסתות דרבנן והביאו פ"ה בריתא דקתני הרוחה דם ממחלה מכה אפילו כפרק ימי נדחה סבורה דברי רשב"ג רבי אומר אם יש לה וספ חוששת לוסתה ואוקמה רבא דכ"ע וסמות דרבנן והכל במקור מקומו סמא קא מיטליג וק"ל כאוקמתיה דרבנא דוסמות דרבנן וכיון שכן וז שרואה דם אפילו בשעת חמישים ואפילו בשעת וסמה סבורה דלשה בחזקת סבורה עומדת והלוקן להקל שאני אומר דם זה מן המכה נא ולא נהלקו רשב"ג ורבי בדבר זה ור"ח והלא נכשיר דעלמא חישיין לעונת וסמה כולה ורש"י שאל ראתה והיאך אשה מסיר את ז' שיאח בשעת וסמה ועוד שהרי דם לפניו וי"ל הריא דרבנן היא ומשום דאשכח למיקם עלה דמילתא אבל כהא ליכא למיקם אמילתא ואין דין אשכח משאי אפשר ש"כ חף אשה אוסרה על בעלה לעולם עכ"ל :

פרק שני

א [דף יב יא] כל יוד המורה לבנות כהנים מנאכרות וכלאבותי תפוק ומיירי בלחם
 עוסק במנאכרות (א) אבל אינו עוסק במנאכרות און לה לבנות
 כלל שלא יבא לבן עקפו ופרט וזוהי אפילו אם הוא עוסק במנאכרות [ב] כיון שאין קרי
 זולת בלחם המצות (ב) אין לו לבנות כלל כדי שלא יבא לירי המנאכרות ועל דהאיך ר"ל אומר
 כל האות המורה ומתקין כאלו מביא תבול לעולם. אמרו לו לר"ל (ג) והלא מלמעלה נתיימן על
 דגלו ויראה כבודו שפסדו ומנאכרות מוליא לנע על בניו עסק ממנו (ד) א"ל אפטר שימנעו על
 מקום גבוה ויתקין או שיתקין בעמק מיתון [ד] אמרו לו וזה אין עסק מיתון ואין לו מקום
 גבוה מה יבא (ו) אמרו לכו מביא מיתון לנע על בניו עסק ממנו ולא יבא עמנו עסק
 אמת רצע לפני המקום. וכל כך למה לפי שפירש שכתב דרש לבלעל. [ה] ואמר רבי יוחנן
 כל המוליא שכתב דרש לבלעל חייב מיתה (ח) גאלמד וירע בניו ה' את אבד עסק וגו'
 [ו] דבי ר' יוחנן. כאלו שפוק דמיס שגאלמד המנאכרות בלחם המצות כל כך רענן שותפי סלידס
 בגמליס אל תפרי. שותפי אלח תפרי רב רבי אמר כאלו שובי עמדת סוכניס כביס המצות
 כל כך רענן וכתבי בהם על הכהנים הרמייס וכל המנאכרות והמחל על עין רענן. (י) אמר רבי
 [ז] אם היה הוא מותר מנה אבדו כריס [ח] דרב מתיימן בר אבא אבדו מתייסי הוא כבייסיס
 מתייסיס. אמר ר' אבהו א"ר יוחנן גבול יע (י) מעטרה ולמטה מותר [יא] י"ג ע"כ מעטרה
 ולמעלה אסור. (ח) אמר רב המקום עמנו לרעת יבא בניו. ולימא אסור. משום
 דמנרי

און לה חקק לבעול [ג] שיהא בדיקת המיד כשהיה עוסק במנאכרות אבל בעוסק
 במנאכרות בעיה בדיקת המיד [ה] ואבדו דמורה דבעיה בדיקת ג' עממיס להמתקן ועוד דמהו סוף
 און מתיימן אל משהו ג' עממיס און דם להיזהר ככל הכהנים בלחמהו אל משהו דם ג' עממיס
 און מתיימן איכא למיירי ג' עממיס. וכלאבותי כהנים וזוהי ע"י אבדו המנאכרות וזוהי
 ראייה למען אבדו המנאכרות. לא מתיירי להמירה דהא אבדו שאין לה חקק המנאכרות
 לשמה הייט משום דרין שאין לה עין קצוה לראייה הייטין שמה המנאכרות מה התהו
 ומה מושל אם עממיס ג' עממיס בלא דם לעולם איכא למיירי עמה דהיה כיון שאין
 לה חקק. ומה קריא דעיקר המנאכרות לא הוסיף רבי הנהיה דר"מ אבדו איכא לשמה לשמה
 בבדיקת למחל מתקלף ליה רבי הנהיה לא חייב למחל מתקלף ליה מ"מ בדיקת ולפני
 המנאכרות שיהיה מותרת היא המנאכרות לשמה וזוהי לו להוכיח הלכך היה מורה למפר
 המנאכרות בני עממיס אבדו לפני המנאכרות וזוהי למחל המנאכרות כן עיוותה אבדו למחל המנאכרות
 לרע העיוות דהייט ליה לר"מ שמה המנאכרות מה התהו. ותיקויה אבדו לפני המנאכרות כן
 אבדו הכהן והמנאכרות המנאכרות לשמה דלחל חייטין לא דר"מ. וכן תשובה לו ייטה ובלבד שלא
 התקין לרעה ג' עממיס ג' אבדו ומהתהו המנאכרות דהו היא אבדו לבעול זה המנאכרות לקמן
 בבבב כהר"ה (דף פב) וזוהי דנקט דרש שאלח המנאכרות תולה לפי שמה מורה על הכהנים
 [ז] לר"מ ר"מ. קר היה מורה בניו לרעה דמנאכרות [ז] וכפ"ר וזוהי לרעה בעוסק
 במנאכרות (ב) [ח] אלא שלא מלחא לבי הלך [ט] כי דברי ר"מ דברי קבלה כן:
 הדרן עילך שמואל

דברות הבית א אבל לא החקק על המנאכרות:

רש"י והא המתיימן וכלס כד הנהו ולמטה משם בעוסק במנאכרות בעיה בדיקת וכו' פיק. וזוהי דמנרי
 לשמה כשהיה עוסק והקשה לו דרש אבדו כד ידעיה אבדו דרש ידעיה לא חקקו אבדו דרש ידעיה אבדו עקב שמואל
 פרק שני א אבל לא יוד המורה לבנות כהנים מנאכרות וכלאבותי תפוק ומיירי בלחם
 המצות. שמואל אמר רבי יוחנן גבול יע (י) מעטרה ולמטה מותר [יא] י"ג ע"כ מעטרה
 ולמעלה אסור. (ח) אמר רב המקום עמנו לרעת יבא בניו. ולימא אסור. משום
 דמנרי

רש"י והא המתיימן וכלס כד הנהו ולמטה משם בעוסק במנאכרות בעיה בדיקת וכו' פיק. וזוהי דמנרי
 לשמה כשהיה עוסק והקשה לו דרש אבדו כד ידעיה אבדו דרש ידעיה לא חקקו אבדו דרש ידעיה אבדו עקב שמואל
 פרק שני א אבל לא יוד המורה לבנות כהנים מנאכרות וכלאבותי תפוק ומיירי בלחם
 המצות. שמואל אמר רבי יוחנן גבול יע (י) מעטרה ולמטה מותר [יא] י"ג ע"כ מעטרה
 ולמעלה אסור. (ח) אמר רב המקום עמנו לרעת יבא בניו. ולימא אסור. משום
 דמנרי

משיני יום טוב
 עומל כל לבסול ס' [ה] ואבדו דמורה. כהנים עוסק במנאכרות: [ו] ה"ל דמיס ליה בני מתיירי:
 [ז] ובפירושו כ"י עממיס סלחא במנאכרות. אבל כהנים עוסק במנאכרות לבסול כל בעיה
 עממיס בלא ופ"ה ג' עממיס כהנים: [ח] א"ל אלא שלא מלחא ס'. וקפ"ר למען כהנים לא כבד אלא
 לבסול כהנים ולא הקשה מנה בלוח בניו כ"י. מה שכתבו בהו בניו כ"י. וקפ"ר: [ט] כי דברי ר"מ דברי
 קבלה כן. וזוהי דנקט דרש שאלח המנאכרות תולה לפי שמה מורה על הכהנים
 [ז] לר"מ ר"מ. קר היה מורה בניו לרעה דמנאכרות [ז] וכפ"ר וזוהי לרעה בעוסק
 במנאכרות (ב) [ח] אלא שלא מלחא לבי הלך [ט] כי דברי ר"מ דברי קבלה כן:
 הדרן עילך שמואל

פרק שני א אבל אינו עוסק במנאכרות און לה לבנות כלל
 כלל שלא יבא לבן עקפו ופרט וזוהי אפילו אם הוא עוסק במנאכרות [ב] כיון שאין קרי
 זולת בלחם המצות (ב) אין לו לבנות כלל כדי שלא יבא לירי המנאכרות ועל דהאיך ר"ל אומר
 כל האות המורה ומתקין כאלו מביא תבול לעולם. אמרו לו לר"ל (ג) והלא מלמעלה נתיימן על
 דגלו ויראה כבודו שפסדו ומנאכרות מוליא לנע על בניו עסק ממנו (ד) א"ל אפטר שימנעו על
 מקום גבוה ויתקין או שיתקין בעמק מיתון [ד] אמרו לו וזה אין עסק מיתון ואין לו מקום
 גבוה מה יבא (ו) אמרו לכו מביא מיתון לנע על בניו עסק ממנו ולא יבא עמנו עסק
 אמת רצע לפני המקום. וכל כך למה לפי שפירש שכתב דרש לבלעל. [ה] ואמר רבי יוחנן
 כל המוליא שכתב דרש לבלעל חייב מיתה (ח) גאלמד וירע בניו ה' את אבד עסק וגו'
 [ו] דבי ר' יוחנן. כאלו שפוק דמיס שגאלמד המנאכרות בלחם המצות כל כך רענן שותפי סלידס
 בגמליס אל תפרי. שותפי אלח תפרי רב רבי אמר כאלו שובי עמדת סוכניס כביס המצות
 כל כך רענן וכתבי בהם על הכהנים הרמייס וכל המנאכרות והמחל על עין רענן. (י) אמר רבי
 [ז] אם היה הוא מותר מנה אבדו כריס [ח] דרב מתיימן בר אבא אבדו מתייסי הוא כבייסיס
 מתייסיס. אמר ר' אבהו א"ר יוחנן גבול יע (י) מעטרה ולמטה מותר [יא] י"ג ע"כ מעטרה
 ולמעלה אסור. (ח) אמר רב המקום עמנו לרעת יבא בניו. ולימא אסור. משום
 דמנרי

משיני יום טוב
 עומל כל לבסול ס' [ה] ואבדו דמורה. כהנים עוסק במנאכרות: [ו] ה"ל דמיס ליה בני מתיירי:
 [ז] ובפירושו כ"י עממיס סלחא במנאכרות. אבל כהנים עוסק במנאכרות לבסול כל בעיה
 עממיס בלא ופ"ה ג' עממיס כהנים: [ח] א"ל אלא שלא מלחא ס'. וקפ"ר למען כהנים לא כבד אלא
 לבסול כהנים ולא הקשה מנה בלוח בניו כ"י. מה שכתבו בהו בניו כ"י. וקפ"ר: [ט] כי דברי ר"מ דברי
 קבלה כן. וזוהי דנקט דרש שאלח המנאכרות תולה לפי שמה מורה על הכהנים
 [ז] לר"מ ר"מ. קר היה מורה בניו לרעה דמנאכרות [ז] וכפ"ר וזוהי לרעה בעוסק
 במנאכרות (ב) [ח] אלא שלא מלחא לבי הלך [ט] כי דברי ר"מ דברי קבלה כן:
 הדרן עילך שמואל

פרק שני א אבל אינו עוסק במנאכרות און לה לבנות כלל
 כלל שלא יבא לבן עקפו ופרט וזוהי אפילו אם הוא עוסק במנאכרות [ב] כיון שאין קרי
 זולת בלחם המצות (ב) אין לו לבנות כלל כדי שלא יבא לירי המנאכרות ועל דהאיך ר"ל אומר
 כל האות המורה ומתקין כאלו מביא תבול לעולם. אמרו לו לר"ל (ג) והלא מלמעלה נתיימן על
 דגלו ויראה כבודו שפסדו ומנאכרות מוליא לנע על בניו עסק ממנו (ד) א"ל אפטר שימנעו על
 מקום גבוה ויתקין או שיתקין בעמק מיתון [ד] אמרו לו וזה אין עסק מיתון ואין לו מקום
 גבוה מה יבא (ו) אמרו לכו מביא מיתון לנע על בניו עסק ממנו ולא יבא עמנו עסק
 אמת רצע לפני המקום. וכל כך למה לפי שפירש שכתב דרש לבלעל. [ה] ואמר רבי יוחנן
 כל המוליא שכתב דרש לבלעל חייב מיתה (ח) גאלמד וירע בניו ה' את אבד עסק וגו'
 [ו] דבי ר' יוחנן. כאלו שפוק דמיס שגאלמד המנאכרות בלחם המצות כל כך רענן שותפי סלידס
 בגמליס אל תפרי. שותפי אלח תפרי רב רבי אמר כאלו שובי עמדת סוכניס כביס המצות
 כל כך רענן וכתבי בהם על הכהנים הרמייס וכל המנאכרות והמחל על עין רענן. (י) אמר רבי
 [ז] אם היה הוא מותר מנה אבדו כריס [ח] דרב מתיימן בר אבא אבדו מתייסי הוא כבייסיס
 מתייסיס. אמר ר' אבהו א"ר יוחנן גבול יע (י) מעטרה ולמטה מותר [יא] י"ג ע"כ מעטרה
 ולמעלה אסור. (ח) אמר רב המקום עמנו לרעת יבא בניו. ולימא אסור. משום
 דמנרי

פרק שני א אבל אינו עוסק במנאכרות און לה לבנות כלל
 כלל שלא יבא לבן עקפו ופרט וזוהי אפילו אם הוא עוסק במנאכרות [ב] כיון שאין קרי
 זולת בלחם המצות (ב) אין לו לבנות כלל כדי שלא יבא לירי המנאכרות ועל דהאיך ר"ל אומר
 כל האות המורה ומתקין כאלו מביא תבול לעולם. אמרו לו לר"ל (ג) והלא מלמעלה נתיימן על
 דגלו ויראה כבודו שפסדו ומנאכרות מוליא לנע על בניו עסק ממנו (ד) א"ל אפטר שימנעו על
 מקום גבוה ויתקין או שיתקין בעמק מיתון [ד] אמרו לו וזה אין עסק מיתון ואין לו מקום
 גבוה מה יבא (ו) אמרו לכו מביא מיתון לנע על בניו עסק ממנו ולא יבא עמנו עסק
 אמת רצע לפני המקום. וכל כך למה לפי שפירש שכתב דרש לבלעל. [ה] ואמר רבי יוחנן
 כל המוליא שכתב דרש לבלעל חייב מיתה (ח) גאלמד וירע בניו ה' את אבד עסק וגו'
 [ו] דבי ר' יוחנן. כאלו שפוק דמיס שגאלמד המנאכרות בלחם המצות כל כך רענן שותפי סלידס
 בגמליס אל תפרי. שותפי אלח תפרי רב רבי אמר כאלו שובי עמדת סוכניס כביס המצות
 כל כך רענן וכתבי בהם על הכהנים הרמייס וכל המנאכרות והמחל על עין רענן. (י) אמר רבי
 [ז] אם היה הוא מותר מנה אבדו כריס [ח] דרב מתיימן בר אבא אבדו מתייסי הוא כבייסיס
 מתייסיס. אמר ר' אבהו א"ר יוחנן גבול יע (י) מעטרה ולמטה מותר [יא] י"ג ע"כ מעטרה
 ולמעלה אסור. (ח) אמר רב המקום עמנו לרעת יבא בניו. ולימא אסור. משום
 דמנרי

פרק שני א אבל אינו עוסק במנאכרות און לה לבנות כלל
 כלל שלא יבא לבן עקפו ופרט וזוהי אפילו אם הוא עוסק במנאכרות [ב] כיון שאין קרי
 זולת בלחם המצות (ב) אין לו לבנות כלל כדי שלא יבא לירי המנאכרות ועל דהאיך ר"ל אומר
 כל האות המורה ומתקין כאלו מביא תבול לעולם. אמרו לו לר"ל (ג) והלא מלמעלה נתיימן על
 דגלו ויראה כבודו שפסדו ומנאכרות מוליא לנע על בניו עסק ממנו (ד) א"ל אפטר שימנעו על
 מקום גבוה ויתקין או שיתקין בעמק מיתון [ד] אמרו לו וזה אין עסק מיתון ואין לו מקום
 גבוה מה יבא (ו) אמרו לכו מביא מיתון לנע על בניו עסק ממנו ולא יבא עמנו עסק
 אמת רצע לפני המקום. וכל כך למה לפי שפירש שכתב דרש לבלעל. [ה] ואמר רבי יוחנן
 כל המוליא שכתב דרש לבלעל חייב מיתה (ח) גאלמד וירע בניו ה' את אבד עסק וגו'
 [ו] דבי ר' יוחנן. כאלו שפוק דמיס שגאלמד המנאכרות בלחם המצות כל כך רענן שותפי סלידס
 בגמליס אל תפרי. שותפי אלח תפרי רב רבי אמר כאלו שובי עמדת סוכניס כביס המצות
 כל כך רענן וכתבי בהם על הכהנים הרמייס וכל המנאכרות והמחל על עין רענן. (י) אמר רבי
 [ז] אם היה הוא מותר מנה אבדו כריס [ח] דרב מתיימן בר אבא אבדו מתייסי הוא כבייסיס
 מתייסיס. אמר ר' אבהו א"ר יוחנן גבול יע (י) מעטרה ולמטה מותר [יא] י"ג ע"כ מעטרה
 ולמעלה אסור. (ח) אמר רב המקום עמנו לרעת יבא בניו. ולימא אסור. משום
 דמנרי

[4]

גורל'ל ו' יצחק זכאד' ל"ל

אור

יו"ד סימן כ"ט

יצחק

רצו

ד'ם יבש דהיינו שיצא כמין חתיכה יבשה אדומה שיש בה קליפות ושערות, צריך להראות לחכם שיבדקנה.

הרגשה

א' ראוי לדעת שמן התורה אין האשה טמאה כשתראה דם אלא בהרגשה, דהיינו שהרגישה שנפתח מקורה ויצא משם דם. ואם לא הרגישה כלום וראתה, טהורה מן התורה וטמאה מדרבנן. והרואה דם כדרך הנשים - בודאי הרגישה - דק שלא הכירה בהרגשה או שלא שמה לבה לכך, וטמאה היא מן התורה. ובזמן הזה הרבה נשים אינן מכירות בהרגשה זו - אמנם טמאות מן התורה וכנ"ל.

ב' מה שמרגישות הנשים לפעמים זיבת דבר לח היוצא חוץ לגוף - אין זה נקרא הרגשה לענין זה.

ג' אשה שהרגישה שנפתח מקורה ושיצא משם איזה דבר, אין צריכה לחוש אולי יצא משם דם נדה. ולא צריכה לבדוק עצמה.

בדיקה

א' כל מראה דם הנמצא על בגד שבדקה עצמה בו בתוך אותו מקום, אפילו אם לא הכניסה לזה הבגד באותו מקום כי אם מעט - טמאה האשה מן התורה. ואפילו לא הרגישה כלום - טמאה, שחזקה על דם הנמצא שם שבא מן המקור, וחזקה שדם שבא משם שיצא בהרגשה.

ב' וכן כל דבר שנכנס באותו מקום, כגון אבר האישי בתשמיש, אם יצא ויש עליו מראה דם - טמאה האשה מדאורייתא.

ג' אין שיעור לגודל וכמות הדם, ואפילו בשיעור קטן מאוד [כל שהוא] טמאה.

כתם

א' הגדרת כתם: כתם הוא מראה דם טמא שמצאה על גופה או בגדיה או מקום מושבה וכדומה. וראוי להרגיש שכל דין כתם הוא דוקא כשלא הרגישה כלום, וכן שלא מצאה את הכתם בדבר שנכנס בתוך אותו מקום כעד הבדיקה. ואין חילוק אם היה הכתם לח או יבש.

ב' כל שמצאה כתם באופן הזה, טהורה מדאורייתא - ואינה טמאה אלא מדרבנן. והיינו שגזרו חז"ל על כל דם שיוצא מהאשה בלא הרגשה שהיא טמאה. ולכן גם כשנמצא הכתם בבגד הצמוד לגופה - שודאי בא מגופה - יש לו כל דיני כתם, ופעמים שטהורה וכדלהלן.

ג' אשה שמצאה כתם, אינה צריכה לבדוק ולקלקל את עצמה.

ד' מקום מציאת הכתם בגוף: כתם על בשרה אינו מטמא אלא אם נמצא במקום שאפשר שבא מהמקור. ואם הם מסופקים צריכים לשאול לחכם.

ה' מקום מציאת הכתם בכגדים: וכן בכגדיה, הכתם אינו מטמא אלא במקום שיכול להיות שבא לשם מהמקור.

ו' שמיכות וכריות וסדינים - כל שיכולים להתהפך מראש המטה לסופה - טמאה.

ז' שיעור הכתם: אין הכתם מטמא אלא אם יש לו שיעור של "כגרים ועור" שהוא כגודל מטבע nickel אמריקאי או כריבוע חיצוני של penny [ובארץ ישראל הוא משהו פחות ממטבע עשר אגורות]. פחות מכאן טהורה, דתלין במאכולת - כינה שנתמעכה שם. ותלייה זו היא גם במדינות אלו שאין הכינים מצויים או בכתים הנקיים מאוד, מפני שחז"ל לא גזרו על פחות מכאן - ואין לחדש גזירות מדעתנו. וכן הדין בכתם שחור, שאם הוא פחות מכשיעור - טהורה.

ח' ובענין שיעור זה, אין צריך שיהיה הכתם כנוס במקום אחד, אלא אפילו אם הוא קו צר וארוך, שאם היה במקום אחד היה כשיעור הזה - טמאה. אבל אם מצאה במקום אחד טפות קטנות שכל אחת פחות מכשיעור, ואינם מחוברות הגם שביחד הם משלימות כשיעור - טהורה, בין אם נמצא על בגדיה ובין על גופה. ואם היה הכתם מטיפה עבה הרבה עד שאם היו מרדדים אותו היה כשיעור, כתב בערוך השולחן - לטהר, ובדרבנן שומעים להקל.

ט' תליית הכתם: אמרו חז"ל שדין הכתמים הוא לקולא, פירוש, אם יש לפנינו אופן וסיבה מסוימת שנוכל לומר שמשם בא הכתם - טהורה האשה לגמרי. כגון: אם היה לה מכה על גופה ומצאה כתם במקום שיכול לבוא לשם דם המכה - טהורה, ואפילו אין ידוע שהמכה מוציאה דם - טהורה. וכן יש לתלות במכה שכבנה או בכעלה, או כשנתעסקה בדברים אדומים, ואפילו אין האדם של הכתם דומה ממש למה שנתעסקה בה.

י' כתם על דבר צבוע: נמצא הכתם על דבר צבוע - טהורה, שלא גזרו חכמים טומאה בכתם באופן שקשה לעמוד על צבע המראה בכירור. וכל שאין הבגד לבן אפי' הוא בצבע חלש דינו כצבוע.

יא' לפיכך תלכש האשה בימי טהרתה תמיד בגדים צבעוניים, ועכ"פ תדקדק כן בכגדיה התחתונים הסמוכים לבשרה, (מלבד בימי השבעה נקיים שצריכה ללבוש לבן - כמו

חלק 2 - הרמב"ם חנוך 713 פדיון 5 ז

חשב סימן צט - קא האפור סג

סימן ק

איתא בחולין דף קכ"א ע"ב הרובה שיאכל מזהמה קודם שתאכל נפשה חומך כוית בשר מבית השחיטה ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה, ופירש"י יפה יפה יותר מבשר אחר מפני שלא הספיק דמו ללאת וכשחומכו נבלע בחוכה, לפי כשהנהמה מוליאה נשמה היא מתאנחת ומוליא דמה יפה עכ"ל. הנה פירש"י יפה יפה יותר משאר בשר ופירש הטעם, והקשה בני הרה"ג מו"ה אפרים שליט"א כי בדף קי"ג שם איתא אמר שמואל אין הבשר יולא מידי דמו אלא א"כ מולחו יפה יפה ומדיחו יפה, הרי שהתלמוד משתמש בלשון מולחו יפה יפה בכל מליחת בשר.

ונראה לי להרץ כי הנה שם במקום עיקר ההלכה שבשר לקדירה צריך מליחה, שם יש צורך להדגיש שהמליחה צריכה להיות יפה יפה, שלא נטעה לומר שמליחה זו דומה למליחת הקרבנות אשר בה כתב הרמב"ם פ"ה מה' איסורי המזבח הי"א דאע"פ שמוזה למלות הקרבנות יפה יפה מ"מ אם מלח כל שהוא ואפי' צברגיר מלח אחד כשר, והנה לפי פירוש הכסף משנה הוא מה דאיתא שם בגמ' תמלח ואפי' כל שהוא, ורש"י אינו מפרש כן, מ"מ יתכן אשר להלכה גם רש"י מסכים שצדיעבד כשר אפי' מלח כל שהוא, וא"כ יש צורך לומר במליחת בשר לקדירה אשר צריכה להיות המליחה יפה יפה לעיכובא, אבל בכל שאר מקומות שמזכיר מליחת בשר לקדירה הוא מיותר לומר שמה' המליחה יפה יפה. ועל כן פירש"י שזה שהזכיר יפה יפה במליחת בשר מבית השחיטה שזה לומר שמליחה זו צריכה להיות יותר ממליחה אחרת.

סימן קא

בענין ביטול בדבר שי"מ

דעת הר"ן בנדרים נ"ב ע"א דהא דדשיל"מ לא בטל הוא מטעם דהיתר בהיתר לא בטל והיינו דגם רבנן ס"ל כרבי יהודה דמין צמינו ל"ב אלא דלא אזלי בתר השוין בעצם אלא בתר השוין באיסור והיתר ואמנם דבר שיל"מ שהוא רק עמיד להיות מותר ואינו מותר עדיין לא החמירו בו אלא אם גם שום בעצם ולכן בטל באינו מינו אבל דבר שהוא מותר ממש אינו בטל אפילו בא"מ, וה"ט דל"ב מים ומלח בעיקה לענין תחומין אע"פ שהוא מין צשא"מ, והיינו נמי טעמא דהרי"ף דפת שאפאה עם הצלי אסור לאכלה בכוחה אע"פ שאין כאן אלא ריחא שהוא משהו כי היתר

לנחמו עכ"ל. והנה אע"פ שלא מצינו מקור בהלכה שיהי' ענין לא ללכת לנחם את האכל לפני שלשת ימים מלאנו באגדה דהיינו בספרו של האלשיך הקדוש שיש בה עדיפות לנחם את האכל רק אחרי שלשת ימים.

ובעת עסקי בכתיבת דבר זה עלה בדעתי לחפש בספר משמרת שלום הלכות שמחות אולי אמנא שם דבר מה מה, ואמנם כן מלאתי באת נ' סימן י"ב שכחב וז"ל, עיין טו"ט מהדו"ג ח"ב סוס"י רל"ט דנהגו דאין מנחמין אבל עד יום ג' דכלו ימי הבכיה דמקצת היום ככולו, ועיין בספר דעת ומזימה שכחב מקור לזה מדברי המדר"ר ויקרא עד ג' ימים תוקפו של אבל שזרחת הפנים ניכרת, ופי' היד משה דהוה כמו חי ואין מקבלין תנחומים ע"ש. והנה אחר כל זאת הוספה חשובה לזה, היא מה שמלאתי בספר האלשיך.

סימן צט

ראיתי בספר אחד אשר יצא בזמן האחרון בה' נדה דכתב שם חז"ל, יש כמה מהמורים המפורסמים בא"י האומרים דכל אשה שראתה כהם ורוצים לטהרה מדין כהם ר"ל בצבעונים ואמק"ט או מטעם שהוא פחות מכגרים או צריכה לבדוק בעומק ורק אם לא תמצא כלום אזי מטהרים להם הנמצא מדין כהם עכ"ל, וכשראיתי דבר זה עמדתי מרעיד ותימה תימה אקרא, כי פירושו של דבר זה הוא שאם צאה לפנייהם אשה שהיא טהורה גם מן הטורה וגם מדרבנן משתדלים לעשות אותה רואה דם שמה' טמאה. ואני ב"ה זכיתי לשמש את גדולי המורים הזקנים בירושלים עה"ק והוא פשוט בתכלית הפשטות שאם צאה אשה לפנייהם והיא אומרת שהיא דבר נמצא (באדיש אגעפינדענע זאך כך הוא הביטוי בירושלים מן הנשים אשר כהם מכינס בשם אגעפינדענע זאך) מטהרים אותה תכף בלי שום היסוס, אם המצב הוא כך שיש לטהרה מדין כהם. והנה איתא בצרכות דף ד' שדוד אמר ואני ידי מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה, ואין מה' הוה אמינא שאם צאה אשה לפנינו שהיא טהורה ע"פ ההלכה שנשתדל לטמא אותה לבעלה. והנה אמת נכון הדבר אשר אשה המוצאה כהם מתטהלת וחוששת שמה היא רואה וצדקת עצמה ואינה מוצאה כלום ואין כאן אלא כהם, אבל שמה' הוראה שצריכה לבדוק עצמה הוא דבר זר אשר לא נשמע מעולם.

תשובות ממרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א

(נשאלו למרן שליט"א ע"י מחותני הגאון רבי יוסף שרגא שיינברגר שליט"א לצורך הדפסתם בספר זה) (הציונים מהספר נכתבו ע"י המחבר)

דין בדיקה בראתה כתם שמהור מדינא

א. אשה שראתה כתם פחות מכגריס או יותר מכגריס על בגד צבוע או על בגד שאינו מקבל טומאה, נראה דאף שמצד הדין אין לו דין כתם כלל, אעפ"כ מסתברא דראוי ורצוי שתבדוק אח"כ, שהרי באמת תנן כל היד המרובה לבדוק משוכחת וזה אף בימי טהרתה, וק"ו במצאה כתם שהרי כהיום ליכא הרגשות כלל וכו'. [א"ה, ע"ע ביאור הדברים בקובץ תשובות למרן שליט"א ח"א סי' פ"ד, וע"ע לקמן באות ל"א].

אמנם בשעת הדחק יש מקום להקל כיון דהרי לא הרגישה כלום אפי' הרגשת רטיבות. ועיין בספר לעיל בפרק ב' סעי' י"ג, ל, מו, ר"ט, ובהע' שם.

אולם אף דכל זה היינו גם כזו נקיים, אעפ"כ הדבר פשוט שחלילה להקל באחת מבדיקות המחויבות בז"נ שלא לעשותה אחר הכתם בכדי שלא תפסיד הספירה, דבזה ודאי חייבת מדינא לבדוק כד"ל.

מינקת שנתעברה אם צריכה ז' נקיים ומבילה

ב. במש"כ האור שמח בתשובותיו [סי' ס"ג] דאשה שמתעברת בימי מניקותה לענין אי צריכה ז' נקיים וטבילה, דתליא בב' תירוצי התוס' בגדה [דף י' ע"ב ד"ה דהויא] דלתירוצין הראשון צריכה ז"נ וטבילה וכו' ע"ש, לדינא נראה דא"א לומר שמעיקר הדין צריכים לנהוג כן משום דסוף כל סוף לא הוזכר דין זה בראשונים ובפוסקים, ומאידך גיסא הרי האו"ש כתב בזה דברים של טעם ושהיא שיטת התוס' לפ"ד, לכך עכ"פ ראוי לנהוג כן לספור ז"נ וטבילה. [ואף דשם באור שמח כתב דאפשר דבעי רק טבילה, נראה דזה אינו, דאחר שהחמירו לישב ז' נקיים אין לחלק בין ספירת ז"נ לטבילה].

זמן הנחשב להיסח הדעת בז' נקיים

ג. נקטינן בהיסח הדעת דז' נקיים דלא מקרי הסה"ד אלא א"כ הסיחה דעתה יום שלם [דנקטינן כטעם הראשון של המעיל צדקה דהיסרון דהיסח הדעת היינו מחמת דין ספירה]. וסגי במקצת היום שלא הסיחה דעתה אפי' זמן קצר מאד בתחילת היום או באמצעיתו או בסופו דבזה נקטינן דמקצת היום ככולו [וכמש"כ באמרי יושר ח"ב סל"ד ובשאר אחרונים, ודימו דבר זה לפולטת ודם קושי דלא סתרה אלא יום זה בלבד].

ומקצת היום שאמרנו היינו יום ולילה מעת לעת, שאם לא הסיחה דעתה אפי' במקצת מעונת הלילה אף שהסיחה דעתה כל עונת היום לא מקרי היסח הדעת, [ואע"פ דנקטינן

הלילה, מ"מ כיון שהכל ראייה אחת לא נעקר אותו ראייה אפילו אם ל"ה ראתה מקודם בתחלת היום לבד, ומכ"ש בהיה רואה קודם כן, משא"כ היכא דראתה כמה ימים קודם יום הוסת א"כ מה שראתה אחר ראייה ראשונה הוי רק תוספת דמים, לכן י"ל דנעקר הוסת.

דאינה ראייה אחת, וכל הדמים שרואה בעונה הראשונה הוא תחלת הוסת וכל מה שרואה אח"כ דמים יתירים הן דאיתוספו בה, אין זה נקרא בשם משך הוסת, ולפי"ז אין ראייה ממש"כ בשו"ע הרב דבנמשך ראייתה מסוף הלילה עד תחלת היום דהכל הוי ראייה אחת, דאף אם אח"כ לא ראתה בתחלה היינו סוף

דסמכו על שהזכירו לשון יום, דבהרבה מקומות פירושו מעל"ע, ולא היו סותמין באיסור כרת, ומשמע דס"ל דלענין זה נידון במעל"ע ... רצ"ע."

נעוד צ"ע בדברי החזו"א דהניח דין זה בצ"ע, הא למעשה קי"ל בשו"ע דבעינן תחילתן וסופן, וא"כ אין מקום לקולא זו (א"כ נסמוך בשעה"ד על רב הראשונים דס"ל דבעינן תחילתן או סופן, ודלא כהשו"ע.)

ועיין בספר מגילת ספר (ל"ר אוריאל איזנטל סי' כו ס"ק ח') שהסביר את דברי החזון איש שכל זמן שהרייאה יכול לסתור את ה' נקיים הוא גם הזמן שהאשה יכולה לעשות בדיקה. ולכן כיון שהאשה צריכה להיות נקיה מעל"ל וכל ראיית דם בלילה ודאי סותרת את ה' נקיים אז הבריקה שייך גם בלילה. והתוס' שסובר בדיקה בלילה לאו כלום היא כי גם בדיקה באמצע היום לאו כלום היא דדוקא בזמן שעולה לספירה, דהיינו תחילת יום אחרון, הוא הזמן של הבריקה. אבל למסקנה שאנו סוברים שהבריקה יכול להיות באמצע היום אז גם כן אפשר לברוק בלילה.

הלחם ושמלה סובר ספירת לילה הוי ספירה כי ספירה והבריקה אינו תלוי זה בזה. רק טבילה היא ביום אבל בדיקה ודאי בלילה עושה. אבל החזון איש סובר שספירת לילה הוי ספירה נובע מהגדרה של הבריקה. כי לפי החזו"א הבריקה לא נצרך מדין ניהוג לעשות חלות שם "יום". אלא, הבריקה מדין חזקת טהרה ואז שייך כל זמן שהראייה יכול לסתור את החזקה. ולפיכך אפשר לברוק גם בלילה שגם ראיית לילה סותרת את החזקה טהרה שהיא נקיה מכל דם. [אבל עיין בספר הלכות נדה להרב פורסט שליט"א (ח"ב עמ' 202 הערה 19) שסובר שהלחם ושמלה היינו החזון איש.]

יש בסך הכל שלש שיטות. אחד הוא שיטת הגריד"ס שספירת לילה דין במקצת היום ככולו ורק לפי שיטת ר' יוסי שאין צריך בדיקה ביום אחרון שייך דין ספירת לילה. השני הוא שיטת הלחם ושמלה שאין קשר בין בדיקה לספירה ורק טבילה היא ביום אבל הבריקה שייך בלילה. השלישי הוא שיטת החזון איש שהזמן בדיקה תלוי בזמן שהראייה סותרת וראייה בלילה ודאי סותר. [ועיין בספר האשכול (סי' מד), וז"ל, "מיהו אם אי אפשר לו ביום מוטב שתהא בלילה ממה שלא תברוק כלל בקצת ימים מימי הספירה". כי אין הכי נמי שבדיקה ביום הוא יותר טוב אבל בדיקה בלילה אינה בגדר לאו כלום היא ויותר טוב לברוק בלילה מלא בדיקה כלל.]

דוד זאב מאסטער

7 ← מציאת כתם טהור ובדיקה: האם הראשון מחייב את השני

בשנה שעברה, זכתה חלק מהשיבה ללמוד הלכות נדה מאת הרב ברוך סיימאן שליט"א. בהקבלה ללימוד עם הרב סיימאן, היה מנהגי לקרוא מספר "פרדס רימונים" (באנגלית) של הרב משה דוד טנדלר שליט"א, כדי להגביר הבנתי בסוגיא. שני ראשי הישיבה אלו הסכימו בכמעט כל נקודה, אך בחלקו בנקודה מסוימת. הרב סיימאן אמר לנו שכאשר מוצאת אשה כתם טהור (כגון כתם על בגד צבעוני) אין לה לברוק עצמה. בנגוד לזה הרב טנדלר כתב "בכל מקרה שנמצא כתם, חייבת אשה לברוק עצמה מיד ... ואם לא תמצא דם, חייבת להראות את הכתם לחכם לשאול דעתו" (עמ' 26). התעניינתי מאד במחלוקת מבהיקה זו והחלטתי לעיין בנושא. האם במקרה זה צריכה אשה לברוק עצמה או לא?

לפני שנתחיל, חשוב להגדיר באיזה סוגי כתמים לא נתעסק. קודם כל, פשוט הוא שכל כתם הנמצא על העד טמא מיד, אפילו בלא הרגשה (עי' ברמב"ם, הל' איסורי ביאה ט:א). גם, כל כתם שאפשר לתלותו בדבר חיצוני, כגון שהלכה בשוק של טבחים, טהור מיד (ואפילו הוא גדול, עיין תוס' נדה נח: ד"ה וכדבריו). הכתמים שנעסוק בהם הם אלו שטהורים משום סיבה טכנית. סוג זה כולל: א', כתמים גדולים מכגריס הנמצאים על בגד צבעוני; ב', כתמים גדולים מכגריס הנמצאים על דבר שאינו מקבל טומאה; ג', כתמים הפחותים מכגריס, אפילו נמצאים על בגדי לבנים.

א. בענין חיוב בדיקה

הקדמה

כתוב בשו"ת חשב האפור לרב חנוך דוב פדווא (ח"ג סי' צט):
ראיתי בספר אחד אשר יצא בזמן האחרון בה' נדה דכתב שם וז"ל, ויש כמה מהמורים המפורסמים בא"י האומרים דכל אשה שראתה כתם ורוצים לטהרה מדין כתם ר"ל בצבעונים ואמק"ט או מטעם שהוא פחות מכגריס אזי צריכה לברוק בעומק ורק אם לא תמצא כלום אזי מטהרים לדם הנמצא מדין

כתם עכ"ל וכשראיתי דבר זה עמדתי מרעיד ותימה תימה אקרא, כי פירושו של דבר זה הוא שאם באה לפנייה אשה שהיא טהורה גם מן התורה וגם מדרבנן משתדלים לעשות אותה רואה דם שתהיה טמאה. ואני ב"ה זכיתי לשמש את גדולי המורים הזקנים בירושלים עה"ק והוא פשוט בתכלית הפשטות שאם באה אשה לפנייה והיא אומרת שהיא דבר נמצא [כלומר, שמצאה כתם] מטהרים אותה תכף בלי שום היסוס, אם המצב הוא כך שיש לטהרה מדין כתם. והנה איתא בברכות דף ד' שדרך אמר ואני ידי מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה, ואיך תהי' הוה אמינא שאם באה אשה לפנינו שהיא טהורה ע"פ ההלכה שנשתדל לטמא אותה לבעלה... הוא דבר זר אשר לא נשמע לעולם.

כנוגע לקטע הזה יש לנו לחקור שתי נקודות: א', משום איזה סברה הצריך הפוסק המובא בספר חשב האפור בדיקה בכתם טהור? ב', משום מה חולק עליו בעל חשב האפור בקשר לסברה זו?

שיטת בעל ספר חרושים ובאורים

→ הרב חיים שאול גריינמן בעל מחבר ספר חרושים ובאורים הוא היחיד שמצריך בדיקה על כל כתם. וזה לשונו (נדה ט:ג), "נראה דאשה שמצאה כתם חייבת לברוק עצמה מיד, ל"ש אם הכתם לח או יבש". הוא הגיעה למסקנה זאת על ידי מהלך מחשבה הבא. יתכן שהרגשת מי רגלים תכסה על הרגשת דם נדה, ח"ל,

[במקרה ש]בדקה חלוקה וישבה עליו זמן מועט ויודעת כל מאורעותיה באותו זמן ונמצא עליו כתם, אם הי' לה הרגשת מ"ר בינתים וכש"כ אם הטילה, יש כאן ספק דאורייתא, א"נ ודאי טמאה מה"ת שכיון שאין שום מקום לספק שמא הדם משם, ודאי מן המקור הוא וכיון שהיתה לה הרגשת מ"ר ודאי הרגישה וטעתה בהרגשת מ"ר.

ומכיון דיש כתמים שהם טמאים מה"ת ואף שלא הרגישה, הרי חל על כל כתם ספק טמאה מדאורי', וספק דאורי' להחמיר. ולכן כל כתם מצריך בדיקה: "ולכאור' לפי"ז נפל בבירא דין כתמים בזה"ז דמי בקיאנין למידע מה נקרא הרגשת מ"ר ולעולם יש להסתפק שהי' לה הרגשת מ"ר ונמצא דכל כתמים דאורייתא."

יש להרגיש שרוב פוסקים, ואולי כולם, חולקים על חומרת בעל חרושים ובאורים. אולם, לא מצאתי לאחר מהם שהקשה על סברתו. ובאמת, כתב הרב פורסט בספר פתחי הלכה (אנגלית), הלכות נדה (עמ' 183 בהערה 28) שסברתו "מאוד הגיוני". ולכן, יש להקשות, למה לא קבלו הפוסקים את חומרתו? התירוץ מופיעה בספר שיעורי שבט הלוי.

שיטת שבט הלוי

כתוב בספר שיעורי שבט הלוי לרב שמואל הלוי ואזנר (הל' נדה סי' קצ סע' ה אות א ד"ה ואשה): "ואשה שמצאה כתם והכתם טהור, יש מי שכתב שצריכה לברוק עצמה, אך נראה דאין לזה מקור ואין חיוב לברוק, וכל כה"ג היה לפוסקים לפרש, שהוא יסוד גדול בכתמים."

ולכן, אע"פ שיתכן ששיטת חרושים ובאורים מבוססת בסברה ישרה, מ"מ אין לדין זה מקור, לא בגמרא, לא בראשונים, ולא בפוסקים. ובאמת שחודש יסודי כזה היה לפוסקים לפרש.

לקמן רשימה קצרה של פוסקים העוסקים בשאלה זו ומסכימים לשיטת שבט הלוי וחולקים על חומרת חרושים ובאורים: ספר משמרת הטהרה (פרק ג אות לד); קיצור שו"ע על הלכות נדה (פרק יג אותיות י-יא); שהרה כהלכה (עמ' לו); ספר פותח שער על הלכות נדה וטבילה (סימן ח אות ל); ספר חוט שני (סימן ק"צ סעיף א); שו"ת חשב האפור הג"ל (חלק ג סימן צט); קיצור הלכות נדה (פרק יא הלכה יב); ספר באנגלית שנקרא "גיידליינס" (מספר נח); נטעי גבריאל (פרק עא אות ה); שו"ת אור יצחק (יו"ד סימן כט אות ג).

סיכום

בספר קיצור שלחן ערוך על הל' נדה להרב אהרן פפויפר (פרק יג אותיות י-יא) מופיע סיכום יפה למה שהצענו עד כה, וז"ל:

אשה שמצאה כתם על בגדה או על גופה, ולא היה בו יותר מכגריס, יש מי שכתב שאף שהאשה מותרת, בכל אופן מציאת הכתם מחייבת אותה לברוק עצמה. ורבים חולקים ואומרים שאם אמנם היתה מציאת הכתם מחייבת בדיקה, אין ייתכן שכל הראשונים והאחרונים השמיטו דין זה. ולכן סוברים שאין מציאת הכתם מחייבת בדיקה.

ב. האם רצוי בדיקה בלי חיוב?

עד כה עסקנו בחיוב בדיקה בכתם טהור. אך אפילו אם לא נקבל חומרת בעל חרושים ובאורים שיש חיוב לבדוק, מ"מ אפשר לחקור האם רצוי לבדוק. האם יש לרב המנהיג להמליץ בדיקה במקרה כזה? נראה שגם זה שרוי במחלוקת.

כל היד המרובה לבדוק בנשים משוכחת

שנו במשנה (נדה יג.), "כל היד המרובה לבדוק, בנשים – משוכחת." ואע"פ שהרא"ש כתב (שם) שדין זה שייך רק לנשים העוסקות בטהרות, הרמב"ם פוסק (א"י"ב ח:א) שדין זה שייך גם בזה"ז, וז"ל: "כל אשה שמרבה לבדוק עצמה תמיד ה"ז משוכחת ואע"פ שיש לה וסת קבועה, שאפשר שיבוא דם בלא שעת הוסת וכל י"א יום של ימי זיבתה הרי היא בהן בחזקת טהרה ואינה צריכה בדיקה, אבל אחר ימי זיבתה צריכה לבדוק."

המחבר פסק דין זה כהרמב"ם בשתי מקומות. האחד ב"ו"ד (קפד:א): "אבל שלא בשעת תשמיש, כל המרבה לבדוק הרי זו משוכחת." והשני ב"ו"ד (קצו:ט): "האשה שמרבה לבדוק, בין בימי ספירתה בין בימים שלא ראתה בהם, הרי זו משוכחת אף על פי שיש לה וסת קבוע."

והנראה מכאן שבמקרים שעסקנו בהם עד כאן (שהם כתם על דבר שאינו מטמא, על בגד צבעוני, וכל כתם פחות מכגריס) תהיה בדיקה רצויה, ואפילו אם אינה מחוייבת! ובאמת הרבה פוסקים סוברים כך. לדוגמה, בספר חוט שני (סימן ק"צ סעיף א) כתב: "מכיון שחז"ל לא טמאו את הכתם שמצא, לא חייבוהו בבדיקה. ואמנם הרי היא בכלל כל היד המרובה לבדוק בנשים, הרי זו משוכחת."

כעין זה כתוב בספר שבט הלוי (עמ' 163): "ואע"ג דמסתימת הפוסקים משמע דגם בזה אין צריך בדיקה ... טוב שתברוק עצמה."

ובספר משמרת הטהרה (פרק ג אות לד) כתב:

אמרו חז"ל בנדה יג. כל היד המרובה לבדוק בנשים הרי"ז משוכחת ופסק בטוש"ע קפ"ד ס"א. וכ' הרשב"א בתוה"ב ובטור דהיינו שלא בשעת תשמיש, הרי רצון חז"ל שלא לסמוך על היתר דם שלא בהרגשה וקולות כתמים. אלא שיבחו

את הבורקת ואע"פ שע"י בדיקתה תבוא לידי חשש ראייה עם הרגשה. אלא ש"משוכחת" אמרו ולא "חייבת".

ואך, מצאנו דעות חלוקים בדבר זה.

דעת אחרת: לא רצוי לבדוק בזמן הזה

הרב יקותיאל פרקש, בספר טהרה כהלכה (עמ' לו-לז), צווה בקול רם על דעה זו:

מצאה כתם, אל לה לבדוק את עצמה! היות והכתם הנמצא בהיותו מדרבנן, קיימות אפשרויות שונות לטהרו כאשר יובא לרב מורה ההוראה. מה שאין כן ברגע שבודקת עצמה, אם תמצא אפילו טיפה זעירה ביותר תטמא ... ומכיון שאין כל חיוב לבדוק, אל לה לעשות זאת, בכדי שלא לסבך ולהסתבך.

ובנוגע לדברי שבט הלוי עצמם (ש"טוב לבדוק את עצמה") כתב:

והדברים צ"ב, דאמאי "טוב שתברוק עצמה". הרי קרוב לוודאי שאכן תמצא טמאה, ומכיון שחז"ל טיהרו הכתם הזה [שע"ג צבוע, או פחות מכגריס] למדת שידעו שאם תברוק תמצא טמאה, הרי שסוף סוף איתא לטענה החזקה שכתב לפני"ז ד"הו"ל לפוסקים לפרש שהוא יסוד גדול בדין כתמים? ומדלא מצינו אף לא לאחד מהפוסקים שיררה לעשות כן, ע"כ שלית להו האי תומרא.

ועוד, בספר מערכת הטהרה (עמ' 158) מצטט דברי האגרות משה (ו"ד ו:יז) הסובר שבימינו אין שייך דין "כל היד", וז"ל:

אבל בכל אופן אין מעלת הבדיקות אלא כשנדע דבר ברור, ולא כשיהיה לנו מזה רק עניין ספק, והוא אף להטור והמחבר בסימן קצ"ו סעיף ט', שכתבו שאף בימי ספירתה המרבה לבדוק משוכחת. ובוה"ז שאין אנו בקיאים כלל במראות, ומחמירין אפילו כמראה השעוה והזוהב, שנמצא שהרבה ממה שתמצא יאסרו רק מספק וגם רק מתומרא בעלמא, ודאי אין מעלה ברבוי בדיקות.

ובספר פותח שעד (סימן ח, אות ל) הביא עוד סבה למה דין "כל היד" אינו שייך בימינו, וז"ל:

ובדורות חלשים כבזמנינו רבוי יתירה של בדיקות מטרטין הבשר, ואין מורין לה לעשות יותר בדיקות ממה שמחויבת. ועיי' בחכמ"א כלל קי"ז דין י"ג דנשים העלולות למצוא נקודות קטנות שחורות ואדומים בבדיקה מוטב להן למעט בבדיקה ע"כ. ואולי יוצאין קצת הדין דכל המרבה לבדוק הרי זו משובחת ע"י שלובשין בגד תחתון לבן, דע"י זה לא נאבד שום דם אם ראתה.

יוצא מזה שבדיקות עצמן יביאו דם שאינו דם נדה ויטמא אותה שלא בצדק, וגם שלבישת לבנים בימינו הם קיום דין "כל היד".

סיכום

יוצא מזה שיש מחלוקת הפוסקים אם ראוי לאשה לבדוק את עצמה כשמוצאה כתם טהור. יש שסוברים שאע"פ שאינו מחויבת בבדיקה עדיף שתבדוק, ויש שסוברים שאין לה לבדוק ולקלקל את עצמה. כמו שאמרנו בתחלת המאמר, הרב סיימאן סבר כאלו הפוסקים שמתנגדים לבדיקה, והרב טנדלר סבר שעדיף לבדוק. ובאשר שהוא מחלוקת באחרונים, יש לכל אחד לשאול פוסק הוראה בדברים אלו.

משה סטבסקי

ספירת ז' נקיים לזב ולזבה

איתא במשנה (נדה סח:):

הזב והזבה שבדקו עצמן ביום ראשון ומצאו טהור וביום השביעי ומצאו טהור, ושאר ימים שבינתיים לא בדקו: רבי אליעזר אומר הרי הן בחזקת טהרה, ר' יהושע אומר אין להם אלא יום ראשון ויום שביעי בלבד, ר' עקיבא אומר אין להם אלא יום ז' בלבד.

לכתחילה, הזב והזבה צריכים לבדוק את עצמן בכל יום מז' נקיים לברר שהם באמת נקיים (תוס' נדה ז:). משנתינו דנה במצב בדיעבד, שבדקו עצמן רק בתחילת ובסוף ז' הימים. לפי ר' אליעזר, בדיקה בתחילה ובסוף מועילה בדיעבד. לפי ר' עקיבא, קיימת דרישה לבדוק בכל יום מז' נקיים, ואפילו בדיעבד.¹ יש מחלוקת בגמרא לגבי שיטת ר' אליעזר בין רב ורבי חנינא. לפי רב, ר' אליעזר סובר שבדיקה אחת, או ביום א' או ביום ז', מועילה. המשנה רק דנה במקרה של בדיקה בתחילה ובסוף בכדי להבהיר השיטות האחרות. אולם, רבי חנינא סובר שר' אליעזר דורש בדיקה בתחילה ובסוף, אף בדיעבד.

הרב עובדיה יוסף שליט"א (טה"ב ח"ב עמ' שז-שיב) מביא שדעה רווחת היא שחייב הבדיקות הוא רק מדרבנן. הרי אחרי ההפסק טהרה, האשה כבר יצאה מחזקת טומאה לחזקת טהרה מדאורייתא, ואין לה עוד צורך בבדיקות. החזו"א (יו"ד ס' צב) ג"כ סובר שהבדיקות מדרבנן הן דכבר הפסיקה בטהרה.²

¹ לפי משמעות הגמ' (נדה סח:), ר' יהושע מסכים באופן עקרוני לר' אליעזר, אולם יש לו סיבה צדדית מדרבנן להחמיר עליו. ובכן, לא נתייחס כאן לשיטתו.

² הרב דוד פרידמאן מקארלין (שו"ת שאילת דוד יו"ד ס' ג) כותב: "יותר נראה לי דכל הבדיקה הוי מד"ס, ומן התורה, כיון שידעת שלא ראתה תוכל לסמוך ע"י ... דאטו בדיקה כתובה בתורה ורק דחכמים הצריכו בדיקה גמורה."

לשכול בשמיני מבעוד יום, דהוא אינם קבוע וגם לכל נשי העיר. הנה אף שעצה נכונה היא, אבל מסתבר שבלא שמשא ביום דקדים שראתה דם נגדה, אין צורך להחמיר בזה לבדוק גם ביום ה' לראייתה, מאחר שהשלי"ה (שהוא לעיל) כתב להתיר בשעת הדחק, ואם שמשא, שמשמע שהשלי"ה מחמיר - אף שמי"מ מסתבר שיש להתיר כהסודרי טוהרה, טוב לעשות צעה זו לכתחילה.

כה. בדיון הרש ותרשת בזמננו שמלמדים אותן להבין כפקחים

בדבר הרש ותרשת בזמננו עתה, שעי"י תחבולות מלמדן אותן שמבינים כפקחים, שמסתפק כתר"ה אם יש לסמוך על בדיקת עצמן שלא כדאיחא כשרע סימן קצ"ו סעיף ח', אם אינה שומעת ואינה מוכרת וכו', צריכות פיקוח לבדוק אותן ולקבוע להן וסתות כדי שתהיינה מותרות לבעליהן. ומסיק כתר"ה דלכאורה לא עדיפי מפיסקא שנתחרש, שיש לו דין הרש לכל התורה כולה (יבמות ק"ב ע"ב). נתחרש הוא או נשאתה לא יציא עולמו. ובחירת שניסת לחדש, כיוון דאין כ"ד מצוין להפרישו, מסתמא יכולין לסמוך על בדיקת עצמה, ובניסת לפסק מסתפק. וכוונת כתר"ה הוא שאינו ברור לו משי"ב תחילה דלכאורה לא עדיפי מפיסקא שנתחרש, דלכן מסיק דספק לו מה דינו.

הנה לעי"ד, החרשים - אף שעי"י תחבולות שנעשו עתה בזמננו מלמדים אותן שיוכלו להבין מה שידברו להם ויטבירו אותן - מ"מ הם בדיני הרש שפטרין ממצוות ושאינן לסמוך עליהן כמו שאין סומכין על כתבם. ואף לר' כהנא אמר רב בגיטין דף ע"א ע"א, שכחתי שיוכל לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט לאשתו, מסתבר שהוא רק בכתובה ולא ברמזים - אף השוכים ביותר. ואף הכתיבה, הוא דווקא בפיקח שהיה יכול לכתוב ונתחרש אחר זה כדפרי"י, אבל בחרש מתחילה שלמד ברמזים לכתוב מה שרצה, ויכתוב לגרש את יבמתו שנפלה לו מאחיו פיקח, שייבמה היא אשתו מן התורה, גם לדידה לא יועיל כלום. שהכתיבה לדידה עושה רק שלא ייעשה מי שהוא פיקח בחשיבות הרש, אבל הכתיבה אינו עושה להתחשב מי שהוא חרש מעיקרו בחשיבות נשתפה מחרשותו ולומר שעתה הוא בדיני פיקח.

ובן מפרש ברש"י בפירושו על רשב"ג בברייתא, שהוא התנא הסובר כר' כהנא אמר רב, שאמר כר"א (לא הליב בו בנישין אחר כתב דהו) בחרש מעיקרו - שאין לו כתב ד של דעת שלא היתה לו דעת צלולה מימי. אבל פיקח - שלמד לכתוב מדעת צלולה, ונתחרש, הוא כתב - גט ואחרים וחתמן והיינו כר' כהנא. הרי מפרש ברש"י שכן סובר רשב"ג, שרק בפיקח ונתחרש מועלת הכתיבה שלמד כשהיה פיקח, ולא בחרש מעיקרו שלמד לכתוב - שלא נעשה בזה בדין פיקח. ואף בפיקח

משל לגופה, שהם מהדקים, דלאו כל נשי שווין בהשיבת הדיוק, וגם הא יש חילוק בין ישיבה לשכיבה, ובין ישיבה ושכיבה לעמידה, ולכן טוב שגם תשים סדן לבן על מיטתה.

ל. כה. אשה בדי נקיים אם צריכה לקנח בבית הכסא בדבר לבן

אף בדי הנקיים אין שום צורך לאשה לקנח בבה"כ אלא לקטנים ולא לגדולים - בדבר לבן, ואין צורך לה לעיין בקניות, כי סגי לה בהבדיקות שחייבו לה בדי הנקיים, ואף שכל היד המרבה לבדוק בנשים משוכחות (דה"י י"ג ע"א), נראה בפשיטות שאין זה בבה"כ אחר שעשתה צריכה, שאף כשאסור אותה - ברוב הדברים היתה רק מדון ספק. ובעצם היה מסתבר שמעלת המרבה לבדוק בנשים, הוא בימי טהרה. אבל בימי ספירת ד' הנקיים שאיכא עליה חובי בדיקה בשביל ליטהר, לא צריך להצריך לה יותר מהדיון שקבעו, שהוא לכתחילה פנמיים ביום אחת שחרית ואחת סמוך לביה"ש. ובדיעבד פליגי בש"ע סימן קצ"ו סעיף ד', דללישנא קמא עלו לה אפילו בבדיקה אחת בתוך שבועה, ולה"א צריך דווקא שתי בדיקות, וכן משמע קצת מרמב"ם פ"ח מאיסורי ביאה ה"א שכתב לחידוש דכל אשה שמרבה לבדוק עצמה חזר ה"י משוכחות, רק אשה שיש לה וסת, והגל בימי טהרה, ולא חזקו שגם בימי ספירתה הדין כן. אבל בכל מקום אין מעלת הבדיקות אלא כשנדע דבר ברור, ולא כשהיה לנו מזה רק עניין ספק, והוא אף להסור ותמתך בסמן קצ"ו סעיף ט', שכתבו שאף בימי ספירתה המרבה לבדוק משוכחות וכו', שאין אנו בקיאים כלל במראות, וממדין אפילו כמראה השערה והחוב, שנמצא שחרבה מזה שתמצא יאסור רק מספק וגם רק מתורמא בעלמא, דאי אין מעלה ברבוי בדיקות.

כה. הרוחצת בים בדי נקיים אם צריכה לרוחץ בכנף לבן

הנשים הרוחצות בים ובכריכות בבגדים שנעשו להן במדינותינו, אם הן בדי הנקיים צריכות שיהיו לבנים ויבדלו בצד שלפני הגוף - הנה פשוט שאין צריכות, אך דאי צריך שיהא נקי מכתמים. דהא רשאת לרוחץ גם עומדה בלא בגדים כלל, ולא גרע מה שלבשה אותה בגד אם אף היא נקי.

כה. הרוחצת בים בדי נקיים אם צריכה לרוחץ בכנף לבן

הנשים הרוחצות בים ובכריכות בבגדים שנעשו להן במדינותינו, אם הן בדי הנקיים צריכות שיהיו לבנים ויבדלו בצד שלפני הגוף - הנה פשוט שאין צריכות, אך דאי צריך שיהא נקי מכתמים. דהא רשאת לרוחץ גם עומדה בלא בגדים כלל, ולא גרע מה שלבשה אותה בגד אם אף היא נקי.

כה. הרוחצת בים בדי נקיים אם צריכה לרוחץ בכנף לבן

הנשים הרוחצות בים ובכריכות בבגדים שנעשו להן במדינותינו, אם הן בדי הנקיים צריכות שיהיו לבנים ויבדלו בצד שלפני הגוף - הנה פשוט שאין צריכות, אך דאי צריך שיהא נקי מכתמים. דהא רשאת לרוחץ גם עומדה בלא בגדים כלל, ולא גרע מה שלבשה אותה בגד אם אף היא נקי.

סימן יח

אם יש להניח לעשות בית לבנות בעלות מום ליד מקוה

ע"ה תש"מ

הנה בדבר השאלה אם יש פקפוק שלא להניח בית

הנה בדבר השאלה אם יש פקפוק שלא להניח בית

יתומים לקנות בית שנמצא על יד מקוה בכונה שיחיו באותו הבית בנות שחן בעלות מום רח"ל, בגופן או ברחן, משום הדין והמכאור בהג"ה בשולחן ערוך יו"ד סימן קצ"ה סעיף מ"ז, ויש לשים לזהר כשימצאות מן הטבילה שישגוע מה החרתה שלא יפגע בה החילה דבר טמא או עובד כוכבים.

פשוט שאין בזה שום פקפוק שאלה, ואין להוסיף עוד חששות על המכור שם. וכפרט שכללל יש הרבה מתירים דברים אלו, כדאיחא בדרכי תשובה סי"ק ק"ג בשם ליקוטי מהרי"ל שאין לחוש אם חסרתה היתה אצלה בשעה שפגע בה כלב כשהלכה מבית הטבילה, וסי"ק קנ"א בשם שו"ת טוב טעם דעת דבנשי דיון שממות נשים אחרות בבית הטבילה ופוגעת בהן חסרתה אין לחוש. וחו' להקל בכבודן של בנות ישראל ויתומות.

משה פינשטיין

סימן יט

שתי הערות בפירוש הר"ן בעניין התפסה בגדרים

בע"ה ר"ח כסלו שדמ"ח

למע"כ נכדי האהוב הרה"ג מוהר"ר מרדכי סנדלר שליט"א.

כפי בקשתך הריני כותב לך שתי הערות מדף י"ג ע"ב בגדרים שאמתיים פעם.

א. במה שיש חידוש שאין מתפסין בעבורה וזה יותר מבשאר איסורין, ותמוחה כמה שפירש הר"ן החילוקים לענין התפסה בדברים המנויים במשנה בריש פרק ואלו נדרים

לכאורה יש חידוש גדול באומר בגדרו כבר זה עלי כעבודה וזה וכעורות לבובין, שהאיסור בא ע"י אדם, והיה מקום לומר שימצאנו כבר הנדר, והשמיענו מתי דמ"מ הוא כדבר האסור כיוון שהוא דווקא ע"י מעשה ולא ע"י אמירה בעלמא - דאין הקדש לע"י. שהוא להוסיף על טעם ר"ן (י"ד ע"א ד"ה אמר קרא) בבשר חזיר, שכתב דחייב לימא כבר זה עלי כבשר חזיר לא אפשר דבשר חזיר אסריה. רחמנא והוא לא אסריה, דהא עבדה וזה ועדות לבובין הוא אסריה, אבל כיוון שהוא דווקא במעשה ולא במה, לא מתפסין בהו כבדבר האסור. ורק בדבר הנאסר באמירה בפה לבד מתפסין.

ופירוש הר"ן (י"ג ע"ב ד"ה כבשר חזיר) דכל מיני איסורין קוני - איסורי אכילה כבשר חזיר ואיסורי הנאה

שלא פשטתו ויהי נקי לגמרי, ואעפ"כ מניט בפוסקים שמקילין מנד בנד לבוע, אי"כ לא שייך כחן הטעם שהוא זה משנמנה. ולפי"ז הוי לעמא דכחם כנגד לבוע בחוך ז"י, וכש"כ לעטם שכן החורה מותר מאחר שראתה שלא כהרגשה מימי בחוך הז"י הרי גם דם שלא כהרגשה סותר, וממילא לפי"ז מאיזה סיבה שהיא הוי לעמא דכחם כנגדים לבועין בחוך הז"י.

ב

וכל זה הוא רק אם נקוט כחומרת החו"ד שדם שלא כהרגשה סותר בזמין ז"י, משא"כ אם נקוט שאף בז"י אינו סותר דם שלא כהרגשה, ממילא כש"כ כנגד לבועין שיש להחזיר זה, וראה בסד"י"ט סי' קי"ג ס"ק ד' שהשווה דין רואה שלא כהרגשה להא שראתה דם קושי, וזנמי דף לו. מובע"י ליה לבצע קושי מכו שהסותר בזיבה, דבר המעמא סותר והאי גמי מעמא זימי נדה הוא, או דילמא דבר הגורם סותר והאי לאו גורם, ומסקינן הכא שאינו סותר בזיבה ומשום שאינו גורם אינו סותר, ולפי"ז ה"כ דם שלא כהרגשה מאחר שאינו גורם אינו סותר, ושלא כדברי החו"ד שס"ל שדם שלא כהרגשה סותר המנין.

ואף דלכאורה ברש"י שם מצוה שאף למאי דקיי"ל שאינו גורם אינו סותר, הא הרי גם קרי אינו גורם ואעפ"כ קיי"ל בדרך לב. שסותר, וחזק רש"י שהבוא דקרי אינו סותר אלא יום אחד, ורצה מבע"י ליה אם לסתור הכל, נמלא שלשעה רש"י אף למסקנת הגמי בדרך לו. שאינו גורם אינו סותר, מי"נ זהו רק שאינו סותר הכל, משא"כ אותו יום גם דם קושי סותר, ולפי"ז כחם שנמלא בחוך הז"י אף אם נאמר שאינו סותר כל מנין בז, מי"נ אותו יום עכ"פ סותר ואי אפשר להחזיר אותו יום למנין ז"י, וע"י כד"י"ט שם שמסיק בלחמם שאע"פ שראתה שלא כהרגשה שאינו סותר, מי"נ אותו יום אינו עולה למנין. ולפי"ז נמלא שכחם שנמלא על בנד לבוע עכ"פ אותו היום אינו עולה למנין. וע"י צביה שלמה יו"ד ח"ב סי' י"ז שמסיק ג"כ כהסד"ט שאתו היום אינו עולה למנין.

אמנם הראש"ש צפ"ד נודה סי' א' הביא בשם רש"י יקרי אע"פ שאינו גורם זיבה, גורם מיהא

עומתה יום אחד וכבר העיר שם צמדות וייע שרש"י לפנינו ליתא לגי' ז', נמלא שלגי' ז' ברש"י הרי און לאי לודם שלא כהרגשה שסותר אפי' יום אחד, ומשום ששאני קרי שגורם מיהא עומתה ליום אחד, משא"כ דם קושי שאינו גורם עומתה ליום אחד, ג"כ כנגדאר בגמי שדרשו דמה מחמת עממה ולא מחמת וולד, הרי לפי"ז אף דם קושי אינו סותר ליום אחד. ולפי דברי הסד"ט שמשווה דין דם שלא כהרגשה לדם קושי הרי לגי' זו ברש"י, גם דם שלא כהרגשה לא יסותר, אפי' יום אחד, וכש"כ לשיעור הרמב"ם שפסק צפ"י מאיכאורי צביה שדם קושי לא רק שאינו סותר אלא גם עולה למנין. וכן ס"ל לרמב"ן, הרי לפי"ז כש"כ כחמם שראתה שלא כהרגשה הוי ליה לעלות למנין מן החורה. (ומלאנו פלוגתא הראשונים בזה אם דם קושי עולה למנין).

ג

ובישועות יעקב סי' קל"ו כתב שעכ"פ דם שלא כהרגשה אף אם נאמר שאינו סותר מי"נ אותו היום אינו עולה למנין, וכוכה מדברי הרמב"ן בנדה דף נ"ב: שאמרו שם פעמים שהכתמים מביאין לידי זיבה, כו"ז לבשה ג' חלוקות כדבוקות לה ומלאה עליהן כחם, או שראתה צ"י ימים וחלוק אחד בן בן הכתמים המביאין לידי זיבה, ובקשו בגמי שהתא שלשה חלוקות דלאו מגופה קחזית חישנין, צ"י ימים וחלוק אחד מבע"י, מכו דחימא כל כי האי גווגא מביאה קרבן וזאלל קמ"ל, ויש שפירשו שכונת הגמי קמ"ל שזביאה קרבן ואינו נאכל, והלק עליהם הרמב"ן שהרי כתמים דרבנן הם, ואפי' צידוע שצא מגופה עכורה מן החורה, ואינו מביא לא לידי זיבה ולא לידי נדה, ולכן פי' שכונת הגמי קמ"ל שאינה מביאה קרבן ולא נאכל, ומשום דשני ימים וחלוק דומיא דג' חלוקות. וסו"ס הרמב"ן ח"ל ויש לדחוק שכיון שראתה שלים, ולריבה שינער בשלישי, אע"פ שאין דין הכחם לעמא כחמילה, כיון שדבר צרור הוא דמגופה חזאי, ככן הוא שחטטת זכה גמורה, שהרי לא עתה לה שימור ואין זה נכון עכ"ל.

וכונת הרמב"ן לומר שיש לדחוק מאחר שהרי צ"י ימים ראתה ראי' גמורה אף בשלישי ראתה

רק כחם, מי"נ מאחר שריבה שימור ביום הג', וראתה דם שלא כהרגשה, בדין הוא שחטטת זכה גדולה שהרי לא עתה לה שימור, והרמב"ן דחה זה דכ"פ סוף לגמי לשיעור מנחה זכה גדולה, לר"ך ראי' ממש, ממילא אף חטטת מראי' שלא כהרגשה שחחזוק ע"י"ז לזכה גדולה, ומצוה עכ"פ ברמב"ן שמי"נ לדין שימור לא עולה גם דם שלא כהרגשה.

ולכאורה יש לומר שכונת הרמב"ן צבוגי' הוא רק צבוג בתם סה שדאי' צא מגופה, אלא דמי"נ ראתה שלא כהרגשה, ולכן לא עולה לה לדין שימור, אע"פ שעכ"פ לא נעשית ע"י"ז לזכה, משא"כ בכתם שאפשר שצא מעממא דהיינו שיש לו צ"י ספיקות א. שמה היה שלא כהרגשה, ב. שמה היה מעממא, וזה אפשר שאף הרמב"ן מודה שעולה לה לשימור. (וראה צידוע בשערי ח"ב סי' י"ג שכנראה שגם הוא למד כן בדברי הרמב"ן ע"י"ש), וממילא לפי"ז י"מ והא שאם נמלא הכחם כנגד לבוע, ועכ"פ צרור שצא מגופה, ממילא אף שחז"ל לא העילו עליה דין כתמים מי"נ אינו עולה למנין ז' נקיים, (אם היה לה קודם ראי' גמורה) משא"כ אם לא צרור שהכתם צא מגופה, ויש גם דל לומר שצא מעממא בזה אפשר שאף לדעת הרמב"ן עולה למנין ז' נקיים.

אך מנינו פלוגתא הפוסקים אם לחוש לחומרת החו"ד, והסד"ט הבי"ל ס"ל שעכ"פ אותו היום אינו עולה למנין, וכ"כ צביה שלמה יו"ד ח"ב סי' י"ז, וכ"כ בשו"ת ישועות יעקב. אמנם מדברי החתם סופר יו"ד סי' קע"ז, ומשיבת נפש סי' ל', וציה אפרים יו"ד סי' מ"ה, וחמד לאצרכה יו"ד סי' ג"ח, והאבני מלואים סי' כ"ג

סימן כ"ד

ראתה כתם אם חייבת לבדוק עצמה

שמלאה כתם חייבת לבדוק עצמה מיד ליש אם הכתם לא או יבש.

ודבריו תמוהין שהרי אי"כ הוי עכ"פ להפוסקים הראשונים או החלוצים להזכיר דין זה, שאשה שמלאה כתם שחזקו עממה ומדלה הזכירו דבר זה משמע שאין לריבה לבדוק עצמה, ומשום שמאחר

אשה שמלאה כתם אם חייבת לבדוק עצמה או לא, דאפשר שאע"פ שכחם זה עכור הוא מכיון שאין כחן כשיטור או מראה המעמא, מי"נ נחשב עמם מליאה הכתם לריעותה מסוימת, ועכ"פ לריבה לצרר אח עממה אם עכורה היא או לא, וציה וציאורים להגרי"ח גריינמאן סי' ע"י סק"ג כתב נראה שאשה

והלוקה יבש בעד"ת סי' ו', והצי"א יו"ד סי' קכ"א הוא ט"י, סברי שאף אותו יום עולה למנין.

ודודי הרש"י אוריבאל שלי"ט האריך הרבה בזה (בקונטרס הנדפס בספר חמי שליש"א) וראיתו שזכיה ג"כ, מהא דמצוה צרמ"א סי' קל"ז שכתם פתוח מכגרים חליון להקל גם בגי' הראשונים, ואף דלכאורה הרי הכתם הוא יותר משיעור מאכלת של זמנינו, מי"נ טכור, (שאף הכתם סופר מודה שכתם משערי"ן כשיטור המבוא בחז"ל) וצ"ה הא ליכא דם שצא מעממא, שהרי לא שכיח בזמנינו מאכלת כזאת, ומי"נ מעהרין ליה, ובהבדל משום דס"ל מאחר שצא שלא כהרגשה, ומוכח דכדין שמדאורייתא לא רק שאינו סותר אלא אף גם אותו יום עולה למנין הז"י.

ועפ"י מצוה ח' אשה שמלאה כתם כנגד לבועי או בדבר שאמקבי"ט בחוך הגי' הראשונים או בחוך הז"י, בעמודי' בסף בחמיר בזה, אמנם לשיעור החמדה שלמה והמעיל נזקק יש להקל בזה ג"כ, וכמו"כ לכאורה עפ"י החו"ד לקאורה סותר המנין ז"י, וכן לשיעור הסד"ט ועוד עכ"פ אותו יום אינו עולה למנין ז"י, ומי"נ כצ"ה שכתם פוסקים סברי לא להיש לחומרת החו"ד. וס"ל גם שעולה למנין ז"י. וכן אם מלאה כתם על בנד לבוע, שדלוי צא מגופה שערורה שלא בשעת ז"י, מי"נ צמון ז"י לכאורה אפשר שעכ"פ אינו עולה למנין, וכן אפשר שס"ל להודיע בשערי ח"ב סי' י"ג, אמנם מהחמדה שלמה ועוד פוסקים הבי"ל מוכח שעולה ג"כ למנין ז"י וכן נקט יודי הרש"י שלי"ט א.

שכתם זה עבוד הוא לא נחשב הכתם לרישעה, ואין לריכב לבדוק עלמה. ומלבד זה בא מכיון שאנו חולין שכתם זה בא מעמלה או ממאכלות ח"כ מאכלה סגרה נחייבה בדיקה.

אך לכאורה יש לומר שכתם אשה מלאה כתם על דבר שאין מקבל טומאה, שבה תלמד לבדוק עלמה, ומשום שהרי צמיתות כתם זה הוא דם גמור, ואנו יודעים שזה מגופה והא' ללא פיימלו ח"כ כתם זה מפני שמתא על דבר שאינו מקבל טומאה ולא היה בגזירת החמים, וא"כ ח"כ שאי אפשר לעמל אותה על ידי זה אבל סוף סוף היא רישעה, ולמה לא תבדוק עלמה כדי לברר את מליאתה, וכמו"כ כהם מלאה על צד צבוע לכאורה חלוי בהשיטות שהעטם שבד צבוע לא מעמל משום כתם, ולשיטת רש"י מלך שלא יוכר הדם ח"כ כהם יוכר הדם הרי פשוט שמתא הוא, וא"כ ח"כ לולי שדוקה עלמה ג"כ עמלה הוא ח"כ שמתא על בוד צבוע, ולשיטת הרמב"ם הרי לא היה בכלל גזירת החמים בצבועים וצבועים, ומצד ח"כ שאנו דם מ"מ לא היה בגזירת החמים צבוע היה נראה שסוף סוף מאכל שהוא דם ויוכר שהוא דם ח"כ למה לא תבדוק עלמה.

ואף דלכאורה עבודה היא, ח"כ מליצה סגרה נחייבה בדיקה מ"מ יתכן שדמו קת למש"כ החו"ד ב"ק קט"ד סי"ק ה' צבועים שזכור הו"ת יש חיו"ב בדיקה בין למ"ד וסחת דאורייתא ובין למ"ד וסחת דרבנן, וכל החיו"ב בדיקה הוא למש"כ שמתא רחבה בלא הרגשה ולכן הריכו ח"כ שבתדוק עלמה. ולכאורה בשלמה למ"ד וסחת דרבנן שע"כ אם רחבה בלא הרגשה עמלה מדרבנן, שפיר אפשר לחייבה בדיקה שמתא רחבה שלא בהרגשה ועמלה מדרבנן, משא"כ למ"ד וסחת דאורייתא הרי לא שפירא בהרגשה לא חששו לה, והיונו מכה זה להריכב בדיקה, וכל החיו"ב בדיקה הוא שמתא רחבה בלא הרגשה, ואש"כ שמן התורה עבודה היא מ"מ וא"כ למה למ"ד וסחת דאורייתא לריכב בדיקה, ומוכה לכאורה שאש"כ שמן התורה עבודה היא מ"מ יש לנו חשש שמתא רחבה בלא הרגשה, ומכיון שיש לנו חזקת שאורה יבוא בזמנו לכן הריכו אותה בדיקה, ומוכח שאש"כ שהיא עבודה מ"מ הריכו אותה בדיקה, כמו"כ יש לומר שאש"כ שמתא כתם והיא עבודה מ"מ נחשב לרישעה במדה מסוימת להריכב בדיקה.

ויש להקל שאף החו"ד לא כתב כן חלל על יום הכוונה שבה יש לי חזקת שאורה בא בזמנו, לכן אף למ"ד וסחת דאורייתא לריכב לבדוק עלמה אף שאפשר שמתא שלא בהרגשה, אבל לולי הסברה של אורה יבוא בזמנו ודאי שאין חיו"ב בדיקה, וא"כ לכאורה צמיתה כתם ביום הכוונה ולא היה סיבה כדי לעמלה מכיון שלא היה כשיעור וכוונה, מ"מ לריכב לבדוק עלמה שהרי יש לנו חזקת של אורה בא בזמנו. ואף שמתא ללכות וסחת דאורייתא לבדוק עלמה ביום הכוונה, מ"מ יתכן שאם לא צדקה עלמה ביום הכוונה הרי עבודה אח"כ כמצד ח"כ קט"ד, מ"מ צלופן שמתא כתם צבוע נחייב אותה בדיקה ג"כ למתרה.

ב

אמנם נראה שאף צמיתה כתם ביום וסחתה שלא תלמד לבדוק עלמה אח"כ, ומשום שמכיון שכל הסברה להריכב בדיקה אח"כ מלך מליצה הכתם הוא מכיון שאורה בא בזמנו לזה חיישין שמתא מלאה דם, ואש"כ שמתא הכתם לא היה כשיעור ולא היה לכאורה מקום לעמל אותה, מ"מ חששו שמתא החילי כבר התחלה הכוונה, אמנם מאחר שלמה לא רחבה דם כמו שרגילה לראות, ח"כ ח"כ שיש לנו חזקת של אורה בא בזמנו מ"מ החזקה הוא ג"כ שזה צבוע כמו שדרכה לראות, משא"כ על עיפת דם הרי אין חזקת שאורה יבוא בזמנו שמתא רק עיפת דם, וא"כ מאחר שלא מלאה לפתרת שפועה דם אין לנו רישעה מלך מליצה הכתם של חתמה, להריכב בדיקה וצבועים שלא מלאה להפסקים שיבארו דין זה שצמיתה כתם חייבה לבדוק עלמה. ממילא לא תלמד לבדוק עלמה.

וכשדנתי הדברים לפני הגר"ש אלישיב שליט"א אמר לי שדעתו נראה דאם אשה מליצה כתם יותר משיעור מאכלות של זמניו שחייבה לבדוק עלמה, ומכיון שצמיתות לא מלי מליכות בגודל כזה ח"כ נחשב מליצה דם זה לרישעה, דשמתא בא מגופה, ולכן לריכב לבדוק עלמה, ואף שכתם בא לכאורה יש להקל ולומר שהרי מליצה כתם סופר שח"כ שלטין כתם משערין צמיתות המוצא בזמן ח"כ, ורק צד שאינו צדוק משערין צמיתות המלא בזמנו, ח"כ כתם סתם הרי משערין צמיתות המלא בזמן ח"כ,

ולמה ייחשב רישעה צבוע שמתא כתם שהוא יותר משיעור מאכלות של זמניו להריכב בדיקה בו זמנו שטובור הוא לגמרי ע"פ דין, אף שצדוק שאין באן מאכלות כזאת מ"מ מטהרין אותה וממילא לא נחשב לרישעה וא"כ.

וגדול אחד אמר לי שלפעמים מליצה לו כתם שאין לו סיבה לעמל ע"פ דין, אבל מלך בהרגשה שלו נראה לו רישעה צבוע, ומורה שריכב לבדוק עלמה, ומכאן זה יוצר על מליצה האשה ע"פ רוב הוכחה לו שפ"י בדיקה מליצה אשה או שמתא הוא, וגם זה חמורה לו שהרי מכיון שאין לנו שום סיבה מן הדין לעמל אותה, דהא אין כאן כשיעור המעמל ולא מראה המעמל, למה נחשוש ונחשב יותר ממה שמוצא בהלכות החמים שאם עכ"פ עבודה היא, ח"כ למה נחשב וצדוק שמתא הוא עמלה, הרי צלופן שאין לנו ספק מלך המלאה וכשיעור לעמלה הרי אין כאן רישעה כלל, ואף צלופן שיש לנו ספק מלך המלאה וכשיעור הרי צבוע שבתדוק עלמה ג"כ עמלה, דהא או מהמירין בספק שיעור וספק מראה ומשום שספק חסרון יודיע לא נחשב לספק, (ואין לומר שהוי ספק חסרון יודיע לכל דבר ישנם אנשים המומחים לשער סיבולות לצר, וכמו"כ יש אנשים המומחים במראה סיבולות לומר לנו צבועים מכו המלאה, וא"כ נחשב לספק חסרון יודיע ולא ספק חסרון יודיע לכל).

וא"כ צלופן שיש לנו ספק במראה או כשיעור הרי מלך זה צמיתו עמלה אותה, ולפעמים צבוע שמתא לה לבדוק עלמה מקלקלין ליה דין, שהרי בשלמה כהם מלאה כתם צבוע מיד להכנס וקובע לה שהצדוק עלמה מיד, צבוע שפיר אפשר שבדיקה שהעשה ויכיה לנו על מליצה, אבל כהם חיו"ב צבוע מיד שהרי לפעמים רק למתרה או מתרחיים מליצה הכתם להכנס, וצבוע לא יועיל לי מה שהצדוק עלמה מכיון שכבר נצד הרבה זמן משעה מליצה הכתם, ואין לבדוקה של עכשו מצרר לי על מליצה האשה וא"כ.

ג

אמנם לכאורה לפעמים נלמד לחייב אותה לבדוק עלמה על מליצה הכתם, והוא צלופן שאשה בגיע לה שעת הווסת ומליצה החמים על כבוד התחתון,

ומכאן זה מכריעם האשה צמיתה שהגיע לה כבר עת הווסת, ורישעה את תאריך זה ליום החדש של הווסת שמתה זה חששה לחדש בלא. ולכאורה לאו כדן עבדי, ומשום שהרי על החמים אין כאן קביעות ווסת, ולפעמים יתכן שאת הח"כ ממש תראה רק בזמנה או למחר, וא"כ מלך חששו הווסת יהא רק ממחר ולא ממליצה החמים, וראה נח"כ צענין כתם ואח"כ בא הווסת לענין קביעות הווסת, וא"כ צלופן זה תלמד לבדוק על חזקת הווסת אלא בזמן שמרגשת שהדם יוצא מגופה, (ואף אם הצדוק עלמה צד הצדוק עדין לא יועילנו שפיר, שהרי למש"כ במקום אחר בשם הכרי בשמים שאף צד הצדוק לא קובעת ווסת עכ"פ צעם אמת או שהים, ואף דלכאורה אפי' אם הצדוק עלמה צד הצדוק מ"מ לשיטת הכרי צמיתים לא תקבע עליו ווסת וכמו"כ צענין כתם צד הצדוק ע"י בדיקה, מ"מ נראה שאף הכרי בשמים לא מיידי חלל בזמן שלא הגיע ווסתה, משא"כ בזמנים שכבר הגיע שעת ווסתה צבוע מודה הכרי בשמים שקובעת ווסת אף ע"י עד הצדוק, וראה נח"כ שם). ועכ"פ נראה שאשה שמתא החמים על צד הכתם חסרון אף צמיתים שכבר לריכב לקבל ווסתה מ"מ לא תוכל לקבוע ע"י ליום ווסתה אח"כ חרש צדם צבועה או שהצדוק עלמה ע"י עד הצדוק ותמלה עלמה עמלה.

וידיצא נכלל זה (א) אשה שמתא כתם, אף וצבועים מצד שריכב לבדוק עלמה מ"מ למה שכתבנו לעיל לא מליצה להפסקים שיחדשו דבר זה, ומלך חזקתו הפסקים נראה לכאורה שאין חייבה לבדוק עלמה. (ב) משא"כ צמיתה כתם על דבר שאומקב"ע או צד צבועי צבוע לכאורה מכיון דהוי דם גמור, אלא שאי אפשר לעמל אותה עכ"פ נחשב לרישעה ולריכב לבדוק עלמה. (ג) מליצה כתם שהוא יותר משיעור מאכלות המלא בזמניו מ"מ אפשר שאין לריכב לבדוק עלמה. אמנם בגר"ש אלישיב שליט"א אמר שריכב לבדוק עלמה. (ד) אשה שמתא כתם ביום הכוונה ולמחר לא רחבה דם כרגיל חלל לא נחשב לרישעה ואין לריכב לבדוק עלמה גם למתרה. (ה) אשה שמתא כתמים ביום הכוונה על צד התחתון ומכאן זה קובעת שהגיע שעת הווסת לאו שפיר עבדי מכיון שאין לה דין אלא על כתם, ועל כתם לא קובעת ווסת, ולכן נראה שלא תקבע הווסת אח"כ בהרגשה שהדם בא מנוסח. או צלופן שיקבע לה ודאי שצבוע מגופה.

חוק

פנים שוית סי קנג קבר קבה קבו מאירות סב

מוכס 4 מיום המזון האמיל מדגמים הוא עולם מהמזון ומזכר
אחריו עוד טעם ימים וכן פסק בליה צמי הקציה חף פנים האחרון סי
בצנח עיני הא פסקו צמי היצ רצנה עולה נחמילס איכ ציום וי כפלעו
ז ימי אזילות דעקלס יום כבולו איכ אין לריד לסכריז ויעוד סי כרלס
אף אם חל ימי באעלע פנוצ כיון דלין רביס עמעקסיס עמו לכהוצ
מוכין סימיס טכחמו ברבל איכ אם ציום וי עברו זי ימים טכחמוסיס אין
לריד הטעם לסכריז לאו נכד סאצל דסא אכן נוהגין לעשות פורס ולכחמו
ולבחר דכלו זי ימי טכחמוסיס חו אין לריד לכהמו כן כרלס לי ברוד .
איכ רלימי קלס כספר תפוצה עשריס מלובלין וכענה קספר זס איכו
מלוי צידי לעיין זו ככיל לפעיר כלוס מליד כריר ילמס זיל חותס
בקק איש :

שאלה קבה

נשאלתי כלה שפירסם כידס קודס חופס ואחר זי ימי המעשה
הגיע זענה לעבול והענטס טעקוס סהיל לעשות קעזיס
מה יס לצרך בצמיצ כי קלס אוועריס כיון דעיקר חוצס צעילס רלעקוס
רלוי לצרך קענה ברכות דמי כפניס חרקות ולכל הפחות יס לצרך אטר
ברל כז :

תשובה ברורה לזס דלס ענטיס לרידן דלין אכו ערקוקיס ואין
ענטיכיי עד טפסה איכ פטור דלין לצרך אלא אפילו
לרעה הרעציס דק"ל דחופת דסס איכו קינא עיימ סא ככז צפירוס צפי
י מהלי איקות דין וי ולס הכסל כרס עד טפסה ואין ענכין לה ברבס
החסיס עד טפסה ולס עבר וכסל וצריך איכו חחר ועצק ונלשון סס
משמע אפילו אם הגיע זמן עבילתס כחוק זי קיו דלאחר זי דלין ענכין
סוס ברבס עיימ כרלס לי טפסמחם צעעווכו יס לאוערס אף טכחז צמיצ
קימ ק"ל דסאיירס ערנח כל עמחס ואין אוועריס טפסמחם צעעווכו אלא
צז ימי משמח עיימ צכי סלי בווכס סלל צעל צעילת מלוחס וסיוס עיקר
עמחס סל חסן וכלס רלוי לצרך ככיל להלכס לעמעס . וכן משמע כוזהר
חרווחס דפוס אומערדס דף קס"ח ברב קפרל טקיבל עליו סלל לווער
דברי תורה חרין וחינו ואסרו סיס קונריס טחור עם סלרן ולא
כדקק עמח עד עכשו ברולי סודר וגיילס לסס חרין דלוייירס וככיס כל
אכטי מחל לסלי חדוס וקרי לה כלס ורריס לסס כבוד זי ברכות ועכאל
קעך למחגן סל ישראל לעשות קעודה כסחיגי ענעילת מלוחס ומעמע
מותר טכרכו זי ברכות עדרריס לסס כבוד זי ברכות וקרי לה כלס עיימ
כיון סלין מוכר צפירוס אי אפטר לן לעמקד על זס לצרך זי ברכות אצל
עמחס צעעווכו רלוי לצרך ככיל :

שאלה קבו

נשאלתי לפי הענה שמי שמוחק בחפלה צינים כוללים שאליו
כדחה ואחר ה"י מוחק להקוט בצופר ציום ראשון דריס
ואחר ה"ס מוחק ציום שני לחקיע וחל יום אי דריס בצנח לני דוחק
אי ראשון כדחה או שני כדחה כדחה דרין זס חלוי צפלוגחל וחילוק
הענהים דכזיס הלבוט כדחה צמי חרמיצ דלין אוועריס ענעריז ציום
אי דסוכות שחל בצנח וזו אוועריס צלייל קמי ענעריז סל יוס ראשון
ונפחחל אין רסגינן כן עסוס דסוחיל דירמי אירמי . וככז ענטיס דכוסכ
דף כיה משמע דסמי כדחה דלא כענטס דרמי איכ לפי ענחט שחחל
דלערינן דסוחיל ארמי ח"כ סוחיל דרמי ארמי אצל לפי ענחט
העולם סמי כדחה ס"כ זכס הרלשון צעלוס . ועוד כרלס דלס סיי
חולה הרלשון וכידודו קסל לאיס אחר ואח"כ כרפח חלוי כני צפלוגחל
דכמיס ורי יודל דפליגי צעפרט פסקו ואנד וספריס אחר חסחי
דליסלני ציוח דף ק"צ וק"ד דלס איכ מללס הרלשון דק"ל לכמיס
חיח עסס קירלס יקריז ורי ק"ל דעלוס ברלשון ואס סמי מוצר
עמח יציחו ס"כ דכוותי וליציז דכיע דלס ס"כ קמי מוחק ללריק יוסר
ערלשון סן צלמודו סן צעעסיס וגס חוקע יוסר עמכו יפה עעלוס צו
סוחיל וכחור צו וספטר לחמות דחמס צענח כזירה ע"כ סיי אחר חרות
והיי רלוי לפסח אצל סכא צענח טכחמו צענח זי עדיין לא סיי רלוי
לחקוע וצענח חקיעס רלשון עווד צעקומו אצל אם סיי חולה ציום ריה
וצחור כחמר ואח"כ כחחוק וכרפח חוי ספיר חלוי צפלוגחל דלעיל
והרעציס כפרק ד' מלכות קרנן פקח פסק ככמיס דיקריז איס סירלס
איכ סיי אף טכמיס סיים צעעלס רשות ציד קסל לצמור איחח עמס
סירלס סלפעי"ד כחצני . ועיין כוס"ק ציוח דף י"ג דסלכס כרי"ד רלשון
חורר לעבודתו :

שאלה קבו

צנצנת המן כדדע וסרען סיה אסוי עסותני חצי סכז סמאר
הגדול עענו ועגדול הגלון סמוקסס עינות טעסס חכס
חרסיס כנון לפסיס כיי פיה עייס כבוד עוסריז מלי רריז , מי אככי
לזב

הטענה לא ידעתי טוס איקור מזה מידי דמי אענה רפוי דמוחר לסדקס
דכן כוס סל פרקי כיון סלין דרך לסדקן עוסר לסחירו קיו למטרך
אטלסלס זו טמחחילס עסויס לכך סלל סמווד על מקומוס אלא יורח
צו כסדרנה עעע עענע ועיי מחצולס זו ענגללים סנגללים וערלסיס
הטעות אין ליאקור כזס וליכ אין סכלי זס עללכחו לאיקור וחכסיע גדול
סול עמעמחעמיס צו גדולים וסריס ככדיס ואין זס דווחס לעדיות סחול
ולמידות סלל . ואין לווער כיון טעסער הטענה זס סוי כעו עדידס זס
איכו דסל מלינו ציוחל סלפי דברי סריי סיס סולכין מיל וחחרין מיל
ועקוין מיל וע"כ סיי עפערין כזיס עיעוד ססיי לסס צלל וליכ אין
העיעוד חסיז לאיקור סיי דכוותי ואף קיס לדמות דססל אף מדידס
במורה סיי מוכר עסוס דקל עלוס סוי עיימ כיון דסיי יכילין לעשות עיי
דבר אחר כעו דק"ל לח"ק ססיי מניפן כסודרין סיי דלין כאל איקור
כלל וצטל קופריי טוענין לסקל . ולגז דליירין כזס אכיר עיימ ססיי
צעענח דמיל סול חחוס קנח ונחטונן סיסר ר"ח סקליר איכו עולה
לאלפים אמה סמיל עיין קס ואמחסי לסביא רליח מלמוד רידן עמיל
איכו חסיס ענה דלערינן ברית ענילה ככך וכל סמווד לו וכל סכרלס
עמו דקון ככך עד כזס אחר ר' יעניס ולי סיעל ר' סייז בר אצל
כמחמתן לעברי מיל וליחל מיל סל קמיל דעיעוד מיל כזס סוי כמחמתן
לעברי ולכחורה קסל סלל אלפיס אמה מיל אכיר דלינו אלפיס אמה
דסוכר לסער כמחמתן לעברי ופי מיי ססיי עמע עיי פקסאות מחלך
ארס ציוכוי ציום צימיני וסול ארנעסי מיל ולי דמיל איכו חחוס קנח
אצל לפי מוטנן ונחמס יסרלל ססיי ג' פקסאות ססס י"ג מיל עמע
דמיל סול אלפיס אמה סחור חחוס קנח ועכ"פ סדרן לעילח קמייחח
סלין כאל ציה מיחוס לעלעל סיי אחרין ולדעמי סיסר גמור לעסכו
עיי סנגללים אף בצנח דעדין מוכס סל פרקי סלינו עסיי לסק וחקרתי
ועמעמי סמווחתי סגלון חכס לני כסל אלוו אחרין סל כסק וכן סעידה
אסח כני צחח סגלון ונח אורין סול וכן סעידו כסס סגלון מי כפחלי
כיון זיל וכן סעידו עזקון ויועז ציעיכס סיי סגלון מי עמולל ר' חייס
יעיי אצ"ד עייפ ססחיר דבר זס וככז סמוכס ארוכס על זס ככן יס
לבו על מי לטמוך וסמיקל לא הפסיד סל לא צעקוס סכחו איקור עייפ
זכמיס סוי כדצריס סעווחתיס ואחריס ככזו צו איקור אי אסס רלוי
לסחיר כפניס סלפעי"ד כחצני . כלוס מליד כריר ילמס זיל חותס
בקק איש :

שאלה קבר

אשה בתוך ל' ימי אצילה והיא יולדת והגיע זמנה לילך לבסי
כענח ארלינו וצלווח יום כעו י"ג טלס ולובטס כגרי יקר ועדי
זכז אי ערי ללבוט בצנח זס וגס אי לריכס לטכות עקוועס כעכס ארלינו
סיעוטיס כל טלסיס צעקוס אצליס סעיוחד לסס :

תשובה סל לריכס מוחרת ללבוט אפי צדיס חרסיס לחחר טענח
כעו סליחל צי"ד קיי טפ"ז וכן צמיכו מקוס עייפ סורה
סרין סכסיס כציי כליג דלווח סוסהיגס סלל לטכות בצנח עקוועס
יפס סס עוסיס אלא דענחגינן לטכות אף בצנח ורליח צע"ז כזיס קיי
חקריז טכחז וז"ל סדרג פטור סול סלס זא סלל לנסיכ אחר כרכו
סלל יסנה סמוקס דמחיל בצנח אזילות כפרסיי וכ"כ ענח סעכריז
סעעס ללו לקחלס סלל כעו טפסהיגס איכ פטור וכרוד ססלסח סולל
סליכו ככסכס לנסיכ אלא כצוקר סליכו לריכס לטכות עקוועס דסי אזילות
כפרסיי ונלציפח סגדיס כני לריכין אכו לווער סלפעמיס איכו מחליק
צדיי קנח וסולך כצדי חול אצל כני סלי בווכס טענח סכסיס סללכני
צדיי ומחטיני ולי לל חענד סיי מיל דפרסיי ולי דמי ללס דכחצו
סלסוכיניס כעס סרסייל דמי סחור חויז לעלוס לתורס ציום סליחור
סיולדח סולכח לנסיכ דלין זס חטוב פרסיי ולא יעלה לתורס חסס לא
ידעי כיע דלסחו יולדת אצל כמרח קסיס דכולס כעי ידעי סליחח סולכח
מעמח ציחו עד טנח זס ואללל סוי כעוועד דסי דומיי דסקרנח קרנכות
סעוטיס י"ג ציום זס סוי אללס כעו פרסיי אס לא טענח כענח
עיי לא סכרסי ללבוט כגדי ייי רק כגדי קנח סלל סווח דעמח מלסכות
ימי אזילות ומעעמח דלעיל סיי כרלס דקובר ממו ברבל סלל יסנה עקומו
כיון סלינו כווח אזילות עקודס סוי כעו אזילות כפרסיי דסל דברי
סעיי לכחורס לריכין ציוור דלי מחטב סיינו עקוס בצנח כפרסיי איכ
אפי סמחיל עקוועס לריד לספסיק בצנח דסל כל אזילות כפרסיי טכחז
קודס קנח איכו כווח בצנח איכ סיי דכוותי אלא עיי טעעס כמחמחיל
לכמות קודס קנח סו לא סוי פרסיי בצנח עסוס דריד ארס לחלוק
עקומו איכ כקובר ממו ברבל כני סלל ככ עדיין אזילות לא יסכס עקומו .
אכן לפי סעעס סמי טכחז סייך כציי סליג עעעס כל אזילות כווח
כעלסיס כווח אפילו בצנח איכ אין לחלק ולריד לטכות עקומו צעועד
אף כיון דסיי עקוס כווח בצנח יס צו מחלוקות וסרענח וסרענח עייפ
סרין סלל יסנה עקומו כמיל רככן אוליין לקולל :

וראיתי להוכיח דלס סמי ייימ אסוכיניס סל פקח סל ציום וי זי מי
קובר עמו ציום וי אין לריד סעעס לטכות סללס לכריז ללו
כד סלל כמחגינן דסל איחל כציי סליי דמקומוס טעוטין סמי ייימ

פנים שרת סי קבו קכה מאירות

סו"ב ג"כ נש"ם נכחם מקומות וההוספות נכנסה דין דף ליד ד"ה וז"ל הראה וזיחור נדבירי דס"י דנקטו ככל מקום דרום נפקא ליה משפט"י דקרא דבזמנה לפי העסקקה נש"ם שלוח האן דף ק"מ לא ילפינן מהאי קרא חיות למעוטי עריפות ומעטירות למעוטי טעלות דמשנין אז דכחא דבי דבי ישמעאל נפקי דחכי דבי ר"י כאמר מכשיר ומכשר נכרי וכאמר מכשיר ומכשר מצחון וחיות טטורות אלטרנד כדמשכי ר' כהנן זר יחוק וכדנצא כמו שכחזו הוסיף ד"ה שלל יזווב לה ולפ"ז כיהא כיון דליפורי מורע גופא ילפינן שלל יהיה טריפות אלל מוכשר משעיר השעלה ומעגלה ערופה לכך כיהא להק אמוראי לאחויי רל"י משעיר השעלה ומעגלה ערופה גופא וקוגיא זו הוהיל וחסן לידן כיהא צ"י עלהא דחמ"י לי דהא נש"ם ילפינן ד' מעוטי מעטירות דרי"כ צ"י משכי דחאי למעוטי לפורי עיר הנדחה ורבה משכי למעוטי שלל לזווב לה אחרת ורצ פפא משכי למעוטי נפדים שהחליפו צלפורי ע"ז. ורבינא משכי למעוטי עוף שהרג את הנפש והרצ"ם צפ"י י"א מהלכות טוואחא לרעה פסק דאין לוקחין שתי ליפורי וליפורי עיר הנדחה ולא וליפורי שהחליפין ע"ז. ולא וליפורים שטרנו את הנפש. וכחצו הכ"ז ח"ל סם אמוראי וכל חד וחד אמר הלא משכי וקוצר רבינו דהק אמוראי לא פליגי לענין דינא: **ונפלאותי** עליו דלפי פ"י זה למע השמייע טירן של רצח שלל יזווב לה אחרת והק שכתב הרמב"ם לעיל ויביא דליפורי

אזוב היולא מקיר עיר קמכא אשר יצט כחוס כחיי נטייה וביני נבואה ודחה לשלוח אמרתי לערות את הארץ אשר בלזכונן אך הורה ה' וכו' ונחמי לרזיר היכלו כבוד אשר כולם לשחר את פניו ולדרוש בנפלוס הורמו ומשכחו עתם צלחי ע"ד הורה צלחי אודות אשר כשאלתי וכדשתי ללשר שאלתי זה עקרוב עלמה אהם מיקה קמים לה מכה צלוחו מקום וקובלה לזר גדול וסיה יודעה נודחי שוכה היא מוליהא דם ונחמה גודל הרפואה שנעשה לה ע"י הרופאים מועמים כתרפא שוכה ולא ה' מוליה' עוד דם רק לפעמים ערגשה ועט כאז צוקים הנכס. ואח"ז שמשא עם צעלה קני' פעמים דייעכו כל פעם אחר עזילחה ומלחה לעמרה הדבה כשע"ס צעד סלו ובעד שלם מערלס העוואים אונס לא ראהה דם מעט וצבעת השמיים הרביע ג"כ מעט כאז וגם הכף אחר השמיים צדקה אחר זה שהכניסה מוך צעונוק וה"י סם מעט כל הלילה ולא מלחה עליו דם כי אם כמו ליחס לבינה וקודם שהוכחה צמחה זו לא חירע לה דברים כאלו מעולם נכן צקשתי שטוחה לפני סוד רום ועלחה לחרה לי דעהו הרעה אם אסה הולח טטורה היא ואם לריכה לישב ז' נקיים או לאו או ים לחוש עם זה בא מן המקור ורלחה דם ונחמה השמיים ואקורה לצמש עם צעלה אחר פעם ג' אף שיט אסי ת"ל לפלפל דבדד זה בכל ליד לרדים מנראה אופן סדוואם פנים לכל לך הן לאיקור והן להיתר אשר דעתי כוננה יותר רק לעמוד על סורטן ועקרון עללה לני החלה לנצח צבורתיי החלו לקוד על דלהוחיו ופעריו פערי בינה לדרוש סידיעניי הוד רום פאר ועללהו דעמו הרמה להלכה למעשה. וזה נאוד צקשתי שטוחה לסוסיצני דבר צעמו חוסן ע"י עליה ויחד הלו ונעוה אחיצוגודל מדרשו ועכוהומו. שלל יז"פ ולא יזיחו ועל אחיחה הדברים יעמידו ואכתי עשר כיה מוכן לערהו צקודם צכל אשר יגזור עלי וסי יחיד לו יעיו וקמחיו על ועלכחו בקרב ישראל ידיו יחיר וידה אשר הוא. שכוכו קורה כ"ד סה' מוחמי דשתי העלפה על הקיצהו הרעה:

תשובה

כתבו קבלתי וע"ד שאלתי נפל חננין צרצנין דפחתי נדה הן הן גופי הלקוח דמה שכתב אכ"ה שלוחותיו מלחה כחמים צעד שלו ובעד שלח מערלות עמלים אמנם לא רלחה סוס דם נחמה השמיים לא פירש עכ"ה יפה דבריו אם ייירי שקמחה צעד שלו ובעד שלח אחר השמיים דזה פעווע דסיום רוחה דם נחמה השמיים ולא נצע"י צעד שלו שקמחה עלמו אפילו נדק אחר זמן מושלב אחר השמיים מקירי רוחה נחמה השמיים כנצוחר נש"ם צפ"י כל סיד דף י"ד ואפילו צעד שקמחה הוי רוחה דם נחמה השמיים אם צדקה אורה יוס ולפי דברי ר"י כל קרלחה סעוך לשמיים הוי כנחמה השמיים ועד שקמחה סעוך לשמיים הוי כמו נחמה השמיים ואם לא קנה הוא צעד שלו והיא צעד שלל אי"כ לא הוי דק כשאר כחם ולא מלינו קניחוש לכחמים צבגד הש"ס צכל הש"ס כי אם צבדי אקחו וכי היכי דנכחה חולה צמכחה אפילו אם נחרפא שוכה ועלה צו קרום אם יוכל להגלות ולסוליא דם ע"י חיובך חולה צם כנצוחר נש"ם צפ"י ק"ל ס"י י"ח וה"י דכוותי כיון קמיה לה מכה אף שכתרפאים מ"ע כיון שצרגשת כאז צבעת השמיים נוכל לווד דלימוד דע"י דישח ששעם כחגלה מרחה להוליא דם כנחמילה וכנחמים חולין להקל. וזה שכתב מנ"ח שצדקה עלמה והכניסה מוך צעונוק וה"י סם כמעט כל הלילה צדיקה זו לא עללה ולא מוריד דאי לגלות שאינו נחמהוה לרלות דם ומקור בללו הכי עדיין אינו מוחקה ומותרת לשמש צפעס ג' ואם לעהר כחמיה ולחלות דרם נכחה כמו צרלצונה זה אינו צדיקה כלל דדוקא טופסרה ומכחול וצראקו מוך הוא דעהי והק שכתב הנ"י דטופסרת אסי לנצריירי דחם עלה צראקו היא וודאי טעמה ולא מן הלרדים אבל אם לא מלחה צראקו אלל צלד השופסרה נחמהוה מן הלרדים צל חסם וטטורה וכחצו האחרונים שחסם לא מלחה לא צראקו ולא מן הלרדים שטטורה מ"ע דווקא אם הכניס מכתחול שפוח עץ דרועי דשעם סיבולי להכניס עד מקום שהשמש דם אלל צעוך לצד אין אנו יכולים לעהר דלינלח ע"י כח דישח השמש צל דם מן המקור אי"כ אין צדיכו לעהר אסה ע"י לצעלה צלי שמשא ג' נקיים אם קנה הוא צעד שלו והיא צעד שלל ולאחר עזילה לא שמשא לילה ראשונה דלריכה לניחש לוקמה כנצוחר נש"ם צפ"י י"א ואם לאקרה לבעלה ים כמה לרדים להחיר אלל הדבר לריך חלמוד ועיון גדול וכעה משכי ששליח מוסר לשב לביתו כפעם חדא אי אפשר לי לסטיב ועד חזון למועד אי"ה אבאר צאר היעב כ"ד ס"י הנוצם עלי כ"ד מוחמו מירי צטריר יחוק י"ל חותם צק"ק חיינכשע"ז:

שאלה קכה

כתב רש"י צ"י מורע חיות פרע לעריותו טטורות פרע לשק טעח וקשיא לי דמשדר סלעודח צריע חולין ללמוד דלזלינן צטר רוצח מנחה קרלי ולא יליק משהל דמוקדם הוא צחום ומשעיר השעלה ועגלה ערופה ופרה אדומה. וניהא לי לומר דרש"י דרוש סידור פשט נקיב וזה

ולכך

ק"י מה שאין קן פשוט אלה שמעם (ק"י טס טס ט"י) ונראה לי דהוא הדין נשים שדגיל בהם ליחה לבנה ומחזקות בזה אפילו הרגישה ידבת דבר לח ולא ברקה טהורה כיון שמוחזקות בכך ורגילה בכך תלין במצוי (ועין בספר חוב וחקק סימן כ"א):

בינת אדם

מוכח מנ"י ט"י טס נטעמו נירכה ו"ל והטעם מנואר דכיון דלא ארגשה רגלים לדבר שלא בא מגופה ולפיכך מולין כמה דאפשר לתלות הלך פחות מכניס ועוד מלין בדם מחולת כל שעתה נירכה או נמו מחת הכר ע"ש והוא הטעם לתלין בין עגול למשך עכ"ל הרי מנואר דדוקא נרגלים לדבר כגון שלא הרגישה מולין ותלה כמו שכמנתי:

ואמנם בנאמם כבר האריך בזה להקשות ע"י נה"ט על הב"י והט"ו דהא נהדיא אמרי' בנמרה בעד שנתן תחת הכר לעולם לארגשה וקברה ארגשה עד הוא נגדה ג"י ואס"ה עגול טהור וכן כמנתי לפי דהרמב"ם כתב סתמא חילוק בין עגול למשך ולא הוכיח דדוקא בלא ארגשה וסתמא כפירשו דלין חילוק' וכן מוכח ממה שכמנ' בנמנמה דאמי' מרגשה טהורה כחוקימנתי דע"ש טס ו"י ה"ג בעד שנתן תחת הכר מימי אפי' בנרגשה, ועוד הקשו על הט"ו ש"י דלין כלן קרי' ה"א מנואר דע"י בדיקה היו ודאי דלורימנתי ועכ"ס ספק דלורימנתי דלמא היה ארגשה וקברה ארגשה עד היה עיין בנ"ט סימן ק"י דף ל"ו שהאריך מאלו ועוד אפי' מוסקי ק"י שהרי בכל ס' טריפות הרי נמי ס' דלורימנתי ואע"כ הי"א דיש לפינוי תלמות לכ"ע מוקמינן אחוקא כשרות מנואר בעשר רוב וחקק בסימן י"ג ולמה נשתנה איסור נדה שלא תלמות בנמה שלפנינו אף שהוא ספק דלורימנתי דמה לי איסור לאו מה לי איסור כרת ועיין בנ"ט סימן ר"ן ובמהרי"ק שרש ע"א ולא נזכרו ראייה שהכמים החמירו בנדה שלא נאמר חוקי אשה בחוקק טהרה אדרבה מצינו להדיא דלולי בנר חוקקה דיש המפלת.

ואמנם לא ידאי ידאי טובת ביאור האמרוניס וה"ה לימן כלל על תלמות באיסור נדה למה פעם תלין ופעם לא ולכן נבוכו אכרי' לז לימן טעם למה שיעו הפוסקים טעמם בעגול דטהור ובמשך דטמא דהר"ן בפי' כ"י הטעם ח"ל עגול טהור נסתות מכניס דלתין במאכלות ואס"ה משוך טמא שכיון שקנהה בו הוא משוך מוכח מילתא דמגופה אחיל ולא תלין והרשב"א בנ"ה"ק כתב ח"ל עגול טהור חוקק אס' דס קירות היה היה משוך וכן פירש"י אהא דלמרינן טס לעולם דלרגשה משוך ודאי מגופה עגול טהור עכ"ל הגמרה הרי דנמנמה נשמת דלטהר לא בעינן טעם רק על משך דטמא ופרש"י טס צד"ה עגול אין זה דס נדיקה וכן בנמנמה יחיב רש"י טעם למה טהור וכתנתי בעשר חוקק סימן י"ט דלולי לשיטתו דרש"י ורשב"א ס"ל בכל הטהרה הי"א דלמיליד רישותא ואפי' לפנינו דבר לתלות בו לא אמרינן חוקי אחוקא והעמקתי טס בסימן ט"ו לשון הרשב"א רש המפלת שכ"כ נהדיא וא"כ א"י טעם

ד וכל זה מן החורה אבל חכמים גזרו שאפילו לא הרגישה כלום אלא שמצאה בין על בשרה במקום שיכול דם המקור ליפול שם כדלקמן או אפילו על בגדיה אפילו לא הרגישה כלום טמא (טס) ויתבאר לקמן ואפילו ברקה עצמה ומצאה טהורה יש עליה כל דיני נדה כדלקמן. ודוקא בבגד האשה גזרו על הכתמים אבל אם נמצא כתם בבגד האיש ואפילו על חלוקי לאחר התשמיש אין לו דין כתם כלל' אם לא שקינח עצמו בו דאו האשה טמאה כדלעיל כלל קי"ג:

ד תינוקת שלא הגיע זמנה לראות דהיינו שהיא פחותה מ"ב שנים אפילו הביאה ב' שערות וכן אפילו היתה יחידה מ"ב שנים אם ברקה ולא הביאה שתי שערות (ולא לא מנקה אמרינן חוקק כיון שהגיע לכלל שנים היבא' כי שערות) בין שהיא בחולה בין שהיא בעולה (ט"ו ומי' דלא מנ"ה) ואפילו אם ראתה ככד ב' פעמים לא גזרו עליה לטמא כתמיה בין שהנמצא על סדיניה ובין שנמצא על גופה" (ט"ו סק"ג) אבל אחר שראתה ג' פעמים אפילו ביום אחד כגון שראתה ופסקה וחזרה וראתה עד ג' פעמים חוששת לכתם ואם אחר כך פסקה מלראות שיעוד ג' עונות שהם צ' ימים חוזרת לקרמותה וכתמה טהור עד שתחזור וראתה ג' פעמים (טס):

ד כיון שכתמים רובנן לכן הקילו לומר דכל מקום שיכולה לתלות שכחם זה אינו מגופה אלא מעלמא תולה בו ולכן לא גזרו על הכתם אלא אם כן יש בו כגרים ועוד' (והנהניו בינינו

בינת אדם

שלא מן המקור דאם כן נודאי טמאה אי מטעם הטהרה זי מטעם כיון שדם לפנינו לא נניח לומר שדם זה מגופה ותלמות שהוא מנגיעת העד נבית הריעי אצל ההרגשה זו שנגרשת בעתם נדיקה הרגשה הגוף הדועשות איברים וכיוצא רק שיהיה מרגשת שנפחת המקור בזה ודאי תלין דכיון דלא היו ודאי מגופה אוקמינן אחוקקה ואמרינן מניח הריעי בזה וטעמה בהרגשה:

ועוד י"ל דדוקא אס' לא הרגישה שום הרגשה רק בעת נדיקה בזה אמרינן דטועה וכיון שיש לפנינו תלמף תלין אצל אס' הרגישה איה הרגשה שהיה ומתמם זה נדיקה עממה ומלאה דס לא תלין אפי' בנ"ט לפנינו תלמות דכיון דהוא אפי' דנהרגשה זו ודאי טהורה אס' לא תלמה דס כדדייקן לישנא דמה"ד והממנר בסימן ק"י דדוקא שהרגשה שנפחת מקורה להוליא דס אצל שאר הרגשות הגוף לבד אינה מחי' מ"מ כשבדיקה ומלאה דס אפי' שיש לפנינו תלמות בו לא תלין דלמטר חוקקה שהרי בזה ל"ש לומר דטעמה בהרגשה שהרי היה לפני הבדיקה דהיי' דע"י מיירי שלא לה טס הרגש הגוף רק בעת נדיקה ולכן בעגול דלייה אפילו משוך טהור כיון דהיה נמי ע"י משיכה:

(יג) ואמנם אס' הרגישה אפי' שנפחת המקור ובדיקה ומלאה ליהא לבנה וגם דס ל"ע אס' תלין ההרגש בלימה וגלמרי דדס זה בלא מנגיעת העד נבית הריעי דלין כלן רגלים לדבר לאיסור ואמנם יש להבחין דאס' הדס מעורב בלימה הרי נראה שהדס מגופה ודאי נודאי לא תלין. ההרגש בלימה דמה"ת, ואף לפי מה שכמנתי בשם הר"ן בסי' ו' דמלאה בשפיר ממעמינן מטעם שההרגש היה מן הפסיר ולא מן הדס שאני המס דהדס מונח בשפיר מש"כ כשהוא מעורב, ואף שכמנתי טס בהשתייה דחולין ההרגש נמי רגלים אפי' עגול מעורב היינו דשם אמרינן שלא נפחת המקור לגמרי דמי רגלים אין באים מן המקור אצל כדשם מעורב בלימה מהיכי מימי נאמר שההרגש היה מן הלימה יחזר מן הדס. ויש לדמות זה להא דנויר ס"ו דלמרינן הי"א דמזא זיכה וס"ו ולא ידעינן אס' היה מעורב הי"ה ע"י או לא דכיון דהוא חמו טמא כדלמנתי טס בנמנמה ובמוס'. וה' ילינו משגיאות:

רמ"ש ב' הכ"י נטעמו נירכה והטעם מנואר דכיון שלא כר הקשו עליו האמרוניס דהא בנמנמה מסיק לעולם דלרגשה ועוד הקשו דלמה הוסף הטעם מה שלא כתב הרשב"א. י"ל דלמ"ק דהמעיין יראה נב"י ט"א ואת הדיועי כדעת רשב"א ולאפוקי מר"ש וע"י כתב והטעם מנואר לפסוק כרשב"א דכיון דלא הרגישה ר"ל הרגש ילאה הדס מן המקור וא"כ דס זה אינו

מזה ראיה דלא כה"ז סוף סימן קס"ב ומלחתי עם הקובץ על הרמב"ם סופ"ט"ז משבח שרמו לדברי ריטב"א ומ"מ פסק כה"ז. ועתה ראיתי שהרב ר"ק הרש"ם נגד ה"ז עפ"ד ריטב"א הנ"ל וז"ל ספר האשכול סי' ס"ה וזה"ש ששאלה מן הרב וכו' ורבותיו פי' שלא נתן הקנה העליון מכוון על ראשי שני הלחיים אלא חברו בלדן ואין כראיה קנה העליון במשקוף אלא חסוד באמנת הקנים וראשיות למעלה נמונו עכ"ל מזה משמע כה"ז ומ"מ אין להוכיח מלשוננו דגם בתחוב להוכין פסול ד"ל החוב לאו דוקא שהרי לעיל כתב אלא חברו בלדן):

הדין אחת שמדברי האש"ו סוף סימן קס"ב מוכח להחמיר בדין ה"ט"ג אבל אין דבריו מוכרחים כלל ונראה עוד ראיה לזה דהנה בחוב עירובין (ב' ע"ב) ד"ה וריב"א ובפרט בחוב' זכמים (ב' ע"א) תמחו מהקישוא נפתח החלך מ"ש הסתן אס יס זיה"פ א"ל למחט והלך זה"ל שהיו העמודים משני לדורו וכלונסות ע"ג שהקלעים חלוין בהם והי' דהוי זיה"פ מן הלך אבל בשה"ש לר"ת סימן קס"ו חולק על רש"י בזה והעלה דממשכן שפיר ה"ל דין ליה"פ והרי במשכן הויין קבועים ותקועים בהעמודים (ובמה"ש רש"י פ' תרימה שהיה עושה קונדסין ארבען ששה טפחים ועבדת קבועה בו וכורך שפת הקלע סביבו וחולה הקונדס דרך טבעתו באונקלי שבועה טעמו כמין וא"ו ראשו זקוף למעלה וראשו א' תקוע בעמוד וכו' ע"ש) ואפ"ה ס"ל לר"ת שאין זה בגדר זה"פ מן הלך ועב"כ משום שהיו תקועין בחובן וגם לשי' המוס' הרי מובחר בחוב' זכמים דה"ל שהכלונסות היו על הויין שקבועין בעמודין מבחוץ ובה"ג ל"כ ע"ה מן הלך כיון שהיו חוף לכתולים ובה"ל דנעץ שני יתרוה בטי כופלי מכוין מבחוץ בעירובין (ח' ה"ק ע"ב) גם י"ל דה"ל דהכלונסות ענמן ל"ה תקועין בעמודים רק הויין והכלונסות היו מונחים בלד העמודים על הויין משא"כ ה"כ דהקנה עלמו תקוע בעמודים ומנוח בפנים בין עמוד לעמוד י"ל דלכ"ע מנהי):

ומ"ש הרב ר"ק שנעט מהפוסקים משנה דפ"ד דכלאים גדר מפסיק לללאים גבול י"ט ורוב ד"ט ועפ"ז בנה יסודו לבאר דברי הירושלמי בה"ל דנעץ ד' קונדסין ומחה זמורה דמייני בזמורה רחבה ד"ט דברוחב ד"ט איכא פי מקרה יורד וזוחס והבין דרוחב ד"ט היינו בטיבי הגדר אבל בר"ש ומ"מ פ"ב דכלאים מ"ח מפורש דלרבעה גדר לאו בעובי גדר אלא ברובח אף על פי שטיבי כ"ש ודוקא בתרין צעין ד"ט משפתו אל שפתו ע"ש וגם מובחר שם דבעשה ל"ס גדר כגי ברובח כ"ס ואס כן בה"ל דנעץ ד' קונדסין ומחה זמורה היינו בגבול עשרה נהקרקע עד הזמורה והזמורה ארוכה ד"ט ומנוחה מקונדס לקונדס ויש רובח בין קונדס לקונדס ד"ט אבל אין הזמורה רחבה בשטחה מלך מוץ לפנים אלא כ"ש וליכא בזה משום פ"ס יורד וסוחס אלא מדיון לה"ט קאחיין עלה ובה נדמו חמיתותיו אטו יס גמיר רחב ד"ט ולפמ"ש א"ל רק שיהיה ארוך ד"ט ומנוח בין קונדס לקונדס ובפרט דבעשה ל"ס גדר א"ל שיהיה רוחב ד"ט וכמ"ש וע' ערכין (י"ט ע"ב) דרוחב אינו עביו:

ובר"ן דלמות הגנעלות ונפתחות הנה בש"ע סי' סס"ד ס"ב הובא שני דיעות ולשי' ה"ח סיני בראיות לנעול וכבר הוכיח בתשו' בר"א סי' ט"ו דגם המחמירים מידו דבראיות לנעול סגי במבואות משולשות לר"ה"ר ודוקא בר"ה"ר ממש מחמירים והביא מדברי מרדכי ר"פ הרר דמטרש דלדין דסגי בלה"פ מהני גם כן בדלת ראוי לנעול וע"ש סי' י"ה שהוכיח דלת ממש א"ל להיות למעלה משקוף והוכיח כן מלשון המלחמות פ"כ דעירובין ומתמרכזי וגם מה"ל דשם (ע' ע"א) ומוס' ורשב"א שם ואס כן בדאיכא דלתות ממש סגי בראיות לנעול ומכ"ש היכא דננעלות ממש בליה וגם ביום כמ"פ אבל בליכא דלתות רק זיה"פ והוא עשוי לנעול ולפתוח בכל עת כדרך השראנקין אין לו דין לה"פ גם בעשה שהוא נעול כיון דעשיון לפתוח בכל עת ע"ש וגם בתשו' מהרי"י אשדך תאו"ה סי' כ"ד הביא בשם דברי ב"ש על עירובין (כ"ב) וגם הוא הסכים עמו דבשראנקין שאינם בגדר מחילה ודלת ממש גם בנעול ל"ו כלל כיון שיכולים לעבור החתיו על ידי שיטתו ואינה ננעלת בשני צד"ה ואין צעין דומיא דלחות ירושלים יעש"ה בזה וע"ש עוד סי' י' אף דלמ"ס הרב השואל שם דהילוך על ידי הדחק מויליא מידו רה"ר וכמ"ש הרשב"א שהובא בכ"י ומנ"ה סי' סס"ד והמחבר הוסיף סמוכין מדברי רש"י עירובין

(ק"א ע"א) ד"ה חייבין וכו' כיון דלחותיה ננעלות בליה לאו רה"ר שאינה כדגלי מדבר שהוא דרך פתוח כל שעה וכיון דכרמליה היא וכו' ומבואר דמה"ט לאו רה"ר אלא כרמליה גם בעשה שהוא פתוח אלא שפקק בזה די"ל דמי לדלת אלמנה דהיינו דלת העשוי מלות א' המבואר בסי' סי"ג ס"ד דאבדור לנעול בשבת גם ביש לו זייר וא"כ אינו ראוי לנעול בשבת ע"ש ובאמת לפמ"ש הב"ח ומנ"ה סק"ח בעשוי לנעוס וי"א שהי' שרי א"כ הוי שפיר ראוי לנעול בשבת. וגם מ"ש הרב הג"ל דמ"מ הוי כרמליה לעי"ד לפמ"ש הב"י סימן שמו"ה דהוכיח דלחותה ננעלות בליה הוי מדינה רה"י אלא דכיון שדרים רבים ולא עירבו דינה ככרמליה כחלך של רבים שלא עירבו וזה"ל להדיח ברש"י עירובין שם אס כן במקום שמעריבין ע"ה הוי גמיר רה"י וכיון דכל טעמיה דרש"י מפני שאינו דומה לדגלי מדבר שפתוח דרך בכל שעה אס כן י"ל דה"ל בשראנקין דעכ"פ מעבד שלא יהיה הילוך אלא על ידי דחק שוב לא דמי לדגלי מדבר והוי רה"י אס ערבו בה הרבים ונגד העכו"ם מהני שכירות הרשות:

אלה דעיקר סברה הרב דכס"ג הילוך על ידי דחק מויליא מידו רה"ר ל"ע מנ"ל דהא קיי"ל דהילוך על ידי דחק שמיה הילוך כדאיתא בשב"ח (ק' ע"א) ורשב"א לא כתב רק בלח ננעל דלת מקרי רה"ר אלא המסור לכל משא"כ בכ"ד דגם בעשה שנגעל אפשר לארס לנעול ולעבור תחתיו ואף דעכ"פ לא דמי לדגלי מדבר דהתם הוי הילוך נוח מ"מ אפשר יהו בכלל מסור לכל כיון דאפשר לכל מי שיראה לנעוס לשם בכל שעה. שו"ר בספר צ"ע לעירובין (ו' ע"ב) שהעלה דהילוך דרך שמייה לא מקרי גם הילוך שעל ידי הדחק ופקק להסיר בכה"ג:

עוד יש לי לדון דכיון דלה"פ משום מחילה אס כן הרי מבואר ביירושלמי פ"ז דשם ה"ב מה בנין הוי במשכן שהיו נוסחים קרשים ע"ג ארניים ולא לשעה היהם אר"י כיון שהיו חונים ונוסעים על פי הדיבור כמי שהוא לעולם אר"י כי רב מכיון שהבטיחין הקב"ה שהוא מכניסן לארץ כמי שהוא לשעה הדא אמתה בנין לשעה בנין ע"ש והובא ברשב"א שבת (קכ"ב). ובתשו' ח"ס חאו"ח סי' ע"ב דבין הפאראללין העלה דלה"פ דין הלכה דדוקא התם הוי על פי הדיבור הוי קבוע לעולם אבל בנין לשעה אינו בנין ע"ש. ובהי' ימישבו דברי הפ"י בי"ה (י"ב ע"א) ועב"ה (י"ה) שהי' קר התוס' בה"ל דכל בונה צו"ט יופטר משום מתוך שהוהרה מגבן והוא סי' דבמגבן הוי בנין לשעה ולי"ט בנין כלל ע"ש. והוא נגד ירושלמי הנ"ל דדייק דבנין לשעה הוי בנין ולפמ"ש ניהא ואס כן לפ"י י"ל דה"ג דה"פ העשוי לסחור בכל שעה גם בעשה שהוא נעול לא מקרי מחילה כיון דהוי בנין לשעה ולא דמי לדלת שהוא עשוי לפתוח ולנעול אבל המשקוף שע"ה המחוזות אינו עשוי ליסחר בכל שעה:

ולכן י"ל לדינא שאס המשקוף מונח קבוע גם בעשה פתיחה דלחות אף שהמשקוף חסוד בהעמודים שבנודדים ואינו מונח ע"ג העמודים יש להסיר לעולם אף שהדלתות אינם סותמין כל השער ופתוחים סמוך לקרקע דלא גרע מזה"פ לבד דמהני נכה"ג. אבל אס המשקוף הוא רק כמו שראגק (וגם אס יש דלת אבל יש יותר מג"ט בין קנה לקנה) ונפתח ונגעל בכל עת ובעשה שנספתה אין קם שום משקוף וזה"פ כלל אין מקום להסיר לקלעל קם גם בעשה שהוא ננעל:
והנלע"ד כתבתי.

סימן קסג

להרב המאוה"ג וכו' טו"ה אברהם יעקב הלוי הורוויץ נ"י
אבד"ק פראבונא.

מכתבו הגיעני ועל דבר שאלתו דבין נמול דס על חלוק הבעל בבקר אחר תשמיש אבל בעשה תשמיש שימש בעד ונחר מגיעתה הכמות מחמת לכלוך ש"ו והאשה מינקת מוץ כד"ה ומסולקת דמיס, והביא ד' הפמ"א שהביא הסד"ט סי' קפ"ז סק"ג וסי' ק"ל סקס"א דג"י א"ס לא נודו על כתמים וגם הס"ט החיוב דבכריו אבל בס' ל"ש חמה ע"ו מוסבספא סוסי"ו גרסה דבנמולא על חלוק בנה השוכב בלדה ה"ו טמאה מפני שמתהפכה ולא

ולא על כנה
בהוס ובתוס'
טמאה מפני
כפל ז"ש יי
אך יתכן לפ
ולכל ארס ו
להגיס ה"ז ו
וכה"ל דהולס
רמו לקלס א
סי' קפ"ב כנ

הנה ודאי
לפניו
קיי"ל כסופסח
ופ"ח דיומא כ
מגירוסין ה"ו
סקריו קכ"ד
פ"ה דכלאסי
ז"ל ושפט מפ
ופסק

והנה בשו'
וחמי
ארעתיים באשה
ארגשה חליין
שמס וקיים ד'
סי' ק"ז הנ"ל
דבנמולא על ש
ותליין במחובל
סי' ק"ל סל"ט
אחר תשמיש ו
בדס ומ"ש הס'
כיון שבדקה כ
להקל ומשמע
ולכן החמיר ש
אבל בכה"ג ד
בכמות שלא י
איכא סוכחה
הכחונה ובפרכ
אסי ולא ארעו
נמולא על חמי
דרכה להספך
חמ"ס ובח"ד
מעלמל אדחק

להרב וכו'

מכתבו ו'
בשם ספר אמי
בספר משנה ב
מיס בחומץ לי
משקה לתוך כי
המשקה הסוד
ורו"ח הביא בש'
מברוגא דמוסר
דאפשר לשקותו
דמוסר להחליק

ולא על בנה בלבד אמרו אלא על כל אדם אלא שדברו חכמים
 בהם ובתוכם שלפנינו אי' נמצא על חמיה בנה יושב בלדה ה"ו
 טמאה מפני שמתפקד ולא על בנה לבד וכו' וכפי הגרסה הג'
 בעל לו"ם יען כי אין לו הבנה כפי גי' שלפנינו וע"ז תמה ר"מ
 אך יתכן לפרש ה"ס' כן אטו ברשימי עסקינן מה לה ולחמיה
 ולכל אדם ופרש דביושב ל"ע מה"ע סי' ק"ל סג"ב ולכן ראה
 להגיה ה"ו טמאה ומיירי בנתעסקו בכתמים או יש בהם מכה
 וכהא דחולה בנה ובנעלה והביא משו"ת ב"ש מ"פ סי' י' ובהג"ה
 רמז לקצת אחרונים שגלגו על ה"ס' וע"ז הביא מה"ס'
 סי' קפ"ב בטעמא דתסא דבר שמתקב"ט והאריך בזה עכ"ל:

הנה ודאי מהתוספתא אי' לאויה כלום כיון שהיא משושבת
 לפנינו ולא דע' אך להגיה וגם מנינו בכמה מקומות דלא
 קיי"ל כחוספתא שלא תובא בש"ס כמ"ש הרא"ש פ"ב דחולין סי' ו'
 ופ"ח דיומא סי' ה' וע' רש"י ב"ב ס"ג א' ד"ה תני ובת"מ פ"ד
 מגירושין ה"ו וכו"מ פ"א מתמורה ה"ו אך בש"ך חו"מ סי' פ"א
 סקניו כתב דהיכא דליכא סתירה קיי"ל כן וע' הגה"ת ראשון ליו"ן
 פ"ח דכלאים והועד לפני מרב א' שהיה אצל הגה"ת אדריק אלנו
 ז"ל ושמע מפיו הלכה למעשה אחר שראה ד' הלוי"ם ודחה ראייתו
 וספק להקל וזהו להורות כן ושקן על המחמיר:

והנה בשו"ת הר המור סי' י"ח ראה רק ד' ה"ס' סי' קפ"ז
 ותמה מה שכתב הוא לפתע שמה עבר בשוק ולא
 ארעטיס באשה שדמיה מנין ודוקא בכחם הבא בלא הרגשה מדלא
 ארעשה תלין במציאות רחוק אבל כאן הרי יש לפתע בהרגשה
 שמש וקיים ד' ה"ס' רק לענין רמ"ת אבל נעלם ממנו ד' ה"ס'
 סי' ק"ל הנ"ל שנתן טעם על פי דברי הו"ס' נדה י"ד בשם ר"ח
 דבנמצא על שלו ולא נמצא על שלה איכא הוכחה דלא ינא מנופה
 ותלין במציאות אף דלא תלין בעלמא וה"ג בג"ד ואולם בג"מ
 סי' ק"ל סג"ב בתשו' לח"א פסקת גם כן על דברי ה"ס' דבנמצא
 אחר שחמיה הרי י"ל דנגע הכחונה בלא כונה בהאבר ונתלכך
 בדם ומ"ש ה"ס' ראי' מה"ס' הרי בחיובו רמז"ן שם מבוואר טעמא
 כיון שבדקה כשיעור וס' ומלאה טהורה והוא מלא לכן תלין
 להקל ומשמע דבלא בדקה ליכא הוכחה כלל וזהו גם כן כונת ה"ס'
 ולכן החמיר שם בנמצא דם פחות מכנרים על האבר בבקר ע"ס.
 אבל בכפ"ג ה"ד ששימש בעד ונמצא נקי וגם זהו שלא ליגע
 בכחונה שלא ילכלכו בש"י פשוט דגם הכ"מ מודה דיש להקל דבזה
 איכא הוכחה ברורה מדלא נמצא כלום על עד שלו וזלה ורק על
 הכחונה ובפרט היא מינקת ובחוקת סמולקת דמיה בודאי מעלמא
 אחי ולא ארעטיס (שוב אחר זמן ל' י"ח א"ח ד"ל דכ"ל בתוספתא
 נמצא על חמילה ובכנרים ג"ה ורש"י דהיינו כמין יריעה לכן
 דרכה להסתפק ועממה אף שבנה יושב בלדה ואח"ז בא לירי שיהי
 חמ"ס ובח"ד סי' י"ג פסק גם כן להקל בכחם שיש לפתע שג'א
 מעלמא ודחק בביאור החו"ס דמיירי שגורע שג'א ממנה ולפמ"ש
 א"ל לה). והנלפע"ד כתבתי:

סימן קסד

להרב וכו' מ"ה אליקום נעציל הורוויין ג"י סק"ק
 קארעליץ, בארץ רוסיא.

מכתבו הגיעני ועל דבר שאלתו אם מותר למוזג יין חי בשבת
 וכן אם מותר למוזג הי"ש חוק במים בשבת והביא
 בשם ספר אמרי בינה שדעתו לאסור משום מכה בפטיש אולם
 בספר משנה ברורה לאריח סימן שכ"א סק"ט"ו פסק דמותר ליתן
 מים בחומץ להחליט החומץ ומ"ש ה"ט"ו שם סק"ג דאסור ליתן
 משקה לחוץ כלי שיש בו חומץ היינו בחופן שעל ידי זה יהיה גם
 המשקה ההוא חומץ דמי לטובש ככשים כמ"ש ה"ט"ו להדיח שם
 ור"מ הביא בשם עקרי הד"ע חו"מ סימן כ"ח אות כ' בשם מהר"י
 מברגה דמותר ליתן חומץ יין בתבשיל בשבת והביא סיוע דכיון
 דאפשר לשחוחו חי ל"ה מתקן והביא מהרמ"א סימן שכ"א סי"ט
 דמותר להחליק האוכל והואל ואפשר לאכלו בלא זה ובסי' ש"ס
 סי' כה"ה לענין סימן והאריך בזה:

הנה בנזף הדין לענין הדבר פשוט ומבוואר בש"ס דשבת קנ"ה
 א' דפליגי ר"ה ור"י בזה דמתירין פקיע עמור דלר"ס
 למטרה באוכל טרחין לשווי אוכל לא משויין ולר"י למאי דמפרש
 רבא טעמיה דר"י קסבר דשו' אוכלא משויין מטרה באוכלא לא
 טרחין והכי קיימא לן הרי ארבעא להיפוך דאם אינו ראוי לאכילה
 מקודם מותר לטרוח למשו' אוכל ואין בזה משום מתקן אבל אם
 ראוי גם בלא"ה לאכילה אלא דעדיף טפי על ידי טרחתו אין לטרוח
 בזהם ולשיטת ר"ת אין בהסרת פקיעים טרחא ושריא לכי' ומכ"ש
 דבמציגת משקה דלכ"ע שרי וגם רש"י מודה ובש"ס דף ג' ע"ב
 בעי מהו לפתוע זמית בשבת ופירש"י ותוס' להכותם על הסלע
 למחק מריחותן ומיבע"ל אם אסור משום שווי אוכלא ומיקווי אוכלא
 ובתי הרשב"א תמה דמיקוין אוכל כזה אמאי יאסר בשבת וע"ז
 בפ"י שביאר דלשיטת רש"י אסור משום דה"ל כמקולה ונולד וכהא
 דף ק"ה וס"ל דגם באוכלי אדם אסור ולשיטת הרשב"א לא פליגי
 ר"ה ור"י רק באוכלי בהמה ולא באוכלי אדם דבזה לכ"ע שרי ע"ש
 ולדין דקיימא לן כר"י גם לשיטת רש"י שרי וע' במה"ש ע"ד
 מג"א סימן שכ"א סק"א כמה שהשיג מג"א ע"ד הע"ש ובמה שתי
 קושיות הע"ש והוכיח דבלא מלאכת סמיכה בודאי מותר ע"ש ומזין
 ועל כל פנים בראוי לאכילה קצת גם הע"ש מודה דשרי וע"ש
 במג"א סק"ז ובמה"ש ומ"ש שלא מלא בל"ח מ"ש הו"ש בשמו
 יעוין בל"ח סימן ש"מ סק"ע דמבוואר כן והביא בשם תשובת פני
 משה סימן ב' שהסיר לקצבים ששחטו בע"פ שחל ביום ד' לשריה
 הבשר ביום ו' שהוא יו"ט לזרך חול ולא מקרי מתקן כמה שיהיה
 ראוי לבישול כיון דגם בלא"ה חיי לאומלא ולל"י ע"ש הרי דאפילו
 בעשה לזרך חול שרי בכפ"ג ולא מקרי תיקון:

ובעיקר הדבר שהביא ר"מ בשם א"ב לאסור משום מב"פ
 הנה בש"י יד דוד לכתב ע"ד הביא בשם הון עש"ר
 דגם במאכל איכא משום מב"פ והשיג עליו אבל במח"כ נעלם ממנו
 דברי רמ"א סי' ש"ח ס"ד ומניח סק"ט"ו ופמ"ג בא"א שם דמפורש
 דחייב גם באוכל משום מב"פ וכו"ה בלבוש שם ומפורש שם דאם
 ראוי על ידי הדחק על כל פנים גם בלא הדחמה ליכא איסור כלל
 וע"ש בכ"י בשם פרדס ומ"ש עליו ובמה"ש שם דמפורש ג"כ כן:

ובאמת שלענין ל"ע שלא הביאו מהירושלמי פ' כלל גדול ה"א
 גבי שום כד מפרך רישא חייב משום דם וכו' נמר
 מלאכתן משום מכה בפטיש הרי מפורש דגם באוכל איכא משום
 מב"פ אבל הנה בכ"י שם הביא בשם ספר יראים דלא דקיימא לן
 כהך ירושלמי בהא דלמר דרין דשחיק תומא חייב משום שוחן כד
 יהיב משקין משום לש דגראש חולק על תלמוד שלנו שכן לשיטת
 היראים יש לומר דגם בהא דלמר דבגמר חייב משום מב"פ לא
 קיימא לן כוותיה ולשיטת בטה"ס וטור קיימא לן כהירושלמי וגם
 לשיטת ספר יראים יש לומר דתליא בעלגותה ר"ת ור"י שבושפות
 קידושין ט"ו א' ד"ה ואידך וכו' אי אמרינן מדליה הלכתא כר"א
 בהא דרבו מוסר לו ש"כ ה"ג אין הלכה בהא דלמר דמעניקים לו
 ובתו"ס שבת ג"ה ב' ד"ה ושי"מ וכו' כתבו בפשיטות דכיון דאיתותב
 בהא דאין מיסה בלא חטא ה"ג בהא דאין יסורין בליע ע"ש והו'
 כדעת ר"ת:

אך גם אי קיימא לן כהירושלמי סג"ל הרי קיימא לן דקולף ואוכל
 מיד ושרי אם כן אמאי בסימן ש"ח ס"ד הנ"ל לא חלקו
 דלאכול מיד שרי ועפמ"ג סימן שכ"ד בא"א סק"ג דגם במיטרה
 אוכלא דאסור דוקא לאחר זמן הא לאלתר שרי אף בשופות כמו
 באדם ועל כל פנים מפורש מכל הנהו מקומות דבכ"ד דשרי לשחות
 על ידי הדחק לא היי תיקון ואין שום נד לאסור:

ובעיקר הסברא שהביא ר"מ מהא דשבת קמ"ב ותוס' גיעין
 ל"א דהיכא דאפשר לאכול בלא תיקון מותר לתקן
 וליכא משום מתקן והביא מהשאל"א סימן כ"ו שהוכיח דלדינא גם
 היכא דאפשר בתקנה ליתן לעכו"ם ולשאלו ממנו אסור כיון דמתחלה
 לא היה מתקן וכמ"ש החו"ס בחולין ז' הנה לענ"ד יש להוכיח כן
 מש"ס דבינה ט' רע"א דמסיק רבא דגם בתלת ח"ל דאוכל ואחר
 כך מפרש אפילו הכי אסור להפריש כיון דאם קרא שם אסור
 לזרים וע"ש ברש"י ותוס' ד"ה גלגל וכו' דגם בח"ל מיחייב כמתקן

לה לאו רה"י
 גמליה היא וכו'
 חל פתוח אלא
 משוי מלוח א'
 יזר וז"ל אינו
 נעשוי לכתיבה
 כס מ"ש הרב
 מ"ה דהיכא
 שרדים רבוס
 וכו"ה להדיא
 ויו נמי רה"י
 דבר שפסוח
 מעכב שלא
 בר והוי רה"י
 הכשוח:
 דחק מוילא
 על ידי דחק
 זב רק בלדה
 דגם בשטה
 י"פ לא דמי
 בכלל מחור
 שטה. ש"ר
 דן שחיה לא
 כה"ג:
 הרי מבוואר
 שהיו נותנים
 ימים ונוסעים
 יו"ן שהבטיחו
 אחרת בנין
 מ"ס חו"מ
 דדוקא הכס
 זה אינו בנין
 ז' (זה) שתי
 יודן שהיורה
 ל ע"ש. והוא
 ש' נוחא ואם
 בשעה שהוא
 לדלת שהוא
 עשוי ליסתר
 שעת פתיחה
 נלדדים ואינו
 אינם סוסימין
 לבד דמתי
 אם יש דלת
 ל עה ודעשה
 להסיר לעלול
 כתתי.
 הורוויין ג"י
 דם על חלקו
 השמים שימש
 ה מינקת חוץ
 י"ט סי' קפ"ו
 ו גם הס"ט
 סופי' דגדה
 גני שמתפקט
 ולא

כא אשה שיש לה מכות ופצעים שאינה יכולה לטבול תצא מתחת בעלה^כ כדי שלא יבטל מפו"ר (פס"ק י"ד):

כלל קיא דין מראות הדמים ואשה שמצאה קרטין או דם יבש (סימן קפ"ח):

א מן התורה אינו טמא אלא ה' מיני דמים שקבלו חז"ל וכולם אדומים אלא שכל אחד יש לו צבע אחר ועכשיו אין חכם בישראל שיבחין זה ולכן כל מראה אדום בין אם הוא כהה הרבה או עמוק כל מראה הנוטה לאדמומית טמא. וכן כל מראה שחור דקבלו חז"ל דשחור אדום הוא אלא שלקה ואף על גב דמדינא אינו טמא אלא שחור כחרת אבל דיהה הימנו טהור מכל מקום בדורות האחרונים טמאו כל מראה שחור (כמו שכתב בטור ונש"ע סימן קפ"ח וכן כתב הרמב"ד נספח נ"ג) ומראה הנוטה לצבע ברוי"א בל"א שהיא כעין קליפת ערמונים (שקולין קאשטאנים) וכמסקנה קארוצ טהור וכל שכן בכתם שזה אינו נוטה לאדמומית (סי' ריש סי' קפ"ח בשם מ"כ אך מה שכתב שזה נוטה לשחור וכבר שנינו דיהה מן טהור לדין כל מראה שחור טמא כן כתב הר"ן נתי"ד דף י"ט וז"ל כל מראה שחור אפילו דיהה טמא וכן כתב רמב"ן כל שיש בו אדמומית אפילו דיהה הכנה וכן כל מראה שחור אבל כל מראה שאין לספק באדמומית כלל כגון הלבן ואפילו אינו לבן לגמרי אלא כמראה בגד לבן שנפל עליו אבק שהוכחה לבנותיותו טהור וכן מראה ירוק אפילו כמראה שעוה או זהב"ב או חלמון ביצה וכל שכן ירוק ככרתי שקורין גרין או כתלית שקורין בלאה דכל אלו אין נוטין לאדמומית כלל ואפילו יש בו סמיכות והוא עב הרבה ואפילו הרגישה שנפתח מקורה ובדקה ומצאה מראות הללו טהורה אף על גב דאם לא נמצא כלום כיוון שהרגישה שנפתח המקור טמאה דאמרינן שהדם שיצא נאבד מכל מקום כיוון שמצאה מראות הללו וגם דם זה בא מן המקור תלינן שנפתח בדמים הטהורים האלו:

ב כשבא דם טהור לפני החכם אינו צריך להמתין לראות עד שתתייבש דלפעמים מאדים אחר כך אלא אין לדיין אלא מה שענינו רואות ואם עכשיו הוא טהור יטהר אותה ואפילו אם לאחר שנתייבש נוטה לאדמומית אפילו הכי טהורה^ה ותלינן שנחאדם מחמת האויר דאין זה דרכי נועם שתלך האשה ותשמש ולאח"כ כשיתאדם נמצא בעל גדה (סי' נ"ט בשם משנה מ"ג) והכו"פ סימן קפ"ז כתב דטמאה. ואם ראה בלילה ונסתפק אם הוא נוטה לאדמומית ולמחר רואה שאינו נוטה כלל לאדמומית טהורה ולא אמרינן שנשתנה אבל אם היה מחזיק בחזקת אדום ואף על פי שלמחר רואה שאינו אדום אין להקל (סדרי טהרה סימן ק"ז ספ"ק י"ד):

ג נאמנת אשה לומר ראיתי ממראות הכשרות ואבדתי וטהורה שהרי התורה האמינה לה שנאמר וספרה לה לעצמה ואין מחזיקין אותה בטועה בדמיונות (כ"י בשם רש"י) ונראה לי דהוא הדין אם אמרה ראיתי ונסתפקתי אם הוא אדום או לבן ואבדתי שהיא טמאה מספק כיוון שאין מחזיקין אותה לטועה בדמיונות אבל אם אנו מסופקים על איזה מראה אם הוא טמא או לא והיא אומרת כיוצא בזה הראיתי לחכם וטיהר לי אינה נאמנת^ה אבל אם אומרת דם זה טיהר לי החכם נאמנת: ד

בינת אדם
ה (ה) שא"ה אשה שנאה לחכם ואמרה בדקתי ירוק ונאבד העד או שאמרה ראיתי בו מראה ואני עומי בעד והיה עליה מראה לבן או מסופקת אם היה אדום או לא מה דינו:

ד כל דם היוצא מן האשה בין לח ובין יבש טמא ולא עוד אלא אפילו יצא ממנה צורת בריה כמין קליפות או כמין שערות או כמין יבחושים אם הם אדומים. הוא שיהיו נימוחים בתוך מעת לעת על ידי ששורין אותם במים פושרין כל משך מעת לעת ואם הם קשים כל כך שאינם נימוחים בתוך מעלי"ע טהורים אפילו הם נימוחים על ידי מיעוץ שממעכין בצפרנים ברוק ונראה לי דבזמן הזה אין אנו בקיאים בזה^ה כיון דצריכין פושרין של מעלי"ע (עיין נ"ד סי' ל"ג נש"ך ס"ק ט') ואם מעכין ברוק (כ"ל וכן הוא בגמרא וכלל הפוסקים) על גבי הציפורן ולא נימוח טהורה ואין צריך לבדוק על ידי שריה (ועיין נ"ה בשם מה שהשיג סימן ו' באריות) דכיון דלא נימוחו קים להו לחז"ל שאינם דם ואפילו יודעת בודאי שבאו מן המקור ודאי מכה יש לה במקור שממנו באו דברים הללו. ולא מהני אם ברק מקצתן ולא נימוחו אלא צריך שיבדוק את כלם שלא יהיו נימוחים (ומה שהקשה בסדרי טהרה בין דנתברר שיש לה מכה אם כן מלה הדם שהוא דם מכה והנה כפי שמצאנו בספיקי מהר"א שראתה כמין שערות ועל זה לא אמרו בגמרא אלא שיש לה שומא בלאו מקום ואם כן על מהר"א בודאי לא קשה מידי ואפילו לפי מה דמשמע מדברי רמ"א דקאי גם על קליפות דלאמרו בגמרא מהה י" לה מ"י ה"ט דכיון דם נגדי מסתמא כנר נרפא המכה ומכ"כ כמין יבחושין דכתב רש"י מ"י דבריות ויהו ואין צריך לומר שהם מן מכה ועיין נ"ה) ואם בדקה ג' פעמים כל מה שראתה ולא נימוחו שוב אין צריך לבדוק מה שהיא רואה אחר כך בדרך זה שהרי החזקה שדברים אלו אינו דם רק באים ממכה שבגופה. ויש אומרים דאין חילוק בין יש לה ווסת או לא או שרואה בשעת ווסתה דלענין זה עדיפי

בינת אדם

תשובה נדה דף כ' אין נאמנת אשה לומר כזה ראיתי ואבדתי וכ"כ בטור וש"ע סי' קפ"ח וסי' ו' ואם הוא מראה לבן או ירוק טהור והנה מדכתב הש"ע כזה ראיתי ולא כתב קמס נאמנת אשה לומר דם לבן וירוק ראיתי ואבדתי משמע דוקא שצריכה להביא דם אחר כיוצא בו אם לבן לבן ואם ירוק ירוק וכ"כ רש"י שם נהד"ל וז"ל כזה ראיתי מציאה דם אחר שלה או של חברה ואומרת כזה ראיתי כו' ע"ש. והטעם כזה רש"י הביאו הנ"י דלא אמרינן שהיא טועה בדמיונות עכ"ל וא"כ י"ל דוקא כשמציאה לפנינו דם אחר ואומרת כזה ראיתי שפיר י"ל אמרינן שהיא טועה בדמיונות משא"כ כשאין דם לפנינו לומר כזה ראיתי אמרינן דטועה בדמיונות. ואמנם י"ל דבריהם או דכזה ראיתי נשנית בימים קדמונים שהיו מטהרין כל דם אפי' אדום אם אינה מה' מראות וזהו נדתי אמרינן שטועה בדמיונות ולכן צריכה לומר כזה ראיתי דר"ל שמציאה דם אדום ואומרת כזה ראיתי אבל בזמנינו שאינו טהור רק מה שאינו נוטה לאדמומית כלל ולכן א"כ שפאמר כזה ראיתי אלא כשפאמר ראיתי לבן וירוק נאמנת (וע"ש נרש"י שיש ט"ס וז"ל לא מספקין לה בטומאה) ומה שכתב הטור וש"ע כזה ראיתי הם נמשכין אחר לשון הנרייהם אבל אין הפירוש שזה אלא שכונתם שנאמנת לומר איזה מראה ראתה לבן או ירוק ולפ"י כיון דלא מלינן לה שטועה בדמיונות אפי' לקולא כ"כ לומר אם ראתה איזה מראה ואמרה כמדומה לי שהיה טהור לאדמומית או אפי' אמרה שמסופקת בזה ונאבד טמאה.

למטה מהחגור אף על גב דיש לתלות בזו שכסתה גם כן בלילה דיש לומר דזה מצוי יותר לראות בלילה מביום דביום היתה מרגישה מכל מקום שניהם טמאים^{כא} (סעיף ט"ו וס"ט ס"ק ל"ו):

כא מצאה כתם למעלה מהחגור וכתם למטה ממנו ויודעת שלא נזדקרה טהורה^{כב} שאני אומר כמו שהעליון בא מעלמא כך בא התחתון כמה דברים אמורים כשיש בעליון כגריס ועוד או יותר שבודאי מעלמא בא שהרי אין לתלותו בכינה אבל אם אין בו כגריס ועוד אין תולין אותו מעלמא^{כג} דשמא דם כינה הוא ואם יש בתחתון כגריס ועוד שאין לתלות בכינה טמאה (סעיף י"ו) ודוקא אדרם באדם תלינן אבל כשאחד אדרם ואחד שחור לא תלינן ואם נמצא בחלוקה למעלה מהחגור ועל בשדה למטה מהחגור צריך עיון אם תולה כמו בשניהם בחלוק (מודי טהרה ס"ק מ'):

כב מי שרגילי^{כד} לצאת ממנו דם דרך פי האמה ובשעת תשמיש נמצא בעד האשה^{כה} **בינת אדם**

כמש"כ הש"ך בכללי ס"ס, וא"ל דחיקף כשארמין שמה מן המקור חוקת דם שבה בהרגשה אינו ס' כלל וא"ל שהרי כחז כחשונת מהר"י סימן כ"ה שכחז חתלה כיון דהאי נח ממקום מי רגליס למה לנו לתלות לחומר ולומר שבה גם מן המקור, ומניח ראייה דתלינן לקולא במדי דשמי כגון מעוברת בשאינה מעוברת וזקנה בילדה, וכחז דוחק לומר דהתם מיירי דלא הרגישה מיירי וא"כ א"ל מדרבנן דלמא ה"ו דהרגישה לא היו הרגשת דם המקור דהאי דבר זה מלעז אחת בענין אחר ממה שמלעז אחת דם המקור ולא מקרי האי הרגשת בשרה דהרגשת מי רגליס הוא לא הרגשת דם נדוח עכ"ל והיינו דאע"ג דחוקת דם שבה בהרגשה היינו כשבה בלא כחז אצל עם כחז שפיר י"ל דהכחז הוא הוכחה דהרגשה היא מן הכחז ולא מן המקור וזה מיושג דלפי דברי מהר"י קשה דא"כ איך ס"ד בגמרא לטמא טעומת והא הו"ל דכיון דהוי בלא כחז א"י איחא מן המקור חוקתו שהיה בהרגשה ז"ע: (י"ח) שא"ל אשה ששהה בעלה בדרך חזי שנה ולא נדקה א"ע בכ"ו ועכשיו בל אס נריכה ז"ע:

תשובה נדה דף ט"ו איחא הבאין מן הדרך נשיהן לכן בחוקת טהרה ובגמרא ל"ל למתייבא הבאין מן הדרך כד"ל הג"מ היכא דליחא דליחא דרמי' אנפשה ונדקה אצל היכא דליחא דליחא דלח רמיא אנפשה לא קמ"ל ע"כ. והנה ל"ל דה"ק קמ"ל דלא אמרי' הכי אלא אנפ"כ רמיא אנפשה וא"כ אם אמרה נהיאל דלא היה רמיא טלה אינן בחוקת טהרה דא"כ הכי הל"ל דליחא דליחא דליחא רמיא אנפשה אצל היכא דליחא דליחא דליחא לא רמיא אנפשה קמ"ל אצל מדקאמר דרמיא כו' דליכא דליחא דלא רמיא לא קמ"ל מוכח דזה הוא האמת דהיכא דליכא דליחא דליחא דליחא רמיא אנפשה ומ"ה

דם תולה בבעלה וכל זמן שתוכל לתלות שפולטת שכבת זרע דהיינו ג' ימים שזהו זמן פליטה תולה בו (סעיף כ' וסמך טהרה):

כג ודוקא שידעה בה וראי שעברה בשוק של טבחים או שישבה בצד המתעסקים בכתמים אבל היא אם מסופקת בכך אינה תולה אלא אם כן שדרכה בכך להתעסק כאן וכאן במקומות שעוסקין בכתמים דאז אנו תולין אפילו מספק שמא נתעסקה במקום שעברה ולא הרגישה (סעיף כ"ג):

כד בכל מקום דתולין בכתמים אין חילוק בין אם הכתם עגול או משוך דאפילו אם משוך לא אמרינן מסתמא בא על ידי קינוח באותו מקום אלא תלינן שנעשה כך משוך וטהורה (ס"ד ס"ק מ"ג):

כה נתעסקה בדבר אדום ונמצא עליה כתם שחור או איפכא אין תולין אבל אדום באדום ושחור בשחור אפילו אינו ניכר ממש שרומה לו תולה בו אפילו זה אדום הרבה וזה אדום מכל מקום שמא בהתחברן עם הפשתן יולד מבין שניהם שינוי (סעיף כ"ג ופי' סס נפ"ט נספ' רמ"ג) ואין צריך לדמות כתם חלוקה לכתם שנשתמשה בה אם דומה לה או לאו אלא בסתם תולה כל מיני אדום באדום וכל מיני שחור בשחור (סעיף ל'):

כו ב' נשים שנתעסקו בדבר שאין בו אלא כסלע דם ונמצא על כל אחת כסלע אם באו לשאול בזה אחר זה מטהרינן^{כז} לכל אחת דתלינן כל אחת בדם שנתעסקה אבל באו לשאול בבת אחת או ששאלת אני ועוד אחת עסקנו כיון שמזכירה גם חבירתה הרי זה כאלו באו בבת אחת ושתייהן טמאות (סעיף כ"ה ט"ו וקודם בספ' ומניי וכו'):

כז נתעסקה בדם שאי אפשר שיהיה ממנו כתם אלא כגריס ונמצא עליה כב' גריסין הרי זו^{כח} תולה כגריס בדם שנתעסקה בו וכגריס במאכולת אבל אם נמצא הכתם יותר מב' גריסין טמאה שהרי אפילו אם נתלה כגריס במאכולת יש עוד יותר וכיון שזה היותר מגופה אף הגריס מגופה ועיין עוד מדינים אלו בש"ע סעיף כ"ז כ"ח. ומכל מקום אם נתעסקה בדם ואינה יודעת בכמה אזלינן לקולא ואמרינן שהיה בדם כשיעור הכתם (סעיף כ"ז):

כח הרגה פשפש שאנו תולין בו עד כתורמוס חזר כתורמוס לשיעור הגריס לכל הדינים שאמרנו (סעיף כ"ט):

כט מצאה כתם ואין לה כמה לתלות והדבר ספק אם הוא דם או צבע לדידן דאין אנו בקיאיין טמאה מספק אף על גב דהוי ספק לכולי עלמא ויש אומרים דזה הוי ספק גמור (ט"ו נשיהן ז"ח) מכל מקום כיון שהוא לפנינו וצריך בדיקה קיימא לן בכל דבר שהוא לפנינו וצריך בדיקה ואין אנו בקיאיין לבדוק צריכין להחמיר מספק (סעיף ל"ב). אבל אם נאבד קודם שראה החכם ואין ידוע אם היה בו כגריס או לא או אם היה אדום או לא וכיוצא בו בכתמים שהוא מדרבנן^{לא} אזלינן לקולא (פי' נ"ב):

ל האשה שבדקה עצמה^{לב} בעד הברדלס ונמצא עליו אפילו טפה כחרדל בין עגול בין משוך טמאה ואפילו נמצא עליו מאכולת מעוכה דכיון דבא לה על ידי בדיקה הוי ספק דאורייתא ולחומר. וכן הדין אפילו לא בדקה העד תיכף לאחר שהוציאה מגופה אלא הניחה אותו בקופסא וכיוצא בו או אפילו מגולה רק שהוא בחזקת שאין בו דם וכתמים ואחר זמן בדקה העד ומצאה עליו טפת דם כחרדל בין עגול ובין משוך טמאה (סעיף ל"ג מה שכחז ס"ד ס"ק כ"א דפשוט נמתיסין דלחזר זמן טמאה תמוה):

שכיה למעלה מן החגור אי"כ אין לנו הכרח ואמרינן גי"כ סברה רחוקה מאחר שיש לנו הוכחה שלא על מנופה משאי"כ באין לנו הוכחה שלא על מנופה אמרינן שכיה למטה מן החגור וצ"ל מנופה.

במצא לפי"ז שבעטם שהחמיר בהחלה אבות הי"ל לא משום שפ"ל שכל כחם שנאבד יש להחמיר אלא דוקא פ"ל באופן זה החמיר אבל בשאר כחם שנאבד לא מייירי כלל, אלא הוא מייירי בסוג כחם כזה שיש לו ודאי כשישור כגרים, ומראה עמא גמור, ועליו ה"ל שאפשר שכיה למעלה מן החגור ה"ל החמיר, מאד ע"ס הכחם שנאבד שרי ה"ל חזר שמראה ושישור עמא ה"ל לו, משאי"כ באופן שיש לנו ספק על המראה או ספק על השישור צ"ל לא מייירי כלל ויסקן שפ"ל גי"כ בהשגחה זו והגרש"ק עכ"פ אין לנו הוכחה בפוסק מדבריו.

ומבואר שמדבריו הדרכ"ס מראה שהחלה אבות פליג על החשרת פי' (ובגרש"ק) ולמשיב בהסבר דבריו אין כאן סתירה כלל, ומשום שלא החמיר אלא באופן זה שיש ספק עמא ה"ל למעלה או למטה מן החגור אבל מ"ל הכחם במראה וכשישור עמא ה"ל.

ומובן עפ"י זה המצא דבר ק"ל סוף מי"ח ב' ג"ס שג"כ חוק אחד צדוק, ונמצא זו כחם אם היה מהחגור ולמטה לשחיבן שהיבן עמאות, ואם הוא למעלה מן החגור לשחיבן שהיבן עמאות, היתה אהה ארוכה ואחה קצרה, אם הוא מהחגור ולמעלה לשחיבן שהיבן עמאות, ואם לארוכה ה"ל למעלה מן החגור ולקצרה ה"ל למטה מן החגור, הרי הארוכה טעורה וקצרה עמאה, ולכאורה למ"ל ג"כ נ"ל את הקצרה אף שאל"ל ה"ל למטה מן החגור, מי"מ למ"ל לא החלה ע"ל הכחם מהכנגד ע"ש ע"ל אהתו הארוכה, ועי"כ ה"ל לא יקלקל את הארוכה לעמא אהתה שרי אלה היה למעלה מן החגור ואי"כ למ"ל לא החלה צ"ל הקצרה ונ"ל את הקצרה גי"כ.

ולדג"ל מוצא הישג, והוא שרי ע"י שנתלה בחרוכה נ"ל נ"ל לומר שהארוכה עברה צדוק של ענחים, ואף שיודעת שלא עברה מי"מ נ"ל לומר שצדוק ולא שודעתיה, וז"ל סברה רחוקה לומר בן ובמבואר לעיל, ובשנ"ל צדוקי צדוקה על הארוכה שנמצא כחם

למעלה מן החגור, אין לנו ברירה אלא לומר שעברה ולא שודעתיה, אבל ג"ל זמן שלא ראינו בן צדוקה אלא הארוכה לא אמרינן שכיה אלא הארוכה למעלה מן החגור, ועי"כ נ"ל את הקצרה.

ועפ"י זה לכאורה ה"ל נראה חידוש לדינא שצ"ל הארוכה חזר לה שעברה צדוק של ענחים אי"כ הקצרה יטלה לחלוטת בחרוכה ועי"כ נ"ל את הקצרה וז"ל.

וראה בהכחמת אדם צדיקה אדם (כלל ק"י"א סק"ה) שכתב חז"ל, ולפי"ז כיון דלא תלין לה שיעטב צדמיותה אפי' לקולא, כשי"כ לחומרה אם רחבה אה"כ מראה ואמרה כמדומה לי שכיה טעה לאדמומיה, או אפי' אמרה שמוספקת בה ונאבד עמאה עכ"ל, ומסופק דבריו שכתב או אפי' אמרה שמוספקת בה, משמע אף שלא יודעת אם נועה למראה אדום ממש גי"כ עמאה, ולא חילק כלל אם ידוע לה שכיה כשישור כגרים או לא.

ואף דלכאורה הכח"ל צ"ל ק"י"ג סוף ק"ט כתב חז"ל, מלאה כחם ואין לה צדקה לחלוטת, והדבר ספק אם הוא דם או צ"ל לדין ואין אלו צדוקה עמא מספק, אפי"כ דה"ל ספק לב"ע, וי"ל דה"ל ספק גמור, מי"מ כיון שהוא לפנינו ונ"ל צדוקה ק"י"ל כלל דבר שהוא לפנינו ונ"ל צדוקה ואין אלו צדוקה לצדוק צדוקה להחמיר מספק, אבל אם נאבד קודם שראה הכחם ואי"כ אם ה"ל צו כגרים וישוד או לא, או אם היה אדום או לא, וכיוצא בה צדוקה שבו"ל מדברין אזלינן לקולא, ועי' צדיקה אדם עכ"ל, ומבואר דבריו שאף צדוקה אדום מיקל ולכאורה סותר עלנו למשיב צדיקה.

ונראה לומר שיש לתקן דה"ל שיש לנו ספק במראה עלנו אם הוא אדום או לא, בה כחם בצדיקה להחמיר, וצדוקה בסברה שרי דמי"מ שצ"ל עמאים, ולכן אם ידוע לנו שצ"ל דם אלא ספק אם הוא מראה טבור או עמא בה החמיר, משאי"כ בסי' ק"י"ג ה"ל מייירי שיש גי"כ דל לחלוטת שהוא לא דם כלל, אלא

הוא צ"ל, ואי"כ אין כאן הסברה לומר שרי"ד דמי"מ עמאים, שרי"ד ש"ל ג"כ דל לומר שלא דם כלל הוא אלא צ"ל, בה אזלי לקולא עמא שאין כאן סתירה בדבריה הכח"ל כלל.

וקצת ראי' נ"ל ג"כ מדברי הכח"ל בעלנו שרי"ד אם כוונתו לפסוק צדוקה כחם שנאבד יש להקל, אי"כ ה"ל ליה להביא הלכה זו בצדוקה נ"ל, ויודע הכניסו בצדוקה שמי"מ בספק צ"ל ע"ל, ומכאן זה נראה כמ"ל שדוקה כחם שיש כאן ספק צ"ל ע"ל דם בקול משאי"כ בצדוקה דם לצד החמיר.

אמנם ראה צדיקה מברש"ס ח"ג סי' רי"ד שכתב חז"ל וכו' מש"כ מדברי צדיקה אדם שער צדיקה סי' ה' דבראיה על העד ומסופקת אם עמא אם טבור ונאבד דעמאה, כבר כתבתי בהשגחה אחרת דה"ל דם אם בספק אולי ה"ל אדום ממש אדם, ה"ל ספק דאורייתא, ולשיעור הרצ"ד שבו"ל צדוקה סוס"י קפ"ח חז"ל דמי"מ עמאים, וגם לשיעור הח"כ בהולק עליו מי"מ ספקה מובה ב"ו, אבל ה"ל שיעורת שלא ה"ל אדום ממש, אלא שמוספקת אולי ה"ל טעה קלה לאדום, או לכן שבו"ל מראיתו ובי"כ נ"ל, כיון דמדין ש"ס טבור אלא שהאדום החמיר מכוין שאין אלו צדוקה אי"כ ה"ל ספק דברין ולקולא, ומקומין צדוקה טערה ואף בצדוקה חסרון ידיעה מחמירין גם בצדוקה מי"מ צדוקה יש להקל עי"ש.

וצ"ע במשיב המברש"ס שאם היה נראה שהוא אדום ממש בה מחמירין, ומשום שרי"ד ספק דאורייתא ה"ל סוף סוף כחם לא ה"ל אלא דברין, ולא ספק דאורייתא, וכנראה שהמברש"ס מייירי שבו"ל ע"ל צדוקה ונאבד, ואי"כ ה"ל ספק דאורייתא ומי"מ חידש המברש"ס שאם ה"ל לה ספק שמו"ל לאדמומיה צ"ל מיקל גם צ"ל שנאבד, ולפי"ז אפשר שש"כ כחם שנאבד דה"ל רק מדברין אי"כ אף שכיה ספק עמא ה"ל אדום ממש מי"מ עמאה דה"ל ה"ל ספק דברין.

ועפ"י ז"ל כלל סתירה בהכחמת אדם ומשום שהבניה אדם ה"ל מייירי ע"ל צדוקה שנאבד, וצ"ל החמיר אף בצדוקה משאי"כ בכלל ק"י"ג ה"ל מייירי כחם שנאבד, בה מיקל ואי"כ אין צורך למשיב לעיל שהכח"ל מייירי ב"ש דל עמא ה"ל צ"ל אלא אף שלא ה"ל צ"ל אלא ספק דם אף עמא ה"ל אדום ממש מי"מ הקל.

ומבואר שכלאורה הכח"ל ס"ל ע"ל ובי"כ מקום לומר שהכח"ל הקל רק בה"ל מ"ל ע"ל ספק עמא ה"ל צ"ל, אמנם למשיב המברש"ס נראה שהכח"ל הקל לגמרי כחם, והחמיר ע"ל צדוקה ונ"ל לשיעור המברש"ס לכאורה נראה שאף צ"ל שנאבד מי"מ אם ה"ל ספק עמא ע"ל לאדמומיה יש להקל.

ואף שיש דברי מברש"ס לכאורה המחמירין שרי"ד צדוקה לא צדוקה במראות הדמים ודבר יתכן שאף שרי"ד נ"ל לאדמומיה מי"מ ה"ל סוג האדום שאחריה מן התורה, וה"ל צ"ל הארבעה מי"מ דמי"מ מי"מ נראה מלשון המברש"ס שה"ל דברו נ"ל לאדמומיה אף צדוקה חז"ל שרי"ד צדוקה לא ה"ל אסור אלא מכה גזירה דין דברין הוא, וראה גם שרי"ד ר"ל סי' קפ"ח סי"ק א' ב' שג"כ אפשר שג"כ מדבריו נ"ל לאדמומיה א"ל א"ל א"ל מ"ל ח"ל.

וראה בהשגחה אחרת [רי"בא"ל] סי' ל"א שבוס"ק דה"ל ספק ספקה עמא לא ה"ל טעה לאדמומיה כלל, ואף אם ה"ל טעה לא ה"ל אלא ספק עמא ה"ל האדום שאחרי, ואין לומר דה"ל ש"ס מ"ל א"ל מי"מ למשיב הכח"ל צדיקה אדם ע"ל הקצרה שצדוקה עמא אין צ"ל ריעותה טע"ל גי"כ ס"ס, אף מ"ל א"ל, וכי"כ החו"ד בסי' ק"י, ואף שכתב השי"ך דה"ל ס"ס ס"ק ל"א שאין לצדוקה ס"ס מעמא, מי"מ צדוקה ריעותה וצ"ל ריעותה אין ש"ס ח"ל ע"ל להחיר מעמא, אמנם ראה למ"ל ד"ק סי' קפ"ד שג"כ מדבריו שאף צ"ל לאדמומיה אסורה מן החו"ל ולא רק מכה חומרה.

ויש לדון באופן שצ"ל עמאה כחם צ"ל ה"ל ה"ל ונאבד ויש לה ספק עמא מראה זה עמא ה"ל או לא, מה דיו שאף אם נאבד כחם שנאבד באופן סתמי מקולין מי"מ כחם שנאבד צ"ל ה"ל ה"ל להחמיר עמא שצ"ל ע"ל ע"ל.

וראה משיב צדוקה מלאה כחם ואי"כ צ"ל לה בו"ל צדיקה שיעור הרצ"ש"ס בה, ועי"כ מ"ל ששיעור רש"י ודאי שכתב שצ"ל צ"ל ה"ל ח"ל.

שאלות ותשובות מעיל צדקה

7 ← ע"ב נבא במלחמת' של תורה ועל מנוחת פתחי' ולחיות' שוקק עו כנמר נכור כארי ובלבית יתנשא ע! כל מאמר ומפקד הוא ניבו האליף התורני הנכבד חייף וקיי מוהרר אנדרהס נר"ו :

אשר שאלתני

נכתם לנן שיש בו חוטא הדוס בקצותיו ואין בכמות החוטא לנד כשיער כתם שהוא גרים ועוד חס שולין אורח נדס כינה שנתערב עם הלובן הוא כיון שאין בו שיער כתם או נישא אחר כי הלובן ודאי מנופה שאין כאן מקום לתלות בו גם האדום ממנו : ראני' בעיני הנס כי לני כל עמי אוני הנכבד ועמי השע קלני מראשי עכו' לא אהנע מלשיבו לאולי כמודך דע כי שאלתך כבר אמורה בתשובת רמ"א אשר ראית' מונח בע"ו וקיים שם ו"ל וכל זה דוחקא נכתם שהוא כגרים ועוד שהוא השיער כתם הראוי לעזא אבל בפחות מזה נראה שיש להקל ותלין במאכלת שהוא טהור טפי ורבינו אנו לתלות בה דל"ב אין לך אשה טהורה לנעלה שאין לך חלוק או סדין שאין בו כתם טיפי דמים ואפי' אלא אקראמי שהדס הוא אלא היורה טהור מ"מ אמרין דאיהרמי הכי אבן וזה"ל דם מאכל' הוא זהו הנ"ל משה איכרלס עכ"ל בתשובתו ומבואר ע"ש למה מקילין בכתם שהוא פחות מגרים לתלותו בדם מאכלת חף שהוא סמוך ונראה עם הכתם לנן משא"כ בכתם גדול מגרים אפי' שיש לה מקום לתלותו בחטטים כיון שהוא סמוך ללנן שגא מנופ' אנו מחשירין שגם זה הכתם מנופה אחי מאוס דיותר יש לתלות בדם מאכלת מתליות החטטי' ובא"ל בו וכה"ש נת"ה ס' רמ"ע לטנין כתם הנמצא תוך ג' ימים לליבונה ומביא רמ"א ג"כ ראוי' מסוגני' דפיק ב"א סימן תניא ר' חנינא בן אנטונינוס אמר כתמים אין בהם מאוס וזו ופעמים שכתמים באים לידי וינה כיוצא לנשא ג' חלקי' הנזוק' לה ומצאה עליהם כתם או שכתמה שני ימים וחלקי' אחד פן הן הכתמים המכופים לידי וינה עד אשר רבא נבא

וכיבדו ר"ח ב"ח לרבנן מ"ג פחות מנ' גריסין במקום אחד ללא חייסין לאמרין נכרי יוצא חזקתו ב' גריסין נמי נישא תרתי ובלבית מנופה חזקתו ואידך אבן וזה"ל דם מאכל' הוא ויש לדקדק אפי' בלי שניאמר אבן וזה"ל דם מאכלת הוא נמי דהא תלין פחות משיעור נדס מאכלת אפי' ב' דלא הוי ב' וזה"ל תהילת אלא ש"מ בכה"ג דאיכא דם מנופה במקום הזה לא תלין דמקצתו מנופה ומקצתו מאכלת דהיאך יתרמי להיות זה אצל זה נכתם אחד ויהי' מנ' דנרי' חס לא נדס מאכלת ערב' של מאכלת להיות אצל מקום וזה"ל אבן בשאר נדרים שאין שייך לומר אבן וזה"ל אקראמי לא תלין בה דאקראמי הכי כל שיש שם כתם מנופה בידעו ע"כ ואם כי מדבריו אין להחריז כ"ל בדם מאכלת שהוא סמוך לכתם אחד ואין בו היכר שהוא קצות הכתם האחר ואפשר אפילו הוא סניב' הכתם האחר יש להכשירו דלולא אקראמי בכה"ג שהרי הרב ב"כ על מ"א שגאל' לפניו וס' היה האדום סניב' הלנן (ומ"ש ע"ש סתיה נראה אחד מן הכתמים דממעטו שלא היה מקיף סניבות הלנן סוף לנן השאלה שם משמע שהי' מקיפו כמות דבר המפסע בנבד' ע"ש) אבל כל שהוא ניכר שהוא כתם אחד כמו שכתב בהחילת לנן השאלה שם אפילו פחות משיעור גריס' יש לעמא דנפ' הרא"ה שביא ונ' גריסין שנמצא בתלוקה אין לו ראוי' להחריז אלא דם הכמוד לשאר דם שאין בו הוכחות המפסע אבל כיוצא בזה יש להסור : וי"ל עוד דע"כ לא הקיל הרב בזה אלא בכתם שהוא סמוך לכהם אחר כדמונה מדאיבו' אבל בכתם מקיף חס אחר ומ"כ שם הוא עובב כיניב בלהי' שוב מן הראוי' להחריז דודני' או' התפסע' מן הלנן דל"ב ח"א דיתרמי שיקפו בכמו' הזה :

וגם בגוף ראייתו של הרב יש לפקפק קצת מאי שביא מדברי רבא ששים אבן וזה"ל דם מאכלת הוא ד"ל הוצרך לומר כן לדברי מאן דפליג לקמן עלי' דר"ח ב"ח דנעינן דוחקא הרב' הו' דחולין ואם לאו לא להכי אשעריר ר"ח ב"ח לומר לדריה נוב

שאלות ותשובות מעיל צדקה

בזה דאיכא וזה"ל נתלה בה דאבן וזה"ל שכחתי ונתל' מבלי הרגה כמו ששים כאן דלדברי חכמי' קאמר לי' ואל' דברי רבנן הוי עי' בהו' עמא דף לח"ד ע"כ אבל יש להביא ראיי' שעדיף וסכיה טפי למתלי בדם מאכלת מכל מאי שאנו חוששין וחולין בו ממאי דפשיע לי' לרבי בדרך ע"כ דלומר בעינן כגרים ועוד לאפוקי מדם מאכלת וכיון דנפיק לה מדם מאכל' ודאי מנופה אחי ולא תלין סכיה בעד מקמי הכא אפי' דאיכא ספיקא נמי הכי אפילו הכי עדיף לן השאלה דמאכלת מהשאלה אחרתא למיחס אבחרה טפיהו"כ כל בני שאנו תולין בו הכתם לא דמי' לתלי' המאכלת :

ודיורתר נראה לומר דמ"ה פשיע ליה לר"ח דלמר אי אהה מודה דנעינן כגרים ועוד דלכאורה לפי מאי דמוקי לי' תוס' סכיה בדרוק לה וזו ימים אכשר לומר דגם גרים לא צריך ח"ו דפשיע לי' בזה השיעור לרדיך עכ"פ מאוס דכל שהוא פחות מגרים בודאי לא גזרו רבנן כלל ועל כיוצא בזה לא היחה גזירה אפי' דודאי מנופה קאמי כל שאינו ע"י בדיקה אלא מניחת כתם וכמו שלא גזרו על הכתמים דבגד נכוע וכיוצא בו להכי פשיע' לי' דנעינן כגרים עכ"פ וגם רבי מודה לו בזה ומשמעות לשון העור נמי משמע הכי דכתב לא גזרו חכמים על כתם פחות מגרים :

ועפ"י נ"ל דאפי' בכתם שהוא מוקף בשבול ותמונה נפלאה או שגרא' בעין שהכל התפשטות אחד יש להקל כל שאין האודס שבו כגרים ואל תחמה חף שגראה שהכל כתם אחד והוא התפשטות הלנן דמ"ע י"ל דם מאכלת נתרענן בו נכדו לח והענב דח' חלק האודס לגדדו והרי גם כה מן הגוף ע"כ אנו צ"ל בכה"ג שהרי הכתם מתוכו לנן וצ"ל שחלק אדמימותו נדחה לגדדו ואל תחמה שחלק הדבר במקרה רחוק בזה דכל שהוא חס דם מאכלת הלנן בהיותו רחוק להיות מאוס דכל הסדינן וכל החלוק' מלתיס כתמים מכינים ומאכלת ואלו לא היינו מקילין לא תמצא בם לא"ה יושבת חסם נעלה והראי' שהרי

כא אשר נשאל

אמ"ו נענר אחד נו"ל בו אדר ראשון בשנה יב מעונרת

כופין את ראובן לגרשה שהרי רחל תובעת גירושין היא ועוד שאפילו לדברי הרמב"ם וקדושים שעמו היינו כופין כיון שר"ת והאחרונים נחלקו מי יכניס ראשו בין ההרים ולא ירצצו את מחו וברפט לעשות גט מעושה לדידהו ולהתיר אשת איש.

אמנם כי הטענה שאמרה רחל שראובן בעלה הולך בדרכים לא טובים ונמצא גנב מפורסם. הגה מעשיו ירחיקוהו והיא בוששה משמועתה. ובפרט בהיותה בת ת"ח. לכאורה היה נראה לדחות דברים אלו. דאי משום דגנב ועבר על דת אין כופין לעובר על דת אלא מי שעובר חרם לענין דידה שלא להכותה וכדומה. אבל אם הוא רשע לעצמו ואפילו מומר אין כופין. כך הביא בהגה"ת מיימוני סוף הל' נשים⁸⁸ מטעמא דטב למיתב טן דו וכו'. אבל אחר העיון אין טענתה שאומרת שבושה משמועתו כטענתה שעובר על דת. ונראה שיש לכופו כמו שכתב הרא"ש ז"ל בתשובתו כלל ל"ה⁸⁴ באלמנת ת"ח. בראש הכלל הנזכר האריך לענין מי שאינו הגון לבת טובים והיא טוענת מאיס עלי שהיא מתביישת להיות שאינו שוה לה. ויצא לו להרא"ש ז"ל מכלל תשובתו לסמוך ולכופו. גם מה שטוענת רחל שכיון שאינו יכול לדור בפראג מחמת סכנת נפשות והיא אינה חייבת ללכת אחריו. נראה שמחמת טענה זו יש לכופו. וכן כתב הטור סימן קנ"ד⁸⁵: שאלה על מי שטוענת שיכפוהו לבעלה לגרשה מפני שהוא מוכתב למלכות. והשיב שאם אינו רשאי לעמוד מפני סכנת נפשות אין לך טענה גדולה מזה כיון שאינו רשאי לישב אצלה והיא אינה חייבת ללכת אחריו אל ארץ אחרת.

33 בפרק כ"ה מהלכות אישות אות ה' 34 סי' ב. אמנם הרא"ש מדבר שם בענין שבשעת הקידושין לא היה ראוי לה ואפשר שהקידושין היו בטעות משא"כ בענינינו שאפשר שבשעת הקידושין לא הלך בדרכים רעים אלא אח"כ נתקלקל. שהרי בראש השאלה אצלנו כתוב: "ובתוך השנה ההיא נמצא הולך בדרכים לא טובים". וז"ל הרא"ש בתשובתו: "אמנם אם נראה לכם דמותי הקרובים אל הוכר שאם המקוש אינו אדם ראוי והגון לדבק בבת טובים ובנכל ובתרמית פתיה

עוד נראה לי דכיון שנראה לבית דין שהיא הנזכרת מחמת רוע מעללי ראובן מאסו בו עתה שיש חרם רבינו גרשון שלא לישא אשה אחרת והוא לא קיים פריה ורביה שאין לו נתיב ראוי לכופו מחמת פריה ורביה. כן חשיב מהר"ר יצחק בר משה הביאותו בתשובתו השייכת להלכות גירושין⁸⁶. ועם היות שאמר כך כתב שקשה הדבר שאם כן עשינו חקמה לפרוצות. הגה תראה משם שבסוף דבריו מצינו הדבר לב"ד. ודע שכן. שהרי מהר"ר יצחק הנ"ל לא נשאל אם כופין על פריה ורביה ע"י נשאל שהיא לא היתה רוצה בו. והוא מש"כ למה שלא נשאל. ומה מסר לב"ד אם קשה הדבר לעשות תקנה לפרוצות. אלא דאי שכיח לב"ד לראות אם יש בדבריה חשש פרוצות ואם לאו שיכפוהו משום פריה ורביה וכו'. ונראה מכל אלה שבכל קיום שאנו רואים שאין חשש לדבריה לפרוצות ויש לנו מקום לכפוהו כדן. והאיי דפריה ורביה כופין אותו.

יצא לנו מזה שכיון שהרא"ש ז"ל נחלקו בלתי הגון לה הסכים לכופו. גם להיותו בסכנת נפשות בק"ק פראג הביא הטור שכופין אותו וגם לא קיים פריה ורביה. ומצאנו שכל אה ואחד מאלה אלו האחרונים באוני עולם הסכימו לכוף עם היות אמת כי סבירא להו כד"ה א"ר כ"ש בגדון דידן דבתלתא הוא חזקה. שהו בסכנת נפשות בפראג ומעשיו בלתי הגונים ולהיותו נשוי לבת ת"ח כההיא דהרא"ש ועוד שלא קיים פריה ורביה שיש לכופו. והו' הנראה לענ"ד אם יסכימו עמדי עוד שנים מעט והנראה המורים משפטים ליעקב לדעת מה יעשו ישראל. נאום הצעיר מתגורר פה וינצי"ה אליעזר אשכנזי ז"ל.

יש לסמוך בגוון זה על דברי קצת רבותינו שישו בדיוט דמדרדת דכופין אותו לגרשה". וצ"ע מה דרמ"ה לשאלתנו. ועיין לעיל ריש סימן לו שהר"ר יצחק חזקינו מדגיש ג"כ שאין לדמות שאלתנו ולשמוע הרא"ש. 35 בא"ה. והוא משרית אביו הרא"ש כלל מג סוף סימן א. מחודש בסיון כ"כ. 36 ד"ה לעיל סימן לו הערה 13, ובג סי' כח הערה 11. 37 ר' אליעזר ב"ר אליה אשכנזי היה גדול בחנות ובמדעים, חוקר ופרשן, וחי במחצית הראשונה ל

שאלתם על דבר הכתם שמצאה אשה ויהי יותר מכגריס ועוד שהוא שיעור הממא. אך שהיה לאשה מקום לתלות בו שהיתה בעלת חטטין ומכות המגואלים והנה זאת האשה היתה רגילה בשעת הכתם לראות מראה לבן וירוק הכשרים. והחוקק היה מלוכלך מכתמים הירוקים והחום והם. ובראש כתם אחד מן הכתמים היתה נמצא המראה האודם הנ"ל והיה כתם סביב הכתם הלבן כדמות דבר לח וזהו כנגד. ולכן היה נדמה למראית העין המראה האודם הנ"ל היה קצוות הכתם ההוא ושהכל הוא כתם אחד. ושאלתם אם יבנתם הזה לקולא לתלותו בחטטין שיש בנפשו מאחר שנמצא סמוך וסביב המראות ומושה. עכ"ל השאלה.

והנהו אע"ג דחכמים הקילו הרבה בענין הכתם האדום והם מדבריהם. וכדאמרינן פרק ה' דכתם: שא"ר עקיבא לתלמידיו שלא תחכמום להחמיר בדבר אלא להקל. ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה דם ולא כתם. ואפילו כתם המשוך בנהלוק טהור אע"פ שדומה לדם הקינח וכן הבדיקה. וכמו שמבואר פרק הרואה שהיא הסכמת הפוסקים. מ"מ בכה"ג דטמאה מאחר דאיכא הוכחה שבא ממנה וכתם הלבן. הוא כתב בתרומת הדרשן סימן

ה' וז"ל אלאף הששי. בין רבותיו נמנים ר' יוסף ב"ר שאולוניקי ר' יוסף קארו בצפת. וזכרו היה שם אלשך. בשנת רצ"ט נתמנה שופט במצרים במשלה זו עד שבי"א. תקופה זו היתה מלאה מעשר מדומות והנה תסובינה אלומותם וישתחוו להם בשכ"א נאלץ מחמת עלילות שוא לעזוב את עבר לגור בקפריסין. בשנת של"א נכבשה חזקתו מדגיש ג"כ שאין לדמות שאלתנו ולשמוע הרא"ש. 35 בא"ה. והוא משרית אביו הרא"ש כלל מג סוף סימן א. מחודש בסיון כ"כ. 36 ד"ה לעיל סימן לו הערה 13, ובג סי' כח הערה 11. 37 ר' אליעזר ב"ר אליה אשכנזי היה גדול בחנות ובמדעים, חוקר ופרשן, וחי במחצית הראשונה ל

רמ"ו דמראה לבן וירוק נמי מן המקור אתא. וא"כ בידוע שנפתח המקור שיצא ממנו הלבן והירוק. א"כ ודאי המראה האודם נמי יצא משם מאחר שנדמה הכל לכתם אחד וטמאה. ואפילו לא יחא אלא ספק אם הוא הכל כתם אחד או לא. נראה דאוליגן לחומרא מאחר שידוע שנפתח המקור למראה לבן וירוק חוששין שגם האודם יצא משם. וראה מהא דאמרינן ריש פרק הרואה כתם: אמר שמואל בדיקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה דם עליה טהורה. שנאמר: בכשרה עד שתרגיש בכשרה. וקאמר התם ת"ש. עד שהיה בתון תחת הכר ונמצא עליו דם אם עגול טהור אם משוך טמא. ה"ד אי דארגשה עגול אמאי טהור אלא לאו דלא ארגשה וקתני משוך טמא וכו'. והשתא יש לדקדק אמאי לא משני דמירי בכה"ג שנמצא עליו ג"כ מראה לבן וירוק. דמשוך הוא טמא ודאי עם המראה הלבן וירוק בא מן המקור. משא"כ בדם עגול דאפשר לתלות במעלמא. מיהו יש לדחות ראיה זו. דהתם קאי אליבא דשמואל דס"ל דאינה מטמאה עד שתרגיש דוקא ולא בענין אחר ולכן פריך שפיר ה"ד וכו'. ותדע. דהא לפי המסקנא דהלכתא פשיטא דטמאה אם בדיקה עצמה ומצאה עליו כתם משוך וכדפסקינן התם הלכתא. ואפ"ה פריך אי דלא ארגשה משוך אמאי טמא. אלא דאליבא דשמואל פריך הכי דס"ל הרגשה דוקא. ולא קיימא המסקנא הכי. אך יש להביא ראיה מהא דאמרינן התם:

לעת זקנתו נסע לקראקא ושם מצא את מנוחתו האחרונה. קברו נתגלה זמן קצר לפני השואה. נפטר בכ"ב כסלו שמי'. ספריו "יוסף לקח" ו"מעשי ד" נתפרסמו עד מאד. נשאר גם כמה תשובות ממנו. מפורסות בספרים שונים. כתב גם פירוש על הרמב"ן על החומש והשגות על "בית יוסף" שגאבדו. בכל ההוצאות ישנה הערה דלקמן בסוף התשובה: "תשובה ממהר"ר עזריאל חזקוני"ו השייכת לזו כבר נדפסה לעיל בסיומן ל"ד. 1 נדה נה. ב. 2 ויקרא טו. יט. 3 ע"י ש"ע י"ד סי' קפ ס"ק לט. 4 נדה נו. ב. 5 ויקרא טו. יט. 6 נט. א.

דשאני הכא שאין דרך אשה ערה ליכנס למקום חדרה, אם כן אמירתה כדי לי שלא באמי כו' למה לי, אפילו אם אינה יודעת מזה לישארי, אלא על כרחיך דאמירתה היא הימירה, אם כן קשה מהיחיא שזכרנו, ונראה למרן דשאני הכא כיון דממרן לשיבטן נמצא הדם, ובזמן קצר כזה שפיר יודעת אם נכנסה למקום חדרה כיון דהוא דבר שאינו רגיל קנה, אבל אם יש זמן רב אחר שביבטן למציאת הדם נראה לי דגם החיזונה טמאה מטעם שאמרנו, כן נראה לי: (בא) חוץ מכתמי עד הדדוק כו' זה דעת הרמב"ד נעלי הפשע שער הכתמים סימן ג הלכה טו, ומשמע לדוקא צדד האמריין עלה בגמרא נדה ה' ע"ב, אן טמאה משום נדה, כוה אמריין דהוה כראייה לכל דבר, אבל בעד שאינו דדוק, אף על גב דגם בו יש איסור כמו שכתב בסעיף ל"ו והיא דעת הרמב"ד נ"ש הלכה טו שהיא מורה הכית הארון נ"ב ו שער ד י"ג, כן בשמו, מכל מקום אין זו משום נדה, רק משום ספק טמאה כמו נכתם, על כן לא הוה כראיה ממש גס לפנין וסת. ומזה גם כן ראייה למה שכתבתי בסעיף ל"ט, ופי"ק ט"ו דאינו דדוק לא הו' טמאה לדורייתא אף על פי שקנחה ענמה. רש"י נ"ה הלכות הטור העתיק משוכת מהר"ם ודפוס לכו

מיים אחרים, ואוליין לקולה אף על גב שאין זה המין בעלמו, כל שכן שיהא לחומרלא למלות מין אחד כפיצרו לומר שכמו שזנה מראה הלבו מהמקור הוא הדין מראה אדום, כדאיחא בזומו ספק נ"מ, אן כי אמריין אין שוין לקולה, אבל לחומרלא שוין, והשטח מבוחר שאלטו דאוליין לחומרלא, לא

מבעיא ללישנא קמח דרבה דמלין מין בשאינו מינו לקולה כל שכן שחלין לחומרלא, אלא אפילו ללישנא צמח דלא חלין רק בנמשקה צמרגולת, מכל מקום צדדו דידן כמו נמשקה צמרגולת דמיא, דצמקור גמי נמצאים דמים הרבה, עכ"ל בקידור. דהנה, אף כי

מצינים עליו דברי רמ"א וסומן לו חנוה אף כי שוין דרוב המקומות, מכל מקום דברי ר"ל אינם מתקבלים עליו, באשר נבאר. י"ד דמה שכזה להחמיר. כאן לומר כשם שמראה הלבוץ בא מן המקור כך צה מראה האדום, וסבירי דמן המקור באים הרבה דמים כמו

חרגולת, אם כן היה לנו לומר אף אם נמצא מראה האדום רחוק מן זה המראה לזמן, שמו) [שכמו] שאנו אומרים בנמשקה צמרגולת שכל מקום שמצא צמקור חולה צדס הצמרגולת הוא הדין כזה לפי סברה זאת, והא דחיי ליתא, דאם כן כל אשה שיצא ממנה מראה טהור יימח דכל כהם שלה טמאה

אפילו בש צמה למלות, ובגמרא ופוקיים לא חלין דדבר זה. וראיה מפורשת מפרק האשה שהיתה עושה כרייה נ"ס טו ממתין שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת ונמצא דם אחת מהן בולן טמאות, דקה אחת מהן ונמצאה טמאה היא טמאה וכולן טהורות, ואמריין עלה [אמר רב יהודה] אמר רב והוא שדקה ענמה כשיעור וסת של מציאת הדם הלך מחוקיין האי דם צדידה ואיך טהורות. הרי לפנינו דעיקר טעם טהרות שאר נשים מכה חוקה דזו שדקה ענמה ומצאה טמאה, אבל בלאו הכי לא הוה חוקה, ולפי דברי רמ"א אפילו לא מצאה ענמה טמאה אלא שמצאה מראה לזן ורויך גמי יימח זו הוזהרה מקורה פסוח וכשם שהלבוץ ממנה הכי גמי הדם שמוצא צמטה, מה שאין כן נשים האחרות שאין מחוקין פסוח כלל, ומזה קשה גמי אפילו אם תרצה לומר שלא חמיר אלא באם נמצא מראה אדום ולזון דוקא במקום אחד אבל צמחא במקום אחד אין כאן חוקה כיון שהוא ממקום למקום, דהא בלאו צמחייתן אוליין צמר חוקה מדמנאה ענמה טמאה חוקה גמם הדם שנמצא בצמחה ממנה הוא, ואילו בלא מצאה אלא מראה טהור אין אומרים חוקה זו. אלא דחיי שאין צמחה טהור שום חוקה לומר כשם שזה הוא ממנה כי מראה הטמא. ועוד ראייה ממחמין פרק הרואה כהם נ"מ, טו מעשה באשה אחת שצאתה לפני רבי עקיבא, אמרה לו ראימי כהם, אמר לה שמה עבה היתה בך, אמרה לו הן ופישה, אמר לה שמה יכולה להחליל ולהוליא דם, [אמרה לו הן], טהרה רבי עקיבא כו'. ואם איחא דרגילה צמחה לזון אין חוליס כהם שלה צמחה או בשחין, היה לו לרבי עקיבא לשאול את האשה שמה ראתה מראה לזון או שאר מראה טהור, ובי חומה שאין צריך לתקור אחר דבר זה, זה דחיי סומח דברי רמ"א שפוצר מה שאת מוצאים להקל בצמחים כל שכן שאמרין כן להחמיר, ואם כן הכי גמי יימח כי הכי שאל רבי עקיבא אחר דבר שמוציא לזן קולה כל שכן שהיה לו לתקור אחר דבר שמוציא לזן חומרלא, אלא על כרחיך שאין כאן חומרלא לגמרי כיון שיהא למלות הכהם צמחה או בשחין, דכל שיש למלות אוליין לקולה אפילו צמחה ממש כל שיש לה חריה

יושבות על הספסל כאחד ונמצא דם תחת אחת מהן אפילו תחת האמצעית כיון שכל אחת מברת מקומה אותה [טו] שתאמר (כו) ברי לי שלא באתי למקום שנמצא הדם שהורה קי ואם נמצא ביניהן השתים שנמצא ביניהן טמאות והאחרת שהורה קי ואם עלו דרך החיצונה ונמצא תחת החיצונה בולן טמאות תחת האמצעית אמצעית ופנימית טמאות והחיצונה שהורה תחת הפנימית היא לברה טמאה ושתים החיצונות טהורות. קי ואם היה לחן עסק לצד פנים שדרוכן לקרב לצד הפנימי בגוץ שהן פוחנות בריחיים ונמצא דם תחת הפנימית שתיים הפנימיות טמאות ואם נמצא תחת החיצונה היא טמאה ופנימית טהורה שאין פנימית רוחקת לבוא לצד החיצונה:

נ"ג קי [טו] הא דאמרין נמצא דם בחלוק או משה או ספסל בולן טמאות אם נתעסקה אחת בכתמים בולן טהורות שכולן תולות בה והיא תולה בכתמים:

נ"ד קי [טו] אין בכתמים משום וסת כיצד מצאה כתם בראש חודש אפילו שלש פעמים לא קבעתו [טו] ולא עוקרתו (בא) [טו] חוץ מכתמי

סימן קפ"א ח"ל, ועל אשה נוכח שאין דבר פשוט שכתמיה טהורין, אפילו אם בשעת וסתה לא דקה ענמה ושזב דקה ומצאה כתמים על קדינה או על חלוקה טהורה, וכל שכן צימי ליבונה דמלין להקל עכ"ל. ויתבאר בסימן קצ"ו אם ירצה ה' בסעיף י' [פי"ק טו] מה דיעה בשלשה ימים הראשונים. בתב רמ"א בשבועה סימן ל"ו ששאל על הכהם שנמצא בחלוקה והיה בו יוסר מכריס ועוד, אך שהיה לאשה מקום למלות זו, שהיתה בעלת טטטין ומכות המגועלים צדס. והנה ואם האשה היתה רגילה בשעת מציאת הכהם לראות מראה לזן ורויך הכשרים, וכל חלוקה היה מלוכלך מכתמים הרויכים והלזנים ההם, ונראה כהם אחד מן הכתמים ההם היה נמצא המראה האדום הנזיל כפי הכהם הלזן כדמות דבר לה המתפשט בצבד, ועל כן היה נדמה לעין שהמראה האדום הנזיל היה קצוות הכהם הלזן ושהכל כהם אחד. והשי"ב, דאף על גב דקיימא לן בכתמים להקל, מכל מקום נכבאי גונגה נראה דטמאה, מאחר שאיכא הוכחה שזנה ממנה עם הכהם הלזן, דהא כבז צמחומם הדשן סימן רמ"ו דמראה לזן ורויך גמי ממקור באים, ואם כן צדוע שנפתח המקור שיצא ממנו הלזן, אם כן ודאי גם מראה האדום יצא משם מאחר שנדמה הכל לכהם אחד. ואפילו לא יהא אלא ספק אם הכל כהם אחד או לא, נראה דאוליין לחומרלא, וראיה מפרק הרואה כהם [מה טו, אן] אמר רבא נמצא עליה מין אחד חולה עליה כמה מינים, פירש רש"י אם נמצא עליה מדבר הדומה לכהם כגון קילור או שרף ואחר כך מצאה על חלוקה כהם, אפילו אין מראיו דומה לאותו המין חולה בו. מימיני נתעסקה צדדוס אין חולה בו שחור, נתעסקה שאמי, פירש רש"י כיון דנתעסקה צמין אדום היכי חלין ציה כהם שחור, אבל נמצא עליה מין אדום חולה בה כהם שחור דאמריין כי היכי דניחוי [דניחוי] עליה האי מין בדלה דעה הכי גמי הו' עליה מין אחר ולא ידעה. איכא דאמרי נתעסקה צמין אחד חולה בו כמה מינים, מימיני נתעסקה צדדוס אין חולה בו שחור, כי קאמר רבא דאמרינתא צמין אחד חולה בו כמה מיני דמים, הרי קמן דנתעסקה צמין אחד חולה בו כמה מיני דמים, דאמריין כמו שזה בא מענמה הוא הדין

קב. מכרייה שגימני בטוף זה הסעיף [אוח קיבו]: קבא. שם [טור] ממשה [מה] [טו] ליינמו לעיל סעיף (ג') [כי הוה קת]: קב. מכרייה דשמי נשים שהיו טוחנות וכו', שם דף ט' ע"ב, ומקיים שם צב"תא בימיים שחיין טמאות, וכן העתיק הטור [פחד קס]: קב. כמורת הכית [פח] ו שער ד' ג' אן צמח ריח מוצר הרמב"ד נ"ב כפטר בעלי הנפש [שער הכתמים סימן ג הלכה יג] וכן כתב הרב המגיד בפרק ט' מהלכות איסורי ביאה [הלכה טז]: קב. טור [טס] וכן כתב הרמב"ד שם כפטר [נעלי הנפש שער הכתמים סימן ג הלכה טו]: (*) כתוב כפטר של"ה [שער הטוחנות אוח ק. קדחתם חייוב דיה עיין] נ"ש שלתי גבורים נשטעט ג' ד אוח אן סימני כתמים קנחה כשקקה על הכהם חלף והלן לו מד זהו סימן טהרה וגם שאין לזון כריו טמאה האטורים (ול"ע כוה) [טו] עוד שמע המתבר [עליה] שאם הכהם עגול ורף שאין לו מראה טהרה אם כיון מוטו אדמימות מקיפו כפי מטרפין אוחו:

נקודות הכסף י"ב [שם פ"ק בא] ד"מה שכתב ב"ר. הדין על השוכת רמ"א, ויש להותם כל ראשיו, מיה דיו משענה, דוי"ק:

הגדות והערות [טו] עין אור מפרשי לעיל פ"ק פ' מה שכתב הכי:

שפיר, כיון דחזי דהדר אשתני, אמר האי טמא הוא ומפכה הוא דקא מפכה ואויל, כלומר מראה אדמומיתו עוברת. ע"ש. וקשה דהא בימי רבי היו עדיין מבחינים בין דם לדם, ואיך ראה רבי בלילה. ונ"ל דרבי ס"ל דהא דאין רואין בלילה זהו לאור הלבנה, אבל לאור הנר הוא כיום. וראיה לזה מהא דאמרין התם רבי בדק לאור הנר, ע"ש, והכי פירושו, דאף דאין רואים דם בלילה, מ"מ לאור הנר שפיר דמי. ובמגילה שם היה במעשה דאביגיל כשפגעה את דוד בדרך, ע"ש, והיה לאור הלבנה ולא לאור הנר [ע"י מ"ע מו"מ סימן ה' סוף פק"ו, והל"ה לדברי, דו"ק]:

יג והגה אף שמכאן מתבאר דכשהדם מתייבש מתמעט אדמומיתו, מ"מ איתא שם בגמרא דלא יאמר החכם אילו היה לח היה וודאי טמא, אלא אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, ורבי שדקדק בזה, משום דמתחלה ראה וטימא, א"כ בהכרח היה לו לדקדק בזה, אבל היכא דלא חזייה כשהוא לח, ולא אידמי ליה כטמא, אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות [ע"ש ר"י ספ"ג]:

יד ומוזה אני תמה על אחד מהפוסקים שכתב, דכשיבא מראה לבן וירוק לפני המורה, לא יורה עד שיתייבש, דלפעמים אחר שיתייבש ימצא ארום בקצותיו [נ"מ פ"ב]. ודברים תמוהים הם, דאדרבא מהש"ס שהבאנו (פ"ג) מבואר דכל מה שיתייבש תתמעט אדמומיתו, וכן מפורש בירושלמי דנדה סוף פרק ב' רכל מה שיתייבש דיהה מראיתו, ע"ש. ולבר זה השיגו עליו הפוסקים, שהרי להדיא אמרו שאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, ודחו דין זה [ע"י פק"ג וט"ו פק"א]. ויש שרצו להעמיד דבריו, ואינו עיקר. ולבר זה השיג עליו אחד מהגדולים, דהא העיקר תלי אין היה מראיתו בשעת יציאתו מן הגוף [מ"ו דעם (פ"א) פק"א נ"ט סוף פק"ו, ור"י ד"ה ור"י]:

טו והגה טעם המחמיר בזה נראה, משום דסוף סוף הלא ענינינו רואות דאחד זמן נראה בהקצוות כארום, ובאמת כמה פעמים ראינו כן. אמנם גם זה אתי שפיר, דמובן שעל פי הטבע כל דבר לח יש לו נענוע קצת עד

אכלה ומה שתתה מקודם. אלא וודאי, דאין לנו אלא מה שענינו רואות:

יז יש מי שרוצה לומר, דשאר מראות שאינן לא בכלל טהורות ולא בכלל טמאות, שתלוי במחלוקת שבסימן ל"ח (פ"ג) בריאה בכהאי גוונא, ובכאן וודאי יש להחמיר [פ"ג] י"ג שאלו (ד"ה א"ל מ"ה ל"ג). ונלע"ד דאינו כן, ואדרבא אפילו למאן דמחמיר שם, בכאן מודה, דטעם המחמיר בשם משום דבגמ' (פ"ג מ"ג) חשיב שם מראות כשרות, וסובר דזהו דווקא, כמ"ש שם סעיף ט"ו, אבל בכאן הא המשנה חשבה רק מראות אסורות. וגם בשם הכרענו להקל, ע"ש. ועוד בעיקר הדבר אין לזה טעם, דהא אנן כל שנוטה לאדמימות מטמינן, ומה נחמיר עוד, וממילא דכל שאינו ממראה ארום ושחור, יהיה מאיזה מראה שיהיה, בוודאי טהורה היא:

יח ודע דבכל דברים אלו אין חילוק בין כתמים לראיית דם ממש אף בהרגשה. ופשוט הוא שביציאת דם ממש צריך המורה לדקדק יותר, ובספק קצת יש להחמיר בראייה ממש שהוא דאורייתא, ולא בכתמים שהם דרבנן, דספיקא דאורייתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא. ואם הספק הוא מחסרון ידיעה, אינו ספק, ויש להחמיר כמבואר בסימן ק"י בכללי ספק ספיקא (פ"ג ק"ג) שכל ספק דחסרון ידיעה אינו בגדר ספק, אלא אם הספק הוא מטעם אחר דאז יש להחמיר בראייה ולהקל בכתמים [ק"י ל"ג]:

יט וזה לשון רבותינו בעלי השר"ע סעיף א': ואין טהור אלא מראה לבן וכ"ו ואפילו יש בו סמיכות דם והוא עב הרבה, ואפילו הרגישה שנפתח מקורה ובדקה מיד [ל"ג פ"ה] כשיעור נזיקה נמרים ונמלקים כמ"ש בסימן ק"ז (פ"ג ק"ג) ומצאה מראות הללו, טהורה, וכן עיקר, דלא כיש מחמירין לטמאה אם יש בו סמיכות והוא עב. ואם הרגישה שנפתח מקורה ולא מצאה כלום, עיין לקמן סימן ק"י. עכ"ל. כלומר אע"ג דבלא מצאה כלום מחמירין, זהו מפני דאמרין דוודאי כל הרגישה מוציא איזה דבר, ומולא מצאה כלום יש לחוש שראתה

טיפה קטנה ונאבד, משא"כ כשראתה דמים טהורין אין מקום כלל להחמיר. [כ"ג מממירין סוף המדומה הדין סימן קמ"ו, ויאלו הטעם מפני הטעון, ע"ש. ואלו דברים שאין להם שיעור. עיין פמ"י משנה פק"ה והנבחר בסימן ק"ז (פ"ג ק"ז)]:

כא כתב רבינו הבי"ב בסעיף ב', נאמנת אשה ב לומר כזה ראיתיו ואברתי, ואם הוא מראה לבן או ירוק, טהורה. אבל אם (הביאה) [הביאה] לפנינו דם והחזקנוהו בטמא, או אפילו נסתפקנו אם הוא טמא או טהור, והיא אומרת חכם פלוני טיהר לי כיוצא בזה, אין סומכין עליה. עכ"ל. ביאור הדברים, רכיון דהתורה לאמנתה כמ"ש בסימן קפ"ה (פ"ב). ונאמנת לומר פלוני חכם טיהר לי את הכתם נאמנת ג"כ לומר שכמראה הזה היתה, ורואין דם שהיא מרמה להדם שאברה, אם הוא לבן או ירוק, טהור, וגם אין מחזיקין אותה שהיא טועה בהדמיון מזה לזה. וכל זה כשאין אנו רואים דם שראתה, אבל כשרואים דם ואנו מסופקים בו, אינה נאמנת לומר שכזה טיהר לה פלוני החכם, ולא משום העדר נאמנות, אלא דאין סומכין על הבנתה כשיש ספק אצלינו, וכל שכן אם אנחנו מחזיקים בטמא. וכן אשה המסופקת בדם שלה, לא תסמוך על חברתה שאומרת שכדם זה טיהר לי פלוני חכם [נ"ט] סוף פ"ג (כ"ג ד"ה פ"ה ס"ה), דכל שהדם לפנינו, אסור לסמוך על דברים כאלו ומחוייבת להראותו לחכם [ש"ס ד"ה ד"ה]:

כב וכמו שבכל דיני איסור והיתר יכול החכם להורות לעצמו, ולא חשבינן ליה שכשהדבר נוגע לעצמו יקל בזה ח"ו, כמו כן יכול החכם לראות דמי אשתו ולטהרה או לטמאה [מ"ו ס"ג ד"ה ג']. ויש מי שאומר דזהו דווקא כשעומדת בימי טהרה, אבל הוראה להיתר כשהיא בחזקת טמאה אסור לו להורות, ומטעם זה אסור לו לחכם להורות לאשתו בדין הטבילה, שאז עומדת בחזקת איסור [מ"מ ס"ג מ"ג] מ"ג (נ"ה) [ק"ט ס"ו]. וזה נבנה על היסוד שכתבנו בסימן י"ח סעיף מ"ח שיש שסוברין כן, ע"ש, אבל כבר בארנו שם (פ"ג) דכל רבותינו לא ס"ל כן, וכל אדם נאמן על שלו

ג קלד ודע דדבר פשוט הוא בכל דינים אלו שנתבאר בג' נשים, דאם אחת מהן יש לה תלייה גמורה, והיינו שנתעסקה בכתמים או בדמים, שכולן טהורות, מפני שכולן תולות בה והיא תולה בהכתמים או בהדמים. וק"ו הדברים, דאם כשהיא יחידה היא תולה להציל עצמה, כל שכן דתלייה זו מהני להציל האחרות שאינן וודאי שמהן כתם זה:

קלה כתבו הראשונים (הלכות נדה סג) דזה שנתבאר במשנה דכשנמצא דם תחת אחת מהן היא והסמוכה לה טמאות, וזה כשישנות, אבל אם היו ערות, ושכבו אפילו ערומות זו אצל זו, או ישבו זו אצל זו על הספסל או על דבר אחר, ונמצא דם תחת אחת מהן, אפילו נמצא תחת האמצעית, כיון שכל אחת מכרת מקומה, אותה שתאמר ברי לי שלא באתי למקום שנמצא הדם טהורה, ולא אמרינן בזה כל מילתא דלא רמי עליה דאינשי עביד ולא אדעתיה, דכיון דבזמן קצר אחרי עמדן נמצא הדם, לא שייך לומר לאו אדעתה. ולכן אם נמצא אחר זמן ארוך, י"א דכולן טמאות [ע"ו קמ"ג]. ויש חולקין בזה, דגם בכהאי גוונא טהורה האומרת ברי לי, דזהו מילתא דרמי עליה ושפיר הוה אדעתה [נקודות הסוף], ולבד זה לא דמי לכל המקומות שאמרינן לאו אדעתיה, דשם עושה פעולה ואמרינן דלאו אדעתיה, כמו בסימן צ"ד בחתיכת סכין [ע"ש ע"ו קמ"ז] וכיוצא בזה, אבל הכא אין כאן פעולה, ועוד דאין להתמיר כל כך בכתמים [מנחת יעקב (סק"ו)]. וכן עיקר לדינא:

קלו אמנם אם נמצא הדם ביניהן, אלו השתים טמאות והשלישית טהורה. ואם עלו דרך החיצונה ונמצא תחת החיצונה, כולן טמאות, ואם נמצא תחת האמצעית, אמצעית ופנימית טמאה והחיצונה טהורה, וכשנמצא תחת הפנימית, היא לבדה טמאה והשתים החיצונות טהורות, וכבר נתבאר זה (סעיף קמ"ג). אבל אם היה להן עסק לצד פנים שעל ידי זה דרכן לקרב לצד הפנימית, כגון שהן טוחנות בריחים וכיוצא בזה, ונמצא דם תחת הפנימית, שתים הפנימיות טמאות, ואם נמצא תחת החיצונה, היא טמאה ופנימית טהורה, מפני פנימית אינה דוחקת לבא לצד החיצונה. וכן

כל כיוצא בזה, צריך החכם להבין העניין ולהורות כהלכה:

קלו יראה לי לפי הסברה, בשלש נשים שישנו במטה אחת באופן שגם הסמוכה לה טמאה, וזה כששכבו שניהן ערומות או שניהן לבושות, אבל אם זו שנמצא הדם תחתיה היא ערומה או אפילו לבושה בחלוק לבד, והסמוכה לה לבושה בבגדיה, דוודאי לא מסתבר למתלי גם בה, כיון שהבגדים מפסיקים. ואף שאפשר שבעת השינה נתקפלו בגדיה ונתגלה בשרה, מ"מ לא מסתבר להחמיר בכהאי גוונא. וכן כל כיוצא בזה, לשום לב להבין ולהשכיל בזה:

קלח ואע"פ שגזרו על הכתמים וצריכה ז' נקיים נד כעל ראייה גמורה, מ"מ לענין קביעת וסת אין זה דומה לראייה, ואין בכתמים משום וסת. כיצד, מצאה כתמים בג' ראשי חרשים, לא קבעה לה וסת ולא עקרתו להוסיף האחר שיש לה. אבל כתמים הבאים ע"י בדיקות עדים הבדוקים לה שמשמאים בכל שהן, הרי הם כראיות לכל דבר, גם לקביעות וסת ולעקירות וסת, כן פסקו הטור והשו"ע סעיף נ"ד. אבל בעד שאינו בדוק, אינו אלא ספק ואינה קובעת וסת [ע"ו קמ"א], ואפילו ביותר מכגריס. [עין סרי טהרה (כ"ג) קמ"ג דמהרמ"ם נסיון המשנה נפק נא סימן (ד"ה פירוש סוף) נראה דמולק על זה, מדכתב ונתקלקל לוסתה, ע"ש, ואין לראיה כלל, דכוונתו שממילא עתה מקולקלת וסתה, שהיא טמאה נמצאת הכתם, ודו"ק]:

קלט אשה מוכת שחין כתמיה טהורין, ואפילו אם בשעת וסתה לא בדקה עצמה, ושוב מצאה כתמים על סדינה ועל חלוקה, טהורה, דזהו וודאי מהשחין, וכל שכן בימי ליבונה. דתולין להקל, ואפילו בג' ימים הראשונים נראה להקל, כיון דוודאי מהשחין היא [עין ע"ו קמ"א וע"ג]. ויש מי שכתב בסימני כתמים, אם כשרקקה על הכתם חלף והלך לו מיד, זהו סימן טהרה [נפלא הגולה (סוף הסיון) נסס ש"ה (עקר האמונים) קדושה, עכ"ל ד"ה בענין], ואם קבלה היא נקבל. ועוד יש מי שאומר, שאם הכתם עגול, אף שהוא מראה כשרה, אם כעין חוט אדמימות מקיפו סביב, טמאה [ע"ג]. וצ"ל הטעם, אף שאין בהיקף שיעור כתם, מ"מ הרי מוכח שמגופה

באה כמו כל הכתם וכמו שיתבאר (סעיף קמ"ג). אמנם בזה נלע"ד דווקא כשהאדמימות חזק מאד, דאל"כ ידוע שכל דבר לה משתנה הקצוות במראיתם כידוע בחוש הראות, ובסימן קפ"ח סעיף ט"ו בארנו הטעם בזה, ע"ש:

קמ והנה יש מהגדולים שהתירו בזה מטעם אחר, והיינו שנתלה החוט האדום המקיף במאכולת, והיינו שהמאכולת נתמעכה במקום הכתם, ודחתה הליחות לדם המאכולת להצדדים, ולכן אם אין בהחוש המקיף כגריס ועוד, טהורה [מרי טהרה קמ"ג ד"ה (פ' נדה) וע"ל נקט סימן ג' (ד"ה וע"ל)]. ואל תתמה שנתלה במקרה רחוק כזה, דכל שהוא חשש מאכולת תלינן אפילו ביותר רחוק [ע"ג]. ועיין מ"ש לעיל סעיף ע"ח, ויש להתיישב בזה, ומיהו עכ"פ מטעם זה ומטעם שבארנו בסעיף הקודם וודאי דאין להחמיר בכהאי גוונא, ועוד דבכתמים שומעין להקל:

קצא רין אשה שמצאה דם בחשתנה וכו' ל"ח סעיפים:

א האשה שהשתנה ויצא דם עם מי רגליה, וא"כ יש לחוש שמא הוא דם נדה שיצא ביחד עם המי רגלים, ואע"פ דנקב שממנו יוצא המי רגלים אינו הנקב שממנו יוצא דם המקור, דנקב המי רגלים הוא למטה סמוך ליציאתה, והנקב של דם נדות הוא למעלה בעומק הרבה [נכ"י מש"כ (סוף) נסס מהר"י וו"ל (ס' ע"ג)]. ואין ילך דם המקור ביחד עם המי רגלים, מ"מ לפעמים יש לחוש, דאם דחיק לה עלמא שאינה משתנת בריות, יכול להיות שע"י דחיקתה חוזרים המי רגלים שבגופה אל המקור ומביאים דם המקור לתוך נקב של המי רגלים, וכשמשתנת הולך ביחד המי רגלים עם הדם. והגם שגם זה הוא חשש רחוק, וברוב פעמים גם בכהאי גוונא לא יבוא דם המקור לפתח המי רגלים, ואינו אלא מיעוטא וזה נמדמי מדמי הרין נמשכות (ס' ע"ג) נסס האשה נ"ח, ע"ש], מ"מ משום חומר האיסור אפשר לחוש. אבל כל דרווח לה עלמא, פשיטא דאין לחוש כמו שיתבאר (ס' ע"ג):

ב וזוה שנו חכמים בריש פ"ט (ע"ג) האשה כמא בגמרא (ס' ע"ג) אליבא דרבי מאיר, דהא דיושבת טהורה זהו דווקא במונקת, שמשנתת בקילות, אבל שותתת, כלומר שמשנתת לאט לאט, הואיל דמוקמי אנפשה,

כמא מעשה באשה שהיתה בעלת חוטטין ומכות המגועלות בה, וגם דרך אשה זו היתה לראות מגופה בשעת מציאת הכתם מראות לבנות וירוקות הכשרים, ומצאה כתם יותר מכגריס ובראשו היה נמצא מראה אדום, ושאר הכתמים היו רק ירוקים ולבנים, ואסרוה מטעם דאף שיש לה במה לתלות, מ"מ כיון דכל הכתמים היו וודאי מגופה שהרי דרכה לראות כן, אי"כ גם זה האדום מגופה, וטמאה אפילו בפחות מכגריס ועוד. [נ"מ' נמשכות סימן ע"ג]. וחלקו עליו, דוודאי בכהאי גוונא שהאדום הוא בקצה הכתם הירוק, וודאי ניכר שגם זה הוא מגופה, אבל אם היה רק רחוק קצת מזה הכתם, אין ראייה עליו שגם הוא בא מגופה, ותלינן אותו במה שביכולת לתלות [ע"ו סוף ס' ז' ונקודות הסוף]. אמנם זהו כשלא הרגישה, אבל הרגישה, אין להקל גם ברחוק מקום [מוס' דעם (נלו"ס) קמ"ג]. ואשה שרגילה לראות קרטיץ אדומין, יתבאר בס"ד בסימן קצ"א (מסעיף ע"ג):